

OPINTO-OPAS

KUHMO

**Kuhmon yhteislukio
2025 - 2026**

Kuhmon kaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

1	YHTEYSTIEDOT JA HENKILÖKUNTA	3
2	LUKUVUODEN TYÖAJAT	4
	periodit, oppi- ja välitunnit	
3	KUHMON YHTEISLUKIO	7
	koulun hallinto	
	yhteistyö kotien kanssa	
	kansainvälisyys	
	opiskelijakunta, luottamusopiskelijat	
	tiedottaminen, järjestyssäännöt	
4	OPISKELIJAPALVELUT	11
	opintososiaaliset edut, kouluterveys / terveyspalvelut, atk-luokka	
5	OPINTOJEN OHJAAMINEN	15
	opinto-ohjaus, ryhmänohjaaja, tutortoiminta	
	opiskelijahuolto, erityistukea tarvitseva opiskelija	
6	OPISKELU LUKIOSSA	17
	maksut	
	opintojen kulku	
	plagiointi	
	opintojaksoille ilmoittautuminen ja opetukseen osallistuminen,	
	opintojakson uusiminen, tenttiminen, poissaolot	
	koeviikko, uusintakuulustelu, korotuskoe, lopputentit	
	etenemiseste, osallistuminen ylioppilaskirjoituksiin,	
	abin aikataulu	
7	OPETUSOHJELMA	26
	oppiaineet ja opintojaksot	
	tuntijako	
	vuorovuosin toteutettavat opintojaksot	
	aihekokonaisuudet	
	äidinkieli ja kirjallisuus	
	toinen kotimainen kieli	
	vieraat kielet: ENA, EAB, IAB, JAB, KIB, RAB, SAB, VEB,	
	matematiikka MAA / MAB	
	biologia ja maantiede	
	fysiikka ja kemia	
	ev.lut. uskonto, ortodoksinen uskonto, elämänkatsomustieto	
	filosofia, historia	
	yhteiskuntaoppi, psykologia	
	musiikki	
	kuvataide	
	liikunta ja terveystieto	
	opinto-ohjaus	
8	ARVIOINTI JA TODISTUKSET	84
	opintojakson ja oppimäärän arviointi	
	arvioinnin uusiminen ja oikaisumahdollisuus	
	muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen	
	opintotodistus	
	päättötodistus	
9	TURVALLISUUS	86
	Uhkatekijät opetuksen ja opiskelun häiriintymiselle	
	OPINTOTARJOTIN JA TUNTIKAAVIO 2025 - 2026	88

1 YHTEYSTIEDOTJA HENKILÖKUNTA

Kuhmon yhteislukio
kanslia avoinna
kuhmonlukio@kuhmo.fi

Peuranpolku 3
ma - pe 10 – 14

88900 KUHMO
044 081 9997
www.kuhmonlukio.fi

Kouluvuoden lomien aikana kanslia on pääsääntöisesti suljettu.

SÄHKÖPOSTIOSOITTEET (pääsääntöisesti)

etunimi.sukunimi@kuhmo.fi

HENKILÖKUNTA

Rehtori, erityisopetus	Marjut Kyllönen	p. 044 710 5124
Vararehtori	Sanna Juntunen	p. 044 725 5379
Kanslisti	Sinikka Vuoksila	p. 044 081 9997
Opinto-ohjaaja	Päivi Kähkönen	p. 044 081 9998 paivi.j.kahkonen@kuhmo.fi
Kuraattori	Kirsi Appelgren	p. 044 710 5097
Kuraattorin sijainen	Tiia Rautiainen	p. 044 710 5097
Terveystenhoitaja	Anu Mikkonen	p. 044 797 0364 anu.mikkonen@kainuu.fi
Psykiatrinen sh, (miekkari)	Anna Kyllönen	p. 044 797 4200 anna.kyllonen@kainuu.fi
Koulupsykologi	Outi Ruotsalainen	p. 045 800 9954 outi.ruotsalainen@kainuu.fi
Kiinteistönhoitajat	Saul Kilponen	p. 044 710 5032 (lukiorakennus)
	Tero Pikkarainen	p. 044 710 5031 (kirjasto)
	Jukka Immonen	p. 044 710 5033 (kivikoulu)
ICT-asiantuntija	Tommi Heikkinen	p. 044 797 4593

OPETTAJAT	TUTKINTO	AINE	RYO	Puhelin
Honkanen Jukka	TM	UE, PS, ET	25A	044 725 5376
Juntunen Sanna	FM	RUB, ENA	22A	044 725 5379
Karvonen Matti	VTL	MAB, MAY, FY		040 568 0053
Kilpeläinen Marika	FM	MAA, MAB, MAY, FY, KE	23A	044 797 0990
Kähkönen Päivi	FM	ÄI, OP		044 081 9998 paivi.j.kahkonen@kuhmo.fi
Lesonen Salla	FM	BI, GE, TE	24A	044 725 5380
Mikkola Pekka	KM	MU, ML		044 420 4560
Mikkonen Piia	TaM	KU		044 725 5367
Määttä Mira	FM	ENA, RAB	23B	040 617 5838
Palsio Maija	LitM	LI		040 3526901
Räsänen Minna	FM	HI, YH, FI		040 617 5498
Sandström Tom	LitM	LI		044 7105046

Ortodoksisen uskonnon, espanjan, italian, japanin, kiinan ja venäjän kielen opetus:
Tutorhousen/Digiluokan kautta.

LUKUVUODEN 2025 – 2026 PERIODIT

1. periodi ke 6.8. – pe 26.9. (38 työpäivää)

- koulu alkaa ke 6.8. klo 9.00
- uusintakoe to 7.8. klo 11.40 (5. periodin hylätyt kurssit, ilm. ke 11.6. mennessä)
- korotuskoe pe 8.8. klo 11.40 (ilmoittautuminen ke 11.6. mennessä)
- ryhmäytymisiltapäivä kaikille ke 13.8. ruokailun jälkeen
- lukion koulukuvauspäivä to 14.8. aamulla
- lukion aloittavien kotiväenilta ti 26.8. klo 18.00
- yo-koeinfo syksyn kirjoituksiin osallistuville ti 26.8. klo 11.40 - 12.55
- lyhennetty koulupäivä 28.8., opiskelijoilla päättyy klo 12.55; kaupungin henkilöstön tyhy-iltapäivä
- Lukiolaisten Liiton vierailu to 4.9. ryhmät 25A, 25B
- Taiteiden yö pe 5.9. (lukio 70 v. näyttely)
- yo-kokeet ma 15.9. – ma 29.9.
- barokkikonsertti Kuhmo-talolla 16.9.

Koeviikko to 18.9. - pe 26.9. (alkaa torstaina 18.9. klo 11.40)

2. periodi ma 29.9. – ti 25.11. (37 työpäivää)

- Opiskelijan Kajaani - AMK:n avoimet ovet -tapahtuma 8.10., ryhmät 23AB, 24A (osallistuminen varmistetaan myöhemmin)
- taksvärkki ke 8.10.
- ryhmänohjaustunti pe 10.10. klo 11.40 - 12.55
- syysloma viikolla 42 ma 13.10. - pe 17.10.
- 1. periodin uusintakoe ti 21.10. klo 11.40 (ilmoittautuminen pe 10.10. mennessä)
- yo-koeinfo kevään kirjoituksiin ilmoittautuville ke 22.10. klo 9.55-11.10.
- kevään yo-kokeisiin osallistuvien kotiväenilta ke 22.10. - klo 18.00
- ylimääräinen rästikoe to 23.10. klo 11.40 (ilm. pe 10.10. mennessä)
- abipäivä Oulun yliopistolla, abit ja kakkoset osallistuvat (5.11. tai 6.11.)
- yhteislukion esittely 9. luokkien oppilaille viikon 46 opotunneilla
- ilmoittautuminen kevään yo-kokeisiin päättyy tutkintoa aloittavien osalta ma 24.11.
- ilmoittautumisaika kevään yo-kokeisiin päättyy ke 26.11.

Koeviikko ma 17. - ti 25.11. (alkaa maanantaina 17.11. klo 11.40)

3. periodi ke 26.11. – ma 2.2. (37 työpäivää)

- itsenäisyyspäivän juhlallisuudet: pe 5.12. klo 9.00 juhlava aamunavaus koulukeskuksen pihalla, syksyn yo-juhla/itsenäisyyspäivän juhla klo 13.05
- ryhmänohjaustunti ke 10.12. klo 13.05 - 14.20
- abeille jatko-opintojen päivä (pvm?)
- 2. periodin uusintakoe to 11.12. klo 11.40 (ilmoittautuminen ke 10.12. mennessä)
- 9. luokat tutustuvat lukioon viikolla 50, tiistaina 9.12.?
- joulukirkko ja glögijuhla pe 19.12.
- joululoma la 20.12.2025 – ti 6.1.2026
- lopputentteihin ilmoittautuminen päättyy pe 9.1.
- yo-koeinfo ke 21.1. klo 9.55 -11.10
- oppilaitosesittely 15.1.

Koeviikko pe 23.1. - ma 2.2. (alkaa perjantaina 23.1. klo 11.40)

4. periodi ti 3.2. - to 2.4. (38 työpäivää)

- 25AB- ja 24A-ryhmien ainevalintaesittely lv 2026 - 2027 ainevalintoja varten ke 4.2. klo 9.55-11.10
- abien ryhmänohjaustunti ke 4.2. klo 11.40-12.55
- rekrymessut 4.2. Kuhmo-talolla klo 13.00 alkaen
- penkinpajaiset to 5.2.
- lukuvuoden 2026 - 2027 opintojaksovalinnat Wilma-ohjelmaan ti 10.2. klo 9.55 alkaen.
- wanhojen päivä pe 13.2.: päivänäytös klo 12.15 ja iltänäytös klo 18.30
- ryhmänohjaustunti ti 17.2. klo 9.55 - 10.20
- 3. periodin uusintakoe to 19.2. klo 11.40 (ilmoittautuminen ti 17.2. mennessä)
- talvivirkistämispäivä (pvm sovitaan myöhemmin)
- talviloma ma 2. - pe 8.3.
- yo-kokeet ti 10.3. - ke 25.3.

Koeviikko ke 25.3. - to 2.4. (alkaa keskiviikkona 25.3. klo 11.40)

5. periodi ti 7.4. – la 30.5. (38 työpäivää)

- pääsiäisloma pe 3.4. - ma 6.4.
- ryhmänohjaustunti ti 14.4.-11.40-12.55
- 4. periodin uusintakoe ke 15.4. klo 11.40 (ilmoittautuminen ti 14.4. mennessä)
- korotuskoe ti 21.4. klo 11.40 (ilmoittautuminen ti 15.4. mennessä)
- abien ja kakkosten rästikoe to 23.4. klo 11.40
- ylioppilaskirjoitusten info syksyn kirjoituksiin ilmoittautuville ma 27.4. klo 9.55
- simapäivänavaus to 30.4. klo 8.30
- kaikki lukion päättötodistukseen vaadittavat opintojaksot oltava abeilla valmiina ja arvosteltuina viimeistään ke 29.4.
- vappu pe 1.5.
- helatorstai 14.5. vapaa
- Ilmoittautumisaika syksyn yo-kokeisiin päättyy pe 22.5. tutkintoa aloittavien osalta
- stipendien jakaminen 1. ja 2. vuoden opiskelijoille ke 27.5. klo 9.00
- ilmoittautumisaika syksyn yo-kirjoituksiin päättyy ke 27.5.
- ylioppilaskirjoitusten juhla la 30.5.2026 klo 12.00 Kuhmo-talolla

Koeviikko to 21. 5. – pe 29.5. (alkaa torstaina 21.5. klo 11.40)

Lukiolaisen huoltajille

Lukio tarjoaa oma-aloitteiselle ja itsenäistyvälle nuorelle paljon haasteita, vapautta ja valinnanmahdollisuuksia. Opiskelija saa itse valita itse oman ohjelmansa. Oman suunnitelman tekeminen motivoi, kehittää opiskelutaitoja ja lisää opiskelijan omaa vastuuta. Jaksojärjestelmä mahdollistaa syventymisen muutamaa laajaan kokonaisuuteen kerrallaan.

Oman opintosuunnitelman tekemisessä opiskelijaa auttavat oma ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja sekä kukin opettaja oman aineensa osalta. Lukio-opinnoissa tarvitaan myös kotiväen tukea ja kannustusta. **Kotona on hyvä seurata nuoren opintomenestystä, perioditodistuksia, poissaoloja sekä myöhästymisiä. Opintojaksoa kohden hyväksyttäviä poissaoloja voi olla korkeintaan 1/3 oppitunneista. Kaikki poissaolot on selvitettävä. Lukiolaisen kannattaa totuttautua päivittäiseen läksyjen tekoon ja säännölliseen opiskeluun heti lukio-opiskelun alusta lähtien.**

Voitte seurata nuorene opiskelujen etenemistä, opintopisteiden kertymistä ja poissaolojen määrää opintotodistusten (jaetaan periodin päätyttyä) lisäksi Wilma-palvelun avulla. Tämän palvelun tavoitteena on lisätä huoltajien ja lukiolaisen keskusteluja opiskelun sisällöstä, tavoitteista ja tilanteesta. Täysi-ikäisen vanhemmilla ei ole mahdollisuutta käyttää Wilma-ohjelmaa nuorensa opiskelujen seuraamisessa, jollei nuori ole ilmoittanut kansliaan, että huoltajan oikeudet jatkuvat. Toivomme, että keskusteluyhteys nuoren opiskelusta sekä elämästä säilyy senkin jälkeen, kun hän täyttää 18 vuotta.

Jos opiskelija aikoo suorittaa lukion kolmessa vuodessa, tuloksellisesti etenevä opiskelu edellyttää keskimäärin 12 opintopisteen suoritusta periodissa sekä poissaolojen ja myöhästymisten vähäisyyttä. Jokaisen periodin jälkeen opiskelijoille tulostetaan todistus, josta näkyvät arvosanat, poissaolot periodeittain ja hylättyjen (-), nelosten (4) ja kesken (K) jääneiden sekä täydennettävien (T) opintojaksosuoritusten määrät. Jos opinnot eivät etene suunnitellussa aikataulussa, ryhmänohjaaja puuttuu asiaan. Lisäksi koululla on velvollisuus ilmoittaa heikosta opintopistekertymästä tai runsaista poissaoloista KELAlle, mikä voi vaikuttaa opiskelijan saamaan opintotukeen.

KODIN JA KOULUN YHTEINEN KASVASTUSTEHTÄVÄ

Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja pitävät yhteyttä koteihin. Koulu tiedottaa opintojen etenemisestä jakstodistusten avulla. Myös ongelmatilanteissa, yleisimmin epäselviä poissaoloja selvitettäessä, ryhmänohjaajat ottavat yhteyttä huoltajiin. Mikään nuorene opiskeluun liittyvä asia ei ole niin vähäpätöinen, ettette voisi ottaa yhteyttä kouluun.

Kotiväenilloista on tietoa seuraavalla sivulla.

**TERVETULOA KOTIVÄENILTOIHIN
SEKÄ VIERAILEMAAN KOULULLA !**

3 KUHMON YHTEISLUKIO

KOULUN HALLINTO

Kuhmon yhteislukio on Kuhmon kaupungin lukio. Ylintä päätösvaltaa koulun asioissa käyttää Kuhmon kaupungin hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta. Lukion johtajana toimii rehtori. Koulun johtoryhmään kuuluvat rehtori, vararehtori, opettajakunnan edustaja ja kaksi opiskelijakunnan edustajaa. Johtoryhmä käsittelee koulutyöhön liittyviä asioita ja vastaa koulun kehittämisestä sekä valmistelee opettajainkokoukselle päätettäväksi vietäviä asioita.

YHTEISTYÖ KOTIEN KANSSA

Ryhmänohjaajat ja opinto-ohjaaja pitävät yhteyttä koteihin. Heihin, kuten myös muuhun koulun henkilökuntaan, voi ottaa yhteyttä kaikissa opiskeluun liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat seurata joka periodissa jaettavien todistusten sekä sähköisen seurantaohjelma Wilman avulla reaaliajassa alle 18-vuotiaiden lastensa opintojen sujumista, opintopisteiden kertymistä ja poissaoloja. Koulu pyytää huoltajien allekirjoituksen ensimmäisen ja toisen vuoden opintotodistuksiin ja toivoo, että myös 18 vuotta täyttävät lukiolaiset pitävät huoltajansa ajan tasalla opintojen etenemisessä.

Syksyllä 2025 lukion aloittavien opiskelijoiden kotiväenilta pidetään tiistaina 26.8. klo 18.00 alkaen Tuupalan kivikoulun 4. kerroksessa. Kotiväenillassa esitellään koulun toimintaa ja koulussa noudatettavia käytäntöjä sekä keskustellaan huoltajien kanssa nuorten tukemisesta lukio-opinnoissa. **Ylioppilaskirjoituksiin keväällä 2026 osallistuvien opiskelijoiden kotiväenilta pidetään keskiviikkona 22.10. klo 18.00 alkaen Tuupalan kivikoulun 4. kerroksessa..** Tällöin esitellään ylioppilastutkintoa ja lukion jälkeisiä jatko-opiskelumahdollisuuksia.

KANSAINVÄLISYYS

Koulussamme on kansainvälistä toimintaa kunkin lukuvuoden työsuunnitelman mukaisesti. Lukuvuoden 2025-26 suunnitelmissa on kutsua vierailijoita esim. Erasmus-projektin kautta, osallistua Euroopan kielten päivään 26.9.2025 ja yhdistää mahdollisuuksien mukaan kuvataideopintoihin. Kuhmon yhteislukiossa opiskelee kaksi Finest Future -järjestelmän kautta valittua ulkomaalaista opiskelijaa.

OPISKELIJAKUNTA

Kaikki opiskelijat kuuluvat koulun opiskelijakuntaan, joka pitää yleiskokouksia ja valitsee keskuudestaan lukuvuosittain hallituksen. Se osallistuu aktiivisesti koulun toimintaan huolehtimalla opiskelumuotoisen ilmapiirin ylläpidosta ja opiskelijoiden viihtyvyydestä koulussa. Opiskelijakunta on mukana kehittämässä koulun toimintaa ja se osallistuu koulun yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen. Opiskelijakunta valvoo opiskelijoiden etuja. Opiskelijakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimivat opiskelijoiden edustajina koulun johtoryhmässä. Opiskelijakunnan tilat on tarkoitettu kaikkien lukiolaisten käyttöön.

Opiskelijakunnalla on ohjaava opettaja, joka suunnittelee ja toteuttaa yhteistyössä opiskelijakunnan ja tutor-opiskelijoiden sekä koulun opettajien kanssa koulun juhla- ja teemapäiviä. Lisäksi ohjaava opettaja valvoo ja ohjaa opiskelijakunnan toimintaa. Opiskelijakunta tekee yhteistyötä mm. Kuhmon nuorisovaltuuston kanssa.

LUOTTAMUSOPISKELIJAT

Lukuvuoden alussa kullekin ohjausryhmälle valitaan luottamusopiskelija ja varaluottamusopiskelija. Luottamusopiskelijat toimivat ryhmänsä vastuu- ja yhteyshenkilöinä.

TIEDOTTAMINEN

Koulun tiedotustoiminnasta vastaa rehtori. Koulun kotisivut löytyvät osoitteesta www.kuhmonlukio.fi. Kello 8.30 alkavan oppitunnin alussa luetaan päivän tiedotukset.

Tiedotteita voi lukea myös Wilmasta. Jokaisen opiskelijan on seurattava tiedotuksia säännöllisesti. Koulussa toimii **mediaryhmä**, joka ohjaa opiskelijoita tuottamaan sähköistä ja painettua tiedotusmateriaalia.

KUHMON YHTEISLUKION JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Kuhmon yhteislukio noudattaa 27.1.2017 hyväksyttyjä järjestyssääntöjä.

Järjestyssääntöjen tavoite ja soveltaminen

Järjestyssääntöjen tavoitteena on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun sujumista sekä varmistaa turvallinen ja viihtyisä opiskelu- ja työskentely-ympäristö. Jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on oikeus ja velvollisuus asiallisella, kohteliaalla ja rauhallisella käytöksellä edistää viihtyvyyttä, työrauhaa sekä järjestystä.

Kuhmon yhteislukion järjestyssäännöt koskevat kaikkia lukion opiskelijoita sekä soveltuvin osin myös opettajia ja muita kouluyhteisön jäseniä.

Näiden järjestyssääntöjen lisäksi Kuhmon yhteislukiossa noudatetaan lukiolaissa, lukioasetuksessa, perustuslaissa, tupakkalaissa sekä muissa koulun toimintaan liittyvissä laissa ja asetuksissa sekä kaupungin johtosäännössä ja muissa ohjeissa säädetyjä määräyksiä.

Järjestyssäännöt ovat voimassa kaikessa koulutyöhön liittyvässä toiminnassa, tapahtuipa se lukiorakennuksen sisällä, koulun ulkoalueella tai kokonaan lukion alueen ulkopuolella. Säännöt ovat voimassa oppituntien lisäksi lukion tilaisuuksissa, opinto-, kilpailu- ja esiintymismatkoilla, tutumiskäynneillä sekä ruoka- ja välitunneilla.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta. Opiskelijalla on velvollisuus

osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta, ja suorittaa tehtävänsä tunnollisesti sekä käyttäytyä asiallisesti.

Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun riippumatta hänen kulttuurisesta taustastaan, uskonnostaan, sukupuolestaan tai seksuaalisesta suuntautumisestaan.

Hyvä käytös

Kohtelias, toiset huomioonottava ja rauhallinen käytös edistää kouluyhteisön viihtyisyyttä. Opiskelijat, opettajat muut kouluyhteisön jäsenet

- toimivat ystävällisesti ja toiset huomioon ottaen,
- käyttävät asiallista ja kohteliasta kieltä,
- huolehtivat ympäristön siisteydestä ja koulun omaisuudesta,
- noudattavat annettuja aikatauluja sekä ohjeita ja huolehtivat varattujen aikojen perumisesta esteen sattuessa,
- huolehtivat omasta työskentelystään ja antavat muillekin työ- ja opiskelurauhan
- noudattavat hyviä ruokailutapoja,
- pukeutuvat koulun toimintaan sopivalla tavalla ja hyvien tapojen mukaisesti sekä jättävät päähineet ja ulkovaatteet naulakoihin,
- eivät kiusaa ketään ja havaitessaan kiusaamista ilmoittavat siitä koulun henkilökuntaan kuuluvalle,
- eivät syyllisty vilppiin, luvattomaan tekstien tai kuvien kopiointiin tai muuhun epärehelliseen toimintaan,
- ilmoittavat koulutöissä käytetyt lähteet asianmukaisesti,
- eivät taltioi, julkaise tai jaa kuvaa tai äänitettä tai muuta materiaalia ilman siinä esiintyvien henkilöiden lupaa,
- korvaavat tahallaan tai piittaamattomuuttaan aiheuttamansa vahingot ja siivoavat aiheuttamansa sotkun.

Turvallisuus

Jokainen kouluyhteisön jäsen

- toimii koulussa niin, että se edistää turvallisuutta
- huolehtii koulun alueella ja koulumatkoilla liikenneturvallisuudesta
- ilmoittaa havaitsemastaan turvallisuuteen liittyvästä viasta tai puutteesta kansliaan

Tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttäminen

Oppituntien ja koulun muun toiminnan aikana opiskelijat

- käyttävät tietokoneita, matkapuhelimia ja muita mobiililaitteita opettajien tai koulun muun henkilökunnan ohjeiden mukaan,
- ilmoittavat mahdollisista laitevioista kansliaan

Päihteet ja muut vaaralliset aineet

Kukaan kouluyhteisön jäsen ei käytä tai tuo kouluun tai koulun tilaisuuteen laissa kiellettyjä, vaarallisia, päihtymistarkoituksessa käytettäviä eikä omaisuuden tai ihmisten vahingoittamiseen tarkoitettuja aineita tai esineitä. Näitä ovat mm. alkoholi, huumausaineet, veitset, laserosoitimet tai muut vastaavat esineet.

Tupakointi ja tupakkatuotteiden (mm. nuuskan) käyttö ja käsittely on kielletty Kuhmon yhteislukion käytössä olevilla alueilla, oppimisympäristöissä, oppilaitoksen sisätiloissa, käytössä olevalla piha-alueella sekä koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Kielto perustuu tupakkalain 12 §:ään (Laki 698/2010) ja koskee opiskelijoita, henkilökuntaan kuuluvia ja vierailijoita.

Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiaalta.

Poissaolot

Poissaolot selvitetään mahdollisimman nopeasti.

Mikäli poissaolon tarve on etukäteen tiedossa, ryhmänohjaaja voi myöntää poissaololuvan, jos poissaolo on korkeintaan viiden koulupäivän mittainen. Rehtori myöntää sitä pitemmät poissaololuvat.

Järjestyssääntöjen toimivuuden seuranta

Järjestyssäännöt on laadittu yhteistyössä koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Lisäksi huoltajilla on ollut mahdollisuus osallistua sääntöjen laadintaan. Sääntöjen noudattamista seurataan ja säännöt käydään opiskelijoiden kanssa läpi vuosittain.

Koululla on lisäksi suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta sekä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä.

Kuhmon hyvinvointi- ja sivistysvaliokunta hyväksyy lukion järjestyssäännöt.

4 OPISKELIJAPALVELUT

Kouluruokailu

Lukiolaiset ruokailevat Tuupalan koulukeskuksen ruokalassa. Lukion ruokailu on klo 11.10 - 11.40. Opiskelija on oikeutettu maksuttomaan kouluruokailuun vain niinä päivinä, joina opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma edellyttää läsnäoloa koulussa.

Abiturientit saavat ruokailla koulussa penkinpainajaisiin saakka. Mikäli opiskelijan henkilökohtainen opintosuunnitelma edellyttää läsnäoloa koulussa tämän jälkeen, opiskelijan on ilmoitettava läsnäolopäivänsä kansliaan viimeistään viikkoa ennen ko. päiviä.

Erityisruokavaliot

Erikoisruokavalioiden tulee ilmoittaa Tuupalan keittiöön (keittio.tuupala@vireko.fi) lukukauden alkaessa. Lomake löytyy Kainuun hyvinvointialueen nettisivuilta Kouluterveydenhuolto -välilehdeltä. Linkit ohjeisiin ja lomakkeeseen kappaleen lopussa (linkkiin pääsy koulun kotisivun opinto-oppaasta). Kainuun hyvinvointialueen ohjeiden mukaan vakavista tai hengenvaarallisia oireita aiheuttavasta ruoka-allergiasta tarvitaan lääkärintodistus.

[Ilmoitus erityisruokavaliosta](#)

[Erityisruokavaliot ja eettiset vakaumukset varhaiskasvatuksessa/kouluissa](#)

Koulumatkatuki ja opintotuki

KELA korvaa lukiolaisten koulumatkat 7 km pitempien matkojen osalta. Lukiolaiset ovat oikeutettuja kulkemaan perusopetuksen koulukyydeillä, mikäli niissä on tilaa. Lisätietoja saa kansliasta ja kuljetussuunnittelijalta sekä koulumatkatuen osalta KELAn sivuilta.

Asuminen

Mikäli opiskelijat tarvitsevat vuokra-asunnon, niitä voi tiedustella esimerkiksi Kuhmon Terva-Asunnoilta, p. 044 7255490 (Pasi Tervo). Asumiseen liittyvissä asioissa suosittelemme myös yhteydenottoa rehtoriin.

Vakuutukset

Kuhmon kaupunki on vakuuttanut oppilaansa ja opiskelijansa koulujen vuosisuunnitelmien mukaisesti. Mahdollisilla matkoilla matkatavaroita ei kuitenkaan vakuuteta. Vakuutuksen perusteella korvataan tapaturmat, jotka sattuvat kouluajalla, välitunnilla sekä otettaessa osaa opetussuunnitelmaan sisältyviin yhteisiin urheilusuorituksiin, retkiin ja matkoihin. Vakuutus on voimassa projekteissa ja välittömillä koulumatkoilla sattuvien tapaturmien varalta niin ulkomailla kuin kotimaassakin. Vakuutuksen piiriin kuuluvat kaikki opiskelijat kotikunnasta riippumatta. Vastuuvakuutuksesta korvataan vakuutetussa toiminnassa toiselle aiheutettu henkilö- ja esinevahinko, josta vakuutuksenottaja on voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain vaikutus koulun arkeen

Kuhmon yhteislukiossa noudatetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) säännöksiä. Laissa on määräykset oppilas- ja opiskelijahuollon toteuttamisesta hyvinvointialueella sekä kunta- ja koulutasolla. Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuusto on 17.6.2024 hyväksynyt Kainuun alueellisen opiskeluhoitosuunnitelma 2024-2025.

Kuraattori- ja psykologipalvelut ovat lakisääteisiä myös lukioissa ja opiskelijalla on oikeus päästä kuraattorin tai psykologin vastaanotolle säädetyn ajan kuluessa.

Kuhmon kaupungissa toimii monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä, jonka toiminnasta vastaa koulutuksen järjestäjä eli Kuhmon kaupunki. Lisäksi Kuhmon yhteislukiossa on monialainen, oppilaitoskohtainen opiskeluhoolloryhmä, jota johtaa koulutuksen järjestäjän edustaja eli rehtori. Oppilaitostasolla toimivan opiskeluhoolloryhmän tehtävänä on suunnitella, kehittää, toteuttaa ja arvioida opiskeluhoolltoa lukiossa sekä edistää koulu yhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia. Jäseninä siinä ovat kuraattori, koulupsykologi, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, opiskelijajäsen ja rehtori. Kolmanneksi koulussa on valmiudet koota tapauskohtainen monialainen asiantuntijaryhmä, jonka tehtävänä on tukea yksittäistä opiskelijaa hänen haasteissaan. Asiantuntijaryhmä kootaan opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palveluiden järjestämiseksi. Kokoonkutsujana toimii se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmässä voivat toimia esim. kuraattori, terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, nuorisopsykologi, ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja rehtori. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai opiskelijan läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää opiskelijan tai huoltajan suostumusta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa korostuu opiskelijan rooli häntä itseään koskeissa asioissa. Opiskelija (tai hänen huoltajansa, jollei opiskelijalla ole siihen edellytyksiä) voi vaikuttaa tapauskohtaisen asiantuntijaryhmän koostumukseen niin halutessaan. Toisin sanoen opiskelija voi esittää toiveen, ketkä ovat mukana hänen asiansa käsittelyssä.

Koulukohtainen opiskeluhoolltotyöryhmä (ilman opiskelijajäseniä) toimii myös koulun kriisiryhmänä.

Opiskeluterveydenhuollon palvelut / Terveyspalvelut

Opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitaja tekee terveystarkastuksen ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille. Kutsu tarkastukseen tulee Wilman kautta. Lääkärin terveystarkastus toteutetaan toisen vuosikurssin pojille kutsuntaterveystarkastuksena terveysasemilla, mahdollisuuksien mukaan myös tytöille tarjotaan lääkärintarkastusaikaa toisena opiskeluvuotena. Terveys- ja sairaudenhoidollisissa asioissa terveydenhoitaja konsultoi tarvittaessa Kajaanin opiskeluterveydenhuollon lääkäriä.

Opiskeluterveydenhoitajana toimii Anu Mikkonen, anu.mikkonen@kainuu.fi, p. 044-797 0364. Terveys hoitaja on tavattavissa päivittäin ilman ajanvarausta klo 10:30 - 11:00, muina aikoina ajanvarauksella klo 8:00 - 14:00. Terveystarkastukset sovittuina kellonaikoina.

Hammashoito

Suun maksuton terveystarkastus järjestetään kerran opiskeluaikana, alle 18-vuotiaille maksutta. **Kuhmon hammashoitolan ajanvaraus, neuvonta ja arkipäivystys:** p. 08 6156 5768. Varaajan tulee kertoa olevansa lukion opiskelija.

Mielenterveyspalvelut

Jos elämä tai koulunkäynti ahdistaa eikä koululla toimivista aikuisista löydy sopivaa keskustelukumppania, on mahdollista ottaa yhteyttä mielenterveyspalveluihin ja mennä keskustelemaan mieltä askarruttavista asioista joko yksin tai ystävän kanssa.

Kainuun hyvinvointialueen nuorisopsykiatrian poliklinikka: puh. 044 797 4425 tai lasten- ja nuorten päivystystyöryhmä, LANU: p. 044 797 0526.

Lisäksi lukiolaisilla on mahdollisuus keskustella psykiatrisen sairaanhoitajan eli miekkarin, kuraattorin tai nuorisopsykologin kanssa. Yhteystiedot löytyvät mm. tämän esittelytekstin jälkeen. Kuraattorin ja/tai miekkarin kanssa voi sopia paitsi tapaamisajasta myös -paikasta.

Koulupsykologi

Lukion psykologina työskentelee koulupsykologi. Ajankohdat, jolloin hän on tavattavissa opiskeluhuollon tiloissa, ilmoitetaan elokuussa Wilmassa, samoin yhteystiedot.

Psykologin tehtävänä on tukea ja edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja mielenterveyttä psykologisella ohjauksella ja keskustelutuellella. Tarvittaessa voidaan tehdä tutkimuksia esim. oppimisvaikeuksiin tai psyykkiseen vointiin.

Vastaanotolle voi tulla keskustelemaan luottamuksellisesti mistä tahansa itseä mietityttävästä asiasta, yksin tai kaverin kanssa. Ota yhteyttä psykologiin, jos sinulla on esim. opiskeluvaikeuksia, masennusta, kriisivaihe elämässä, ihmissuhdevaikeuksia, jännittämistä tai ahdistusta, itsetunto-ongelmia tai päihteisiin, syömiseen tai seksuaalisuuteen liittyviä ongelmia. Tarvittaessa psykologit antavat tietoa muista nuoria auttavista tahoista ja ohjaavat niihin.

Psykiatrinen sairaanhoitaja (miekkari)

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon psykiatrinen sairaanhoitaja eli miekkari on Anna Kyllönen, anna.kyllonen@kainuu.fi, p. 044 7974200. Aika varataan suoraan miekkarilta tai terveydenhoitajan kautta. Tällöin sovitaan myös tapaamispaikasta. Ajanvaraukseton vastaanotto päivittäin klo 11.30 – 12:00. Miekkari on Kuhmossa pääsääntöisesti maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin.

Kuraattori

Jos haluat keskustella mistä tahansa elämäsi liittyvistä asioista, ota yhteyttä kuraattoriin, puh. 044 710 5097 tai Wilman kautta. Voit sopia kuraattorin kanssa, missä ja milloin tapaatte.

Koulunuorisotyöntekijä

Koulunuorisotyöntekijä Marika Huusko on myös tukenasi, jos haluat keskustella hänen kanssaan mieltäsi askarruttavista asioista. Hänet tavoitat numerosta 044 7255412 tai sähköpostitse marika.huusko@kuhmo.fi.

Sairaushoito

Sairaanhoitajan puhelinpäivystys- ja neuvontapalvelu palvelee ympäri vuorokauden. Saat ohjeita, neuvoja tai vastauksia terveyttä /sairautta koskeviin kysymyksiisi. **Kainuun keskussairaalan päivystysavussa, p. 116 117, sinua neuvotaan äkilliseen sairastumiseen tai tapaturmiin liittyvissä asioissa.**

Kuhmon terveysasema

Ajanvaraus, päivystys ja kiireetön vastaanotto: **Kainuun keskussairaalan päivystysapu 116 117 - äkillinen sairastuminen tai tapaturma.**

Koulun tietokoneet

Opiskelijat saavat käyttöönsä omat henkilökohtaiset läppärit koko lukio-opintojen ajaksi. Opiskelija on vastuussa koneen kunnosta. **ICT-asiantuntija** Tommi Heikkiseltä, p. 044 797 4593, tommi.heikkinen@kuhmo.fi, voi kysyä apua tietotekniikkaan liittyvissä asioissa.

Opintojaksojen suorittamistavat

Opiskelijoille järjestetään opetus ensisijaisesti lähiopetuksena. Vaihtoehtona on myös opintojen itsenäinen suorittaminen eli tenttiminen opettajalle tai tietyissä aineissa opiskelu Tutorhousen kautta.

5 OPINTOJEN OHJAAMINEN

Opiskelu lukiossa vaatii opiskelijalta itsenäisyyttä, päätöksentekoa sekä taitoa ratkoa monenlaisia ongelmia, minkä vuoksi koulu tarjoaa opiskelijoille monenlaisia tukipalveluita. Ohjausta antavat opinto-ohjaaja, ryhmäohjaajat, kuraattori sekä tutoropiskelijat. Aineopettajat vastaavat eri aineiden opiskeluun liittyvästä ohjauksesta, minkä lisäksi rehtori, vararehtori ja kanslisti auttavat opiskelijoita kaikissa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä.

Opinto-ohjaus sisältää sekä yksilöohjausta että luokkaopetuksena toteutettavia opintojaksoja.

Opinto-ohjaaja ohjaa lukiolaista opintosuunnitelman tekemisessä, ainevalinnoissa, jatko-opintoihin hakeutumisessa ja ammatinvalinnassa. Opinto-ohjaajalle voi varata ajan puhelimitse, p. 044 0819998 tai Wilman kautta tai sähköpostilla paivi.j.kahkonen@kuhmo.fi.

Ryhmäohjaaja

Opiskelijat kuuluvat vuosikursseittain nimettyihin ohjausryhmiin, joilla on oma ryhmäohjaaja. Ryhmäohjaaja huolehtii ryhmänsä opiskelijoiden koulunkäyntiin liittyvistä asioista ohjaamalla henkilökohtaisesti, pitämällä ryhmäohjaajan tunteja ja käyttämällä muita tiedotus- ja ohjausmuotoja. Ryhmäohjaaja auttaa opiskelijaa opintosuunnitelman laatimisessa. Hän seuraa ryhmänsä opintoja. Ryhmäohjaustunteja järjestetään pääsääntöisesti kerran periodissa.

Ryhmäohjaaja vastaa ryhmänsä osalta kodin ja koulun yhteistyöstä. Lukiolaisen kuuluu osallistua ryhmäohjaajan tapaamisiin, joita pidetään koko ryhmälle vähintään kerran jaksossa. Lisäksi ryhmäohjaajat tapaavat jokaisen opiskelijan henkilökohtaisesti vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana. Ryhmäohjaajat ilmoittavat henkilökohtaisista ohjauspalavereista Wilman välityksellä tai muulla erikseen sovittavalla tavalla.

<u>Ryhmä</u>		<u>Ryhmäohjaustila</u>
25A	Jukka Honkanen	407 (Tuupala)
25B	Sanna Juntunen	KI1 (kirjasto)
23A	Marika Kilpeläinen	KI2 (kirjasto)
23B	Mira Määttä	KI4 (kirjasto)
24A	Salla Lesonen	KI3 (kirjasto)

Aikuislinjan opiskelijoiden ohjaajana toimii **opinto-ohjaaja**.

Ryhmäohjaustunnit pidetään yllä mainituissa tiloissa ja henkilökohtaisten tapaamisten paikat ilmoitetaan erikseen.

Tutortoiminta

Koulussa toimii tutoreita eli vanhempia opiskelijoita ohjaamassa ja avustamassa uusia lukiolaisia sekä tutustuttamassa heitä kouluun, muihin opiskelijoihin ja vieraspaikkakuntalaisia Kuhmoon. Tutor-ohjaaja/opiskelijakunnan ohjaava opettaja sekä koulun opettajat ohjaavat tutoropiskelijoita ja opiskelijakuntaa suunnittelemaan ja toteuttamaan koulun juhla- ja teemapäiviä.

Tutor-opiskelijat ovat lukion toisen vuosikurssin opiskelijoita, joiden tehtävänä on tukea ja auttaa opintojaan aloittavia nuoria eli

- motivoida ja ohjata peruskoulun 9. luokan oppilaita lukio-opiskeluun,
- ohjata lukion aloittaneita opiskelijoita opintojaksojen valinnoissa,
- ohjata ja perehdyttää uusia opiskelijoita lukion käytäntöihin,
- auttaa opiskelijoita heitä askarruttavissa kysymyksissä,
- toimia ryhmäohjaajien ja opinto-ohjaajan apuna,
- vastata omalta osaltaan koulun yleisestä myönteisestä ilmapiiristä ja yhteisistä tapahtumista,
- tutorit opastavat myös vapaa-ajanvietossa ja tutustuttavat erityisesti muualta kotoisin olevia lukiolaisia paikkakunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Vuonna 2025 lukio-opintonsa aloittavien opiskelijoiden tutorit ilmoitetaan elokuun aikana.

Oppimisen tuki

Oppimisen tuen uudistus tuli voimaan 1.8.2025. Opiskelijalla on uudistuksen myötä lakisääteinen oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta, joka vastaa opiskelijan oppimisen tuen tarpeisiin. Kuhmon yhteislukiossa aineenopettajat antavat tukiopetusta opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Oppimisen tuen kokonaisuuksista vastaa opinto-ohjaaja yhdessä erityisopettajan, aineenopettajien ja muun henkilöstön kanssa.

Erityisopetus Kuhmon yhteislukiossa

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä toteutettu oppimisen tuki ei riitä ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Kaikki opiskelijat osallistuvat erityisopettajan toteuttamaan lukiseulaan heti lukio-opintojen alussa. Lisäksi erityisopettaja kartoittaa oppimiseen liittyviä ongelmia ja mahdollisia muita oppimiseen liittyviä haasteita. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, joka arvioi erityispedagogisten tukitoimien tarpeen sekä suunnittelee opiskeluun ja osaamisen osoittamiseen liittyvät tukitoimet.

Lukion rehtori tekee hallintopäätöksen lukiolain §:n 28b mukaisesti opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Erityisopetusta kohdennetaan oppimisvaikeuksiin, neuropsykiatrisiin haasteisiin ja muihin oppimista vaikeuttavien sairauksien tukemiseen. Päätös tehdään, kun lukiossa huomataan erityisopetuksen tarve tai kun opiskelija tai alaikäisen opiskelijan huoltaja sitä pyytää. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen riippuen siitä, arvioiko koulutuksen järjestäjä erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän.

Tuen tarve ja suunnitelma kirjataan yhdessä opiskelijan kanssa henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

6 OPISKELU LUKIOSSA

MAKSUT

Opetus lukiossa on pääsääntöisesti maksutonta. Koulu kustantaa Oulun yliopistolle suuntautuvan tutustumismatkan sekä Kajaaniin tehtävän matkan, jolloin tutustutaan Kajaanin opiskelumahdollisuuksiin. Jos opiskelijat haluavat käydä tutustumassa muiden kaupunkien oppilaitoksiin, he vastaavat kustannuksista itse. Myös eri opintojaksoilla mahdollisesti toteutettavien retkien tai tutustumismatkojen kustannuksista vastaavat pääsääntöisesti opiskelijat.

Erillisiä opintojaksoja suorittavilta ns. aineopiskelijoilta peritään 45 €:n opintojaksokohtainen maksu.

Jos opiskelija suorittaa ammatillista perustutkintoa, ammattiopisto vastaa maksuista.

Jos lukion aineopiskelija, joka ei suorita lukion koko oppimäärää, opiskelee Tutorhousen kautta, hän maksaa opiskelusta lukiolle aiheutuvat kustannukset itse. Lisätietoja saa rehtorilta.

OPINTOJEN KULKU

Lukio-opiskelu on suunniteltu kolmevuotiseksi. Lukuvuosi jakautuu viiteen periodiin, jotka kestävät noin 7 viikkoa. Lukiotutkinnon suorittaminen edellyttää **vähintään 150** opintopistettä. **Pakollisia opintoja on suoritettava 90** opintopistettä. Valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Paikallisia opintojaksoja ei ole pakko valita, mutta erityisesti

ylioppilaskokeisiin kertaavia opintojaksoja suositellaan. Opiskelijan kannattaa suorittaa periodia kohden 12 opintopistettä saadakseen opinnot päätökseen kolmessa vuodessa. Tällöin suorituksia kertyy ensimmäisenä ja toisena vuonna vähintään 60 opintopistettä ja kolmantena 30.

Opinto-ohjaaja voi tarvittaessa laatia opiskelijalle kolmen ja puolen vuoden tai neljän vuoden suunnitelman, jolloin opintopisteitä tulee suorittaa 8 - 10 opintopistettä periodissa. Pidennettyyn opintosuunnitelmaan tarvitaan rehtorin hyväksyntä. Opintojen alkaessa ja seuraavaa lukuvuotta suunniteltaessa opiskelija tarkistaa opintosuunnitelman yhdessä ryhmänohjaajansa kanssa ja vertaa sitä opintosuunnitelmaan.

Opintojakson suorittamisen aikarajat

Jos opiskelija ei ole opintojakson aikana palauttanut kaikkia vaadittuja suorituksia, tulee vaadittavat täydennykset suorittaa viimeistään seuraavan periodin aikana. Erityisestä syystä rehtori tai vararehtori voi myöntää aineenopettajaa kuultuaan tätä pidemmän suoritusajan. Jos opiskelija ei ole palauttanut vaadittuja suorituksia säädetyssä ajassa, opintojakso katsotaan keskeytyneeksi.

Kun opintojakso on arvosteltu ja siirretty opiskelijan jaksotodistukseen, arvosanaa ei saa poistaa opiskelijan rekisteristä, ei myöskään hylättyä arvosanaa.

Opetuksessa tarvittavat välineet

Maksuttomaan toisen asteen koulutukseen oikeutetut opiskelijat saavat henkilökohtaiset läppärit ja oppikirjat lukiolta. Oppikirjoihin ei saa tehdä merkintöjä, koska kirjat ovat opiskelijoilla vain lainassa. Myös läppärit palautetaan koululle opintojen päättyessä. Opiskelija on vastuussa läppärin kunnosta ja toimivuudesta. Liikuntatunteja varten opiskelijoilla tulee olla sukset, luistimet ja sisäpelikengät sekä muut asiaankuuluvat välineet.

Plagiointi

Plagioinnista kiinni jääneen opiskelijan opintosuoritus jätetään arvostelematta ja opintojakso on opiskeltava uudestaan.

Opintojaksolle ilmoittautuminen ja opetukseen osallistuminen

Opintojaksojen valitseminen eli ilmoittautuminen edellyttää osallistumista opiskeluun. Opintojakson suorittaminen edellyttää läsnäoloa oppitunneilla ja aktiivista työskentelyä. Jos opiskelija haluaa muuttaa opintosuunnitelmaa kesken lukuvuoden, hänen on neuvoteltava asiasta hyvissä ajoin opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan kanssa. Opiskelijan on ilmoitettava myös aineenopettajalle, jos hän lopettaa opintojakson kesken.

Opintojakson uusiminen

Hyväksytyn opintojakson voi käydä uudestaan. Tällöin opintopistekertymä ei kuitenkaan kasva.

Tenttiminen

Opiskelija voi opiskella opintojakson itsenäisesti eli tenttimällä, mikäli koulun opetussuunnitelmassa ei ko. opintojakson kohdalla ole toisin mainittu ja mikäli opiskelijalla arvioidaan olevan edellytykset suoriutua itsenäisestä opiskelusta. Lupa opintojakson itsenäiseen suorittamiseen on anottava rehtorilta. Tenttimisestä on sovittava opettajan kanssa ennen opintojakson alkamista. Opiskelijalla on oikeus tenttiä yksi opintojakso/periodi. Erityisestä syystä rehtori voi myöntää luvan useampaan itsenäiseen suoritukseen samassa periodissa. Tenttimällä suoritetusta opintojaksosta on saatava hyväksytty arvosana, jotta suorituksesta saa opintopistemerkinnän.

Poissaolot

Lukio-opiskelu edellyttää läsnäoloa kaikilla oppitunneilla ja koulun tilaisuuksissa. Vastuuntuntoinen opiskelu edellyttää säännöllistä koulunkäyntiä ja saapumista ajoissa oppitunneille. Ennalta tiedettyihin poissaoloihin on haettava lupa ja allekirjoitus ryhmänohjaajalta ja yli kolmen päivän poissaolon osalta rehtorilta. Opiskelija ei saa olla tunneilta poissa muutoin kuin pakottavasta syystä. **Opiskelijan on aina välittömästi kouluun palattuaan oma-aloitteisesti selvitettävä poissaolonsa. Selvitykseksi hyväksytään huoltajan selitys Wilmassa tai huoltajan allekirjoittama todistus tai asiantuntijan (lääkärin, terveydenhoitajan tai psykologin) antama kirjallinen selvitys.** Yli 18-vuotias on itse vastuussa poissaoloilmoituksensa tiedoista.

Mikäli poissaoloja ei ole selvitetty Wilmassa,ryhmäohjaaja vi pyytää niistä selvityksen. Jos opiskelijalla on liikaa poissaoloja, opettaja voi määrätä hänelle lisätehtäviä poissaolojen korvaamiseksi. **Periodin poissaolot on selvitettävä koeviikon alkuun mennessä, jotta opiskelija saa oikeuden osallistua opintojakson kokeeseen.** Opettaja ratkaisee poissaolon syyn hyväksymisen. Opiskelijalle ja alle 18-vuotiaan huoltajalle tiedotetaan uhkaavasta arvostelematta jättämisestä etukäteen. Mikäli opiskelija on poissa opintojaksolta kolmannen kerran syytä ilmoittamatta tai ilman hyväksyttävää syytä, opintojakson opettaja ilmoittaa asiasta ryhmänohjaajalle, joka ottaa yhteyttä opiskelijan huoltajiin. Poissaolojen ylittäessä yhden kolmasosan opintojakson kokoontumiskerroista opintojakso jätetään arvostelematta, jollei lisätehtävillä voi korvata poissaoloja. Opiskelijan on tällöin tentittävä opintojakso tai opiskeltava se seuraavana lukuvuonna.

Koeviikko

Jokaisen periodin lopussa pidetään koeviikko, jolloin järjestetään opintojakson kokeet. **Kokeet alkavat klo 9.00 ja päättyvät klo 12.00.** Jos opiskelijalla on myönnetty pidennetty koeaika, koe päättyy klo 12.30. Kokeesta saa poistua aikaisintaan klo 10.00.

Ensimmäisenä koepäivänä koe alkaa klo 11.40, jolloin aamupäivällä opiskellaan kello 11.10 saakka.

Kokeissa opiskelijalla ei saa olla matkapuhelinta mukana. Annettujen ohjeiden rikkominen tulkitaan koevilpiksi ja suoritus mitätöidään.

Kutakin opintojakson koetta edeltävänä päivänä pidetään noin **klo 13.15 (aika sovitaan opettajan kanssa)** alkaen kokeeseen **valmistava pohjatunti**, jossa käsitellään opiskelijoiden toivomia aiheita ja kerrataan koealuetta. **Pohjatunti on osa opintojaksoa ja se on opiskelijoille pakollinen.** Jos opiskelija ei pääse koeviikon kokeeseen, hänen tulee ilmoittaa siitä opettajalle ennen koetta. Jos opiskelija ei selitä kokeesta poissaoloaan, hänellä on vain yksi mahdollisuus suorittaa koe, kun normaalisti yrittyskertoja on kaksi.

Koeviikolla järjestetään opetusta ainoastaan taito- ja taideaineissa ja niillä opintojaksoilla, joista ei pidetä koetta. Opettajat sopivat ryhmänsä kanssa ajat, jolloin ryhmät kokoontuvat. Läsnäolo kontrolloidaan muiden opetustuntien tapaan. Pohjatunti ja koetta korvaavia tunteja voidaan pitää myös muulloin kuin koeviikolla.

Uusintakuulustelu - Hylätyn opintojakson uusiminen Jos opiskelija on saanut opintojaksosta/kurssista arvosanaksi 4, numeroa voi korottaa kerran välittömästi ko. periodia seuraavassa **uusintakuulustelussa**. Uusintakuulusteluun on ilmoittauduttava määräaikana kirjallisesti Wilman kautta. Kunkin opintojakson uusintakokeeseen voi ilmoittautua **vain kerran**. Mikäli uusintakokeesta tulee edelleen hylätty arvosana, koko opintojakso on opiskeltava uudelleen.

Jos uusintakuulusteluun ilmoittautunut ei tule kokeeseen, hänen katsotaan käyttäneen ainoan uusintakertansa ja vain todisteellisesti erittäin pätevistä syistä johtunut poissaolo voidaan hyväksyä ja antaa opiskelijan ilmoittautua uudelleen. Jos opiskelija ei sairauden vuoksi pääse opintojakson kokeeseen, hänen tulee todistaa kirjallisesti sairautensa ko. opintojakson opettajalle. Opiskelijalla on tällöin käytettävissä kaksi koekertaa.

Jos opiskelija on sairaana sekä varsinaisessa kokeessa että uusintakokeessa, hänellä on käytettävissä edelleen kaksi koekertaa.

Uusintakokeen suorittamisaika on kolme tuntia. Kahden tai useamman kokeen suorittajalla on käytettävissään aikaa neljä tuntia. Koe alkaa klo 11.40. Lukuvuoden 2025 – 2026 viidennen periodin uusintakuulustelu järjestetään elokuussa 2026. Jos opiskelija ei ole ilmoittautunut uusintakuulusteluun hylätyn arvosanan saamista seuraavassa uusintakuulustelussa, hän voi yrittää korottaa arvosanaansa korotuskokeessa ensimmäisessä tai viidennessä periodissa.

Korotuskoe - Hyväksytyn opintojakson korottaminen

Kaksi kertaa lukuvuodessa, ensimmäisessä ja viidennessä periodissa, järjestetään korotuskuulustelu, jossa voi korottaa hyväksytyjä opintojaksojen arvosanoja ja niitä hylättyjä opintojaksojen arvosanoja, joita opiskelija ei ole hyväksytystä syystä yrittänyt korottaa uusintakokeissa. Kutakin hyväksyttyä arvosanaa voi korottaa yhden kerran. Lopulliseksi arvosanaksi tulee parempi arvosana. Korotuskokeeseen ilmoittaudutaan kirjallisesti erikseen ilmoitettuina aikoina. Kokeesta poisjääntiä ja kokeen peruuttamista koskevat säännöt ovat samat kuin uusintakuulustelussa. Korotuskokeen suorittamisaika on kolme tuntia. Kahden tai useamman kokeen suorittajalla on käytettävissään aikaa neljä tuntia.

Lopputentit

Ylioppilaskirjoitusten yhteydessä järjestettävässä lopputentissä voi yrittää korottaa kerran kunkin aineen koko oppimäärän arvosanaa, joka tulee lukion päättötodistukseen. Todistukseen merkitään parempi arvosana.

Etenemiseste

Opiskelijan on suoritettava vähintään 2/3 jokaisen opiskelemansa oppiaineen pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista hyväksytysti, jotta aineen oppimäärä voidaan katsoa suoritetuksi. Jos opiskelijalle on tullut oppiaineessa päättöarvosanan saamisen kannalta liian monta hylättyä arvosanaa, tilanne on korjattava välittömästi seuraavassa uusintakokeessa, viimeistään kuitenkin ennen ko. aineen seuraavan opintojakson koetta. Opiskelija voi etenemisesteestä huolimatta ilmoittautua seuraavalle ko. aineen opintojaksolle ja aloittaa opinnot. Paikalliset opintojaksot ja tenttimällä opiskellut opintojaksot on suoritettava hyväksyttävästi.

Osallistuminen ylioppilaskirjoituksiin

Ylioppilaskirjoitukset järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä. Ylioppilastutkinnon voi hajauttaa korkeintaan kolmelle peräkkäiselle kerralle. Jos kolmen kerran määräaika kuluu umpeen, on otettava yhteyttä rehtoriin tai opinto-ohjaajaan. Ylioppilaskokeen kullekin kirjoituskerralle ilmoittaudutaan erikseen täyttämällä sähköinen ilmoittautumislomake. Maksulliset kokeet laskutetaan. Opiskelija voi osallistua ylioppilaskokeisiin suoritettuaan kirjoitettavasta aineesta kaikki pakolliset opintojaksot. Ennen kirjoituksiin osallistumista suositellaan kuitenkin myös valtakunnallisten valinnaisten ja paikallisten opintojaksojen suorittamista. Ylioppilastutkintoon osallistuville järjestetään lukuvuosittain kaksi **pakollista infotilaisuutta**.

Ylioppilastutkinnon suorittanut opiskelija saa ylioppilastutkintotodistuksen, kun myös lukion päättötodistukseen vaadittavat opintojaksot on opiskeltu hyväksytysti. Ylioppilastutkintolautakunnan kotisivut ovat osoitteessa **www.ylioppilastutkinto.fi**. Ylioppilaskokeet pidetään Tuupalan kivikoulun 4. kerroksessa olevissa luokissa. Koepäivinä rajoitetaan liikkumista kirjoitustilojen läheisyydessä ja pyydetään muutoinkin noudattamaan hiljaisuutta.

Ylioppilastutkinnon hajauttamisohje

Reaaliaineet

Suositellaan kirjoitettaviksi kolmannen vuoden keväällä, mutta voit osallistua reaaliaineiden kokeisiin myös toisen opiskeluvuoden keväällä tai kolmannen vuoden syksyllä.

Lyhyt matematiikka

Kolmantena vuonna, suositellaan kertausopintojaksoa, joka on periodien 1 - 3 aikana.

Ranska B3

Toisen tai kolmannen vuoden keväällä vuorovuosiopetuksen mukaisesti.

Venäjä B3 ja muut lyhyt kielet

Kolmannen vuoden keväällä.

Ruotsi

Kolmannen vuoden syksyllä, suositellaan 6. opintojakso jo toisen vuoden keväällä ja 7. opintojakso kolmantena vuonna ensimmäisen periodin aikana. Kirjoituksiin voi osallistua myös kolmannen vuoden keväällä.

Englanti, matematiikan pitkä oppimäärä ja äidinkieli

Kolmannen vuoden keväällä.

ABIN AIKATAULU, SYKSY 2025

ke 5.2.	Lukilausuntojen ja erityisjärjestelyhakemusten hankinta (lähetys lautakunnalle 30.4. mennessä).
Opolle selvitys, jos tarvitset erikoislääkärin lausunnon erityiskokeiden tilaamista varten.
ma 28.4.	Abi-info syksyn kirjoituksiin ilmoittautuville klo 10.30, ilmoittautumisaika alkaa.
pe 23.5.	Ilmoittautuminen syksyn kirjoituksiin päättyy 1. kertaa osallistuvilla
pe 30.5.	Ilmoittautuminen syksyn kirjoituksiin päättyy jo aiemmin osallistuneilla, ilmoita aiempien kirjoituskertojen lukilausunnosta tai muista huomioonotettavista lausunnoista
to 7.8.	Tarkista omat ilmoittautumistiedot, tutkinnon rakenne (wilma-lomake)
ma 11.8.	Ilmoittautuminen lopputentteihin päättyy
ti 26.8.	YO-koeinfo ylioppilaskokeisiin osallistuville (pakollinen) klo 11.40 – 12.55
to 28.8.	Pakollisten kurssien suoritukset opettajille (oltava arvosteltuna pe 5.9.)
pe 5.9.	Pakolliset kurssit arvosteltu (suoritukset palautettu to 28.8.)

Yo-kokeisiin tulevat opiskelijat tuovat mukanaan läppärin ja laturin sekä kuulokkeet ja hiiret. Paikalla 4. kerroksen käytävällä oltava klo 8.20 mennessä. ICT-asiantuntija on paikalla arvioimassa

mahdollista varakoneen tarvetta. Koneita ei tarvitse nimikoida, koska kone otetaan mukaan jokaisen kokeen jälkeen.

- ma 15.9. **YO-KOE**, äidinkieli ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi, lukutaidon koe, paikalla klo 8.20
 ke 17.9. **YO-KOE**, PS, FI, HI, FY, BI paikalla klo 8.20
 pe 19.9. **YO-KOE**, vieras kieli, pitkä oppimäärä, englanti, ranska, espanja, saksa, venäjä, paikalla klo 8.20
- ma 22.9. **YO-KOE**, toinen kotimainen kieli ruotsi, keskipitkä ja pitkä oppimäärä, paikalla klo 8.20
 ti 23.9. **YO-KOE**, UE, UO, ET, YH, KE, GE, TE, paikalla klo 8.20
 to 25.9. **YO-KOE**, matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä, paikalla klo 8.20
 pe 26.9. **YO-KOE**, äidinkieli ja kirjallisuus, kirjoitustaidon koe, paikalla klo 8.20
 suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -koe
- ma 29.9. **YO-KOE**, vieras kieli, lyhyt oppimäärä, englanti, ranska, espanja, saksa, venäjä, italia, portugali, latina, saame, paikalla klo 8.20
- ma 29.9. Yo-kokeissa sairaana olleiden lääkärintodistukset toimitettava kansliaan.
- ti 30.9. Valmistuvat palauttavat yo-kokeiden päätyttyä koulun tietokoneen lisälaitteineen. Samalla poistetaan myös O365-tili. Jos päättötodistukseen vaadittavia opintoja on kesken, niin lähetetään pyyntö koneen lisääjasta rehtorille.
- ma 6.10. Erityisjärjestelyjen hakeminen kevään yo-kokeisiin, opon kautta (lähetys lautakunnalle 30.11.)
- pe 10.10. Ilmoittautuminen 1. jakson uusintakokeisiin (ti 21.10.) ja abien ylimääräiseen koepäivään (to 23.10.).
- ti 21.10. 1. jakson uusintakoe klo 11.40
- ke 22.10. YO-info kevään kirjoituksiin osallistuville klo 9.55 – 11.10
- ke 22.10. Kevään kirjoituksiin osallistuvien kotiväenilta (23- ja 24-ryhmille) klo 18.00.
- to 23.10. Abien ylimääräinen uusintakoe klo 11.40 (syksyn yo-kokeisiin osallistuneille)
- ti 4.11. Syksyn ylioppilaiden päättötodistukseen vaadittavat opinnot (150 op.) suoritettu ja arvosteltu
- ti 4.11. Ei nimeä julki -ilmoitus kansliaan.
 Hakemus arviointiohjeista poikkeavasta päättöarvosanasta (numero / S) kansliaan
KAIKKIEN VALMISTUVIEN JÄTETTÄVÄ HAKEMUS
- to 13.11. Yo-kokeiden tulokset julkaistaan.
- ma 24.11. Ilmoittautuminen kevään 2026 yo-kirjoituksiin päättyy ensimmäistä kertaa ilmoittautuvilla.
- ke 26.11. Ilmoittautuminen kevään 2026 yo-kirjoituksiin päättyy tutkintoa jatkavien osalta.
- pe 5.12. Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet, syksyn yo-juhla klo 13.05
SEURAA
<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-suorittaminen/tietoa-kokelaalle>

- ma 6.10. **Lukilausuntojen ja erityisjärjestelyhakemusten hankinta.** Opolle selvitys, jos tarvitset erikoislääkärin lausunnon erityiskokeiden tilaamista varten. Koulun allekirjoittama lausunto oltava mukana lääkärin vastaanotolle.
Selvitys vieraskielisyydestä.
Koulu lähettää kokeiden erityisjärjestelyhakemukset sekä vieraskielisyys selvitykset lautakunnalle 30.11. mennessä.
- ti 22.10. Abi-info kevään kirjoituksiin ilmoittautuville klo 9.55 – 11.10 - **pakollinen**
YO-kokeisiin ja lopputentteihin ilmoittautumisaika alkaa, erikoislääkärilausunnot kansliaan erityisjärjestelyjä varten.
- ti 22.10. Ylioppilaskirjoituksiin osallistuvien opiskelijoiden kotiväenilta klo 18.00
- ma 24.11. Ilmoittautuminen kevään 2026 yo-kirjoituksiin päättyy ensimmäistä kertaa ilmoittautuvilla.
- ke 26.11. Ilmoittautuminen kevään kirjoituksiin päättyy. Ilmoittautumisohjeet tiedotetaan Wilmassa.
- to 8.1. Tarkista ilmoittautumistietosi Wilma/ Lomakkeet/ Ylioppilaskokeiden tulokset.
- to 8.1. Ilmoittautuminen kevään lopputentteihin päättyy
- ke 21.1. YO-koeinfo kirjoituksiin osallistuville klo **9.55 – pakollinen !**
- ke 4.2. Opolle selvitys, jos tarvitset erikoislääkärin lausunnon erityiskokeiden tilaamista varten **syksyn** kirjoituskertaan. Koulun allekirjoittama lausunto oltava mukana lääkärille. Koulu lähettää erityisjärjestelyhakemukset lautakunnalle 23.4. mennessä.
- ke 4.2. Abien ryhmänohjaustunti klo 11.40, poikkeavan päättöarvioinnin hakemus jaetaan, OPK-tilan ja lokeroiden avainten palautus kansliaan.
Abin ruokailuoikeus penkkareihin saakka, ruokailuun kurssin tenttipäivinä ilmoittautuminen tehtävä kansliaan viimeistään tenttipäivää edeltävänä päivänä.
- to 5.2. Penkinpainajaiset
- ma 16.2. Pakollisten opintojen suoritukset opettajalle
- ti 17.2. Ilmoittautuminen 3. jakson uusintakokeeseen
tenttejä
- to 19.2. 3. periodin uusintakoe klo 11.40.
- ke 25.2. Pakolliset opintojaksot arvosteltu kirjoitusaineissa, suoritukset palautettava opettajalle 16.2. Henkilöllisyystodistus (ajokortti/henkilökortti) oltava yo-kokeissa mukana.
- Yo-kokeisiin tulevat opiskelijat tuovat koneen ja laturin sekä kuulokkeet ja hiiren kunkin koepäivän aamuna suoraan 4. kerroksen käytävään kello 8.20 mennessä. ICT-asiantuntija on paikalla arvioimassa mahdollista varakoneen tarvetta. Koneita ei tarvitse nimikoida, koska kone otetaan mukaan jokaisen kokeen jälkeen.
- ti 10.3. **YO-KOE** äidinkieli, lukutaidon koe ja suomi/ruotsi toisena kielenä koe (S2) klo 9, **paikalla 8.20**
to 12.3. **YO-KOE**, vieras kieli, lyhyt oppimäärä, **paikalla klo 8.20**
pe 13.3. **YO-KOE**, äidinkieli, kirjoitustaidon koe, **paikalla klo 8.20**
- ma 16.3. **YO-KOE** vieras kieli, pitkä oppimäärä, **paikalla klo 8.20**
ke 18.3. **YO-KOE** matematiikka, pitkä ja lyhyt **paikalla klo 8.20**
pe 20.3. **YO-KOE**, uskonto, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto **paikalla klo 8.20**
- ma 23.3. **YO-KOE** toinen kotimainen kieli, ruotsi, pitkä ja keskipitkä, **paikalla klo 8.20**
ke 25.3. **YO-KOE** psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia
pe 27.3. **YO-KOE** saamen äidinkieli ja kirjallisuus -koe
pe 27.3. yo-kokeissa sairaana olleiden lääkärintodistukset kansliaan

- pe 27.3. Tietokone lisälaitteineen palautetaan kansliaan, kun kaikki kokeet ja lukion päättötodistukseen vaadittavat opinnot on suoritettu.
Tarvittaessa voi laitteille anoa jatkoaikaa rehtorilta.
- pe 10.4. Huhtikuu: lopputenttejä
- Nimenjulkaisukielto kansliaan klo 12.00
- ti 14.4. Ilmoittautuminen uusintakokeeseen, korotuskokeeseen ja ylimääräiseen rästikokeeseen, päättyy klo 15.00
- ke 15.4. uusintakoe klo 11.40 --→
- ke 15.4. Päättötodistukseen vaadittavien opintojen suoritukset opettajille
- ti 21.4. Korotuskoe klo 11.40
- to 23.4. Ylimääräinen rästikoe klo 11.40
- ma 27.4. YO-koeinfo syksyn kirjoituksiin ilmoittautuville klo 9.55
- ke 29.4. Opinto-ohjelman mukaiset opinnot suoritettu (150 op, sis pakolliset) ja arvosteltu**
Hakemus poikkeavasta päättöarvosanasta (numero / S)
- ti 12.5. Yo-tulosten julkistaminen
- pe 22.5. ILMOITTAUTUMINEN SYKSYN KIRJOITUKSIIN (1. kertaa ilmoittautuville, muilla pe 30.5.)
- ke 27.5. ILMOITTAUTUMINEN SYKSYN YO-KOKEISIIN PÄÄTTYÄ
- pe 29.5. Yo-juhlaharjoitukset klo 13.00
- la 30.5. YO-juhla klo 12.00 Kuhmo-talossa**

www.ylioppilastutkinto.fi

7 OPETUSOHJELMA

Huom! Tutorhousen kurssit aikatauluineen näkyvät Tutorhousen/Digiluokan [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

OPPIAINEET JA OPINTOPISTEET

Äidinkieli ja kirjallisuus ET	ÄI	Uskonto/ET	UE, UO,
Englanti A1	ENA1	Filosofia Psykologia	FI PS
Ruotsi B1	RUB1	Historia	HI
Yhteiskuntaoppi	YH	Ranska B3	RAB3
Musiikki	MU	Venäjä B3	VEB3
Musiikkilinjien kurssit	ML	Saksa B3	SAB3
		Matematiikka, yht.	MAY
Kuvataide	KU	Matematiikka, pitkä	MAA
Liikunta	LI	Matematiikka, lyhyt	MAB
Terveystieto	TE	Biologia	BI
Opinto-ohjaus	OP	Maantieto	GE
Fysiikka	FY	Kemia	KE

PAKOLLISET OPINNOT

Lukiossa suoritetaan 94 - 102 pakollista opintopistettä:

Äidinkieli ja kirjallisuus	12	Kemia	2
Englanti A1	12	Filosofia	4
Ruotsi B1	10	Historia	6
Yhteiskuntaoppi	3	Biologia	4
Liikunta	4	Maantiede	2
Terveystieto	2	Fysiikka	2
Opinto-ohjaus	4		
Matematiikka, yht.	2	Psykologia	2
Pitkä matematiikka	18	Lyhyt matematiikka	10
Uskonto/ET	4	Musiikki	2 tai 4
Musiikkilinja	2 tai 4	Kuvataide	2 tai 4

Matematiikassa valitaan lyhyt tai pitkä oppimäärä ensimmäisen opintojakson jälkeen, joka on kaikille yhteinen. Musiikissa ja kuvataiteessa valitaan yksi pakollinen opintojakso molemmissa aineissa. Sen jälkeen voit valita, kummassa aineessa suoritat vielä yhden pakollisen opintojakson.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET JA PAIKALLISET OPINTOJAKSOT

Valtakunnalliset valinnaiset ja paikalliset opinnot lisäävät lukio-opiskelun valinnanvaraa. Oman lukion tarjoamien paikallisten opintojaksojen lisäksi voi suorittaa opintojaksoja myös muualla. Lukion oman opintojakson toteutumisen edellytyksenä on, että sille on ilmoittautunut tarpeeksi opiskelijoita. **Mikäli valitsemasi opintojakso jää toteutumatta, voit**

valita sen tilalle jonkin muun opintojakson tai suorittaa opintojakson itsenäisesti eli tenttimällä.

TUNTIJAKO

Oppiaine tai oppiaineryhmä	Pakolliset opinnot	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot	Paikalliset opintojaksot	YHTEENSÄ
Äidinkieli ja kirjallisuus	12	6	4	22
Kielet				
- A-kieli ENA1	12	4	6	22
- B-kieli RUB1	10	4	6	20
- muut kielet EAB3, IAB3		16+16	2+2	
RAB3, SAB3, VEB3		16+16+16	2+2+2	
Aasian ja Afrikan kielet: JPAAB3, KIAAB3		16+16		
Matematiikka				
- yhteinen	2			2
- lyhyt oppimäärä	10	4	4	18
- pitkä oppimäärä	18	6	6	30
Ympäristö- ja luonnontieteet				
- Biologia	4	6	2	12
- Maantiede	2	6	1	9
- Fysiikka	2	12	3	17
- Kemia	2	8	3	13
Humanistis-yhteiskunnalliset aineet				
Uskonto/ET	4	8	3/1	15/13
Filosofia	4	4	1	9
Psykologia	2	8	5	15
Historia	6	6	2	12
Yhteiskuntaoppi	3	2	8	13
Taito- ja taideaineet	5			
- Liikunta	4	6	10	20
- Musiikki	2-4	4	2	8-10
- Musiikkilinja	2-4		54	
- Kuvataide	2-4	4	4	10-12

Terveystieto	2	4	2	8
Opinto-ohjaus	4		3	7
Lukiodiplomit		8		8
Teemaopinnot		6		6
Pakolliset opinnot väh.	94-102			
Valtakunnalliset valinnaiset väh.		20		
Paikalliset opinnot			140	
Yhteensä vähintään	150			

Koulu suosittelee opintojen etenemistä oheisen ohjeen mukaan siten, että kolmannen vuoden keväällä kirjoitetaan ylioppilaskirjoitukset loppuun. Opiskelutahtia voi hidastaa painavista syistä. Opiskelijalla saattaa olla erilaisina yhdistelminä laaja matematiikka, fysiikka, musiikkilinja ja/tai lyhyitä kieliä. Jos opiskelijalla on aineita, joista hän aikoo suorittaa vain minimimäärän, osan opintojaksoista voi siirtää toiselle opintovuodelle, vaikka niitä yleensä suositeltaisiin ensimmäiselle vuodelle. Näitä toiselle vuodelle siirrettäviä aineita ovat mm. filosofia, biologia, maantiede, kemia, uskonto, psykologia, kuvataide tai musiikki.

Lukio-opinnot tiivistettynä, LOPS21

Kuhmon yhteislukio			
VALINTAKORTTI 2025-2026 / jatkavat opiskelijat		Nimi:	
Ohje:			
Katso pääasiassa oman ohjausryhmäsi saraketta. Jos opintojaksoja on edellisenä vuonna jäänyt käymättä, valitse ne nyt.			
Ympyröi valitsemasi opintojaksot ja laske valintojen määrä yhteen. Tarkista opintopistemäärä valintaoppaasta!			
		24A	23AB
OPPIAINE	1. vsk:n tai kouluajan ulkopuolisia opintoja		
Äidinkieli Äi	1 2.3 4	5 6.7 8	9 10 11 12
Englanti ENA1	1 2 3 11	4 5 6	7 8 9 10
Ruotsi RUB1	1 2 3 9	4 5 6 8	7 10
Ranska lyhyt RAB3	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5	1 2 3 4
Saksa lyhyt SAB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3 4 5 6	1 2 3
Espanja lyhyt ESB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Italia lyhyt ITB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Japani JAB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Kiina KIB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Venäjä lyhyt VEB3 (Tutorhouse)	1 2 3	1 2 3	1 2 3
Matem. pitkä MAA	1 2 3 4	5 6 7 9 11	8 10 12 13 14
Matem. lyhyt MAB	1 2 3	4 5 6.7	8 9 10 11
Biologia BI	1	2.3 4 5 6	7
Maantiede GE	HI1.GE1	2 3 4	5
Fysiikka FY	1.2 3	4 5 6 9	7 8 9 10
Kemia KE	1.2	5 6 7 8	5 6 7 8
Filosofia FI	1	2 3	3 5
Psykologia PS	1 2	3 4 8	5 6 7 8
Historia HI	HI1.GE1 4	2 3 5 6	7
Yhteiskuntaoppi YH	1 6 8 9	2 3 6	4 5 6
Uskonto UE	1	2 3 4 7	5 6 7 8
Uskonto UO (Tutorhouse)	Valinnaisia tarjotaan, jos on Tutorhouseessa.	1 2 (3 4)	1 2 (5 6)
Elämäntutkimus ET	1	1 5 6	1 5 6
Terveystieto TE	1	2 3 4	2 3 4
Liikunta LI	1 3 7 9	2 3 4 7 9	4 7 9
Musiikki MU*	1	2 4 5	2 4 5
Musiikkilinja ML	ks sivun alareuna	4-9 opintojaksoa	2-6 opintojaksoa
Kuvataide KU*	1 3	2 3	2 3
Opintojen ohjaus OP	1 3	2	2
Teemaopinnot TO	2 3	2 3	2 3
Diplomit			KU, LI, MU, TA
	1. vuosi yht. -->	2. vuosi yht. -->	3. vuosi yht. -->
Lukiotutkintoon sisältyvien opintopisteiden määrä vähintään 150	Päiväys:	Opiskelijan allekirjoitus	Huoltajan allekirjoitus
*MU ja KU: ainakin toisesta käytävä opintojaksot 1 ja 2			
Musiikkilinnan 1. vuoden opintojaksot: ML1, ML6.1, ML7.1P/ML7.1K, ML8.1, ML9.1, ML10.1			
Musiikkilinnan 2. vuoden opintojaksot: ML2 (valinnaiset: ML4, ML7.2K/ML7.2P, ML8.2, ML9.2, ML10.2)			
Musiikkilinnan 3. vuoden opintojaksot: ML5 (valinnaiset: ML4, ML6.3, ML7.3K/ML7.3P, ML9.3, ML10.3)			
HUOM: Pakollinen ML3 tarjotaan joka toinen vuosi, seuraavan kerran 26-27			

Opintojaksojen koodit ja nimet (LOPS2021)

Värikoodit:

1 vuoden pakollinen
2 tai 3 vuoden pakollinen
valinnaiset opinnot

Vuorovuosiopetusrytmi

Suomen kieli ja kirjallisuus

ÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op
ÄI2.ÄI3 Kieli ja tekstitietoisuus, Vuorovaikutus 1, 2 op
ÄI4 Kirjallisuus 1, 2 op
ÄI5 Tekstien tulkinta 1, 2 op
ÄI6.ÄI7 Kirjoittaminen 1, Vuorovaikutus 2, 2 op
ÄI8 Kirjallisuus 2, 2 op
ÄI9 Vuorovaikutus 3, 2 op
ÄI10 Kirjoittaminen 2, 2 op
ÄI11 Tekstien tulkinta 2, 2 op
ÄI12 Kielenhuolto, 2 op
ÄI13 Journalismi, 2 op
ÄI14.ML17 Biisinteen perusteet, 3 op
ÄI15 Ilmaisutaito, 2 op
TAIIJOP Monitaiteinen musiikkiproduktio, 2 op

Joka 2. v
Joka 2. v
Joka 3. v
Joka 3. v

Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (ENA1)

ENA1 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op
ENA2 Englanti globaalina kielenä, 3 op
ENA3 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op
ENA4 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op
ENA5 Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op
ENA6 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op
ENA7 Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op
ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op
ENA9 Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op
ENA10 Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op
ENA11 Kertaa englannin perusasioita, 2 op

Toinen kotimainen kieli, ruotsi B1-oppimäärä (RUB1)

RUB11 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op
RUB12 Ruotsin kieli arjessani, 3 op
RUB13 Kulttuuri ja mediat, 2 op
RUB14 Ympäristömme, 2 op
RUB15 Opiskelu- ja työelämä, 2 op
RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op
RUB17 Kestävä elämäntapa, 2 op
RUB18 Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op
RUB19 Kertaa ruotsin perusasioita, 2 op
RUB110 Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op

Vieraat kielet, espanja/italia/ranska/saksa/venäjä, (EAB/IAB/RAB/SAB/VEB)

EAB31/IAB31/RAB31/SAB31/VEB31 Perustason alkeet 1, 2 op
 EAB32/IAB32/RAB32/SAB32/VEB32 Perustason alkeet 2, 2 op
 EAB33/IAB33/RAB33/SAB33/VEB33 Perustason alkeet 3, 2 op
 EAB34/IAB34/RAB34/SAB34/VEB34 Perustaso 1, 2 op
 EAB35/IAB35/RAB35/SAB35/VEB35 Perustaso 2, 2 op
 EAB36/IAB36/RAB36/SAB36/VEB36 Perustaso 3, 2 op
 EAB37/IAB37/RAB37/SAB37/VEB37 Perustaso 4, 2 op
 EAB38/IAB38/RAB38/SAB38/VEB38 Perustaso 5, 2 op
 EAB39/IAB39/RAB39/SAB39/VEB39 Kohti ylioppilaskoetta, 2 op

Vieraat kielet, japani/kiina (JPAABB/KIAAB)

JPAABB31/KIAAB31 Perustason alkeet 1, 2 op
 JPAABB32/KIAAB32 Perustason alkeet 2, 2 op
 JPAABB33/KIAAB33 Perustason alkeet 3, 2 op
 JPAABB34/KIAAB34 Perustaso 1, 2 op
 JPAABB35/KIAAB35 Perustaso 2, 2 op
 JPAABB36/KIAAB36 Perustaso 3, 2 op
 JPAABB37/KIAAB37 Perustaso 4, 2 op
 JPAABB38/KIAAB38 Perustaso 5, 2 op

Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

MAY1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op
 MAA2 Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op
 MAA3 Geometria, 2 op
 MAA4 Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op
 MAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op
 MAA6 Derivaatta, 3 op
 MAA7 Integraalilaskenta, 2 op
 MAA8 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (3. vuonna!)
 MAA9 Talousmatematiikka, 1 op
 MAA10 3D-geometria, 2 op
 MAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (valinnainen, tarjotaan 2. vuonna!!!)
 MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op
 MAA13 Pitkän matematiikan kertaus 1, 2 op
 MAA14 Pitkän matematiikan kertaus 2, 2 op
 MAA0 Pitkän matematiikan työkalut, 2 op

Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

MAY1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op
 MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op
 MAB3 Geometria, 2 op
 MAB4 Matemaattisia malleja, 2 op
 MAB5 Tilastot ja todennäköisyys, 2 op
 MAB6.MAB7 Talousmatematiikka, 2 op
 MAB8 Matemaattinen analyysi, 2 op
 MAB9 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op
 MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus 1, 2 op
 MAB11 Lyhyen matematiikan kertaus 2, 1 op
 MAB0 Lyhyen matematiikan työkalut, 1 op

Biologia (BI)

BI1 Elämä ja evoluutio, 2 op

BI2.BI3 Ekologia ja ympäristö, 2 op

BI4 Solu ja perinnöllisyys, 2 op

BI5 Ihmisen biologia, 2 op

BI6 Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op

BI7 Biologian kertaus, 2 op

Maantiede (GE)**HI1.GE1 Ihminen ja ympäristö, 4 op**

GE2 Sininen planeetta, 2 op

GE3 Yhteinen maailma, 2 op

GE4 Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op

GE5 Maantieteen kertaus, 1 op

Fysiikka (FY)**FY1.FY2 Fysiikan perusteet, 2 op**

FY3 Energia ja lämpö, 2 op

FY4 Voima ja liike, 2 op

FY5 Jaksollinen liike ja aallot, 2 op

FY6 Sähkö, 2 op

FY7 Sähkömagnetismi ja valo, 2 op

FY8 Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op

FY9 Kokeellinen fysiikka, 1 op

Joka 2. v

FY10 Fysiikan kertaus, 2 op

Kemia (KE)**KE1.KE2 Kemian perusteet, 2 op**

KE3 Molekyylit ja mallit, 2 op

Joka 2. v

KE4 Kemiallinen reaktio, 2 op

Joka 2. v

KE5 Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op

Joka 2. v

KE6 Kemiallinen tasapaino, 2 op

Joka 2. v

KE7 Kemian kertaus, 2 op

Joka 2. v

KE8 Kokeellinen kemia, 1 op

Joka 2. v

Filosofia (FI)**FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op****FI2 Etiikka, 2 op**

FI3 Yhteiskuntafilosofia, 2 op

Joka 2. v

FI4 Totuus, 2 op

Joka 2. v

FI5 Kohti filosofian ylioppilaskoetta, 1 op

Psykologia (PS)**PS1 Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op**

PS2 Kehittyvä ihminen, 2 op

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op

PS4 Tunteet ja mielenterveys, 2 op

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op

PS6 Sosiaalipsykologia, 2 op

PS7 Kohti psykologian ylioppilaskoetta, 1 op

PS8 Rentoudu ja hallitse stressiä, 2 op

Joka 2. v

Historia (HI)**HI1.GE1 Ihminen ja ympäristö, 4 op**

- HI2 Kansainväliset suhteet, 2 op
 HI3 Itsenäisen Suomen historia, 2 op
 HI4 Eurooppalainen ihminen, 2 op
 HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op
 HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op
 HI7 Kohti historian ylioppilaskoetta, 2 op

Yhteiskuntaoppi (YH)

- YH1 Suomalainen yhteiskunta, 2 op
 YH2 Taloustieto, 2 op
 YH3 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op
 YH4 Lakitieto, 2 op
 YH5 Kohti yhteiskuntaopin ylioppilaskoetta, 1 op
 YH6 Turvallisuuspolitiikka, 2 op Joka 3. v
 YH7 Tutustu pelastuslaitokseen, 2 op Joka 3. v
 YH8 Opiskelijakuntatyöskentely, 2 op
 YH9 Tutortoiminta, 1 op

Evangelisluterilainen uskonto (UE)

- UE1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op
 UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op
 UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op
 UE4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op
 UE5 Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op
 UE6 Uskonto, tiede ja media, 2 op
 UE7 Testamentit tutuiksi, 2 op Joka 2. v
 UE8 Kohti uskonnon ylioppilaskoetta, 1 op

Ortodoksinen uskonto (UO)

- UO1 Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op
 UO2 Ortodoksisuus maailmassa, 2 op
 UO3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op Tutorhousen tahtiin
 UO4 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op
 UO5 Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op
 UO6 Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op

Elämäkatsomustieto (ET)

- ET1 Minä ja hyvä elämä, 2 op Joka 2.v
 ET2 Minä ja yhteiskunta, 2 op Joka 2.v
 ET3 Kulttuurit, 2 op Joka 2.v
 ET4 Katsomukset, 2 op Joka 2.v
 ET5 Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op Joka 2.v
 ET6 Tulevaisuus, 2 op Joka 2.v
 ET7 Kohti elämäkatsomustiedon ylioppilaskoetta, 1 op Tarjotaan, jos tarvetta.

Terveystieto (TE)

- TE1 Terveys voimavarana, 2 op
 TE2 Terveys ja ympäristö, 2 op
 TE3 Terveys ja yhteiskunta, 2 op
 TE4 Terveystiedon kertaus, 1 op
 TE5 Ensiapuvalmiudet, 1 op Joka 3 v

Liikunta (LI)**LI1 Oppiva liikkua, 2 op****LI2 Aktiivinen elämäntapa, 2 op**

LI3 Uudet mahdollisuudet, 2 op

Joka 2. v

LI4 Yhdessä liikkuen, 2 op

LI5 Virkistystä liikunnasta, 2 op

Joka 2. v

LI6 Eräopinnot, 2 op

Joka 3. v

LI7 Tanssin perusteet, 2 op

Joka 3. v

LI8 Tanssi näyttämöllä, 2 op

Joka 3. v

LI9 Vahvista suunnistustaitojasi, 2 op

Joka 3. v

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi, 2 op

TALD7 Tanssin lukiodiplomi, 2 op

TAIL Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op

Joka 3. v

Musiikki (MU/ML)**MU1/ML1 Intro - kaikki soimaan, 2 op****MU2/ML2 Syke - soiva ilmaisu, 2 op**

MU3 Genre - globaali uteliaisuus, 2 op

Joka 2. v

ML3 Taidemusiikki tutuksi, 2 op

Joka 2. v

MU4/ML4 Demo - luovasti yhdessä, 2 op

Joka 2. v

MU5 Kuoro-/Yhtylaulu, 2 op

ML5 Maailmanmusiikista jazziin, 2 op

ML6.1-ML6.3 Musiikinteoria ja säveltapailu 1-3, 2-6 op

ML7.1P/ML7.1K-ML7.3P/ML7.3K Vapaa säestys ja improvisointi 1-3, 2-6 op

ML8.1-ML8.2 Musiikkiteknologia 1-2, 2-4 op

ML9.1-ML9.3 Kuoro-/Yhtylaulu 1-3, 2-6 op

ML10.1-ML10.3 Bändimusiisointi 1-3, 2-6 op

ML11.1-ML11.3 Kamarimusiikki 1-3, 2-6 op

Musiikkiopiston

ML12.1-ML12.3 Orkesterisoitto 1-3, 2-6 op

Musiikkiopiston

ML13.1-ML13.3 Kesämuusikot 1-3, 2-6 op

Musiikkiopiston

ML14 Festivaalin järjestäminen, 2 op

Kamarimusiikin

ML15 Kansanmusiikin maailma, 2 op

Sommelon

ML16.1-ML16.3 Solistiset opinnot 1-3, 2-6 op

Musiikkiopiston

ÄI14.ML17 Biisinteon perusteet, 3 op

Joka 2. v

ML18 Karaokea - laulaen ja vetäen!, 1 op

Joka vuosi

TAIM Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op

Joka 3. v

Kuvataide (KU)**KU1 Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op****KU2 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op**

KU3 Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op

Joka 3. v

KU4 Taiteen monet maailmat, 2 op

Joka 3. v

KU5 Digikuvauksen työpaja, 2 op

Joka 3. v

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op

TAIK Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op

Opinto-ohjaus (OP)**OP1 Minä opiskelijana, 2 op****OP2 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op**

OP3 Lukioon perehdyttäminen, 1 op

OP4 Johtajuus ja yrittäjyys, 2 op

Temaattiset opinnot (TO)

TO1 Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op
 TO2 Osaaminen arjessa, 2 op
 TO3 Someviestintä ja markkinointi, 2 op

Joka 3 v

Lukiodiplomit (LD)

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op
 LILD4 Liikunnan lukiodiplomi, 2 op
 MULD6 Musiikin lukiodiplomi, 2 op
 TALD7 Tanssin lukiodiplomi, 2 op

Joka 2. tai 3. vuosi toteutettavat opinnot

	lv 25 - 26	lv 26 - 27	lv 27 - 28	lv 28 - 29	lv 29 - 30
Opintojakso (LOPS21)					
joka 2. vuosi tarjottavat					
ET1	25 - 26		27 - 28		29 - 30
ET2		26 - 27		28 - 29	
ET3-ET4		26 - 27		28 - 29	
ET5-ET6	25 - 26		27 - 28		29 - 30
FI3	25 - 26		27 - 28		29 - 30
FI4		26 - 27		28 - 29	
FY9 (1 op)	25 - 26		27 - 28		29 - 30
KE3 - KE4		26 - 27		28 - 29	
KE5 - KE8 (1 op)	25 - 26		27 - 28		29 - 30
LI3	25 - 26		27 - 28		29 - 30
LI5		26 - 27		28 - 29	
ML3		26 - 27		28 - 29	
ML14 (festivaali)		26 - 27		28 - 29	
ML15 (kansanmusiikki)		26 - 27		28 - 29	
MU3		26 - 27		28 - 29	
MU4/ML4	25 - 26		27 - 28		29 - 30
PS8 (2./3. vuosikurssille)	25 - 26		27 - 28		29 - 30
RAB31 - RAB35	25 - 26		27 - 28		29 - 30
RAB36 - RAB39		26 - 27		28 - 29	
UE7 (testamentit)	25 - 26		27 - 28		29 - 30
ÄI13 (journalismi)		26 - 27		28 - 29	
ÄI14.ML17 (biisit)		26 - 27		28 - 29	
joka 3. vuosi tarjottavat					
KU3	25 - 26			28 - 29	
KU4		26 - 27			29 - 30
KU5			27 - 28		
LI6 (eräopinnot)			27 - 28		
LI7 (tanssin perusteet)	25 - 26			28 - 29	
LI8 (tanssi näyttämöllä)		26 - 27			29 - 30

LI9 (suunnistus)	25 - 26			28 - 29	
TAIKOJP (musikaali/kuvis)			27 - 28		
TAILOJP (musikaali/tanssi)			27 - 28		
TAIMOJP (musikaali/musiikki)			27 - 28		
TAIOJP (musikaali/ilmaisutaito)			27 - 28		
TE5 (ea, 1 op)		26 - 27			29 - 30
TO1 (Kuhmosta...)		26 - 27			29 - 30
YH6 (turv. pol.)	25 - 26			28 - 29	
YH7 (pel.laitos)		26 - 27			29 - 30
ÄI15 (ilmaisutaito)			24 - 25		

LOPS 2021, OPINTOJAKSOT / Oppiaineet

Suomen kieli ja kirjallisuus (ÄI)

PAKOLLISET OPINNOT

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Kieli ja tekstietäisyys, Vuorovaikutus 1, 2 op (Ä12.Ä13)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle. Opiskelija harjoittelee yksilö- ja ryhmäviestinnän erilaisia taitoja.

Kirjallisuus 1, 2 op (Ä14)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (Ä15)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Kirjoittaminen 1, Vuorovaikutus 2, 2 op (Ä16.Ä17)

Opiskelija harjaantuu kirjoittamaan itsenäisesti omaa tekstiä ja tarkastelemaan erilaisia ilmiöitä omien ajatusten ja aineiston ajatusten pohjalta. Opiskelija harjaantuu ilmaisemaan omaa ajatustaan esiintymällä.

Kirjallisuus 2, 2 op (Ä18)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan kaunokirjallisuutta ja erilaisia fiktiivisiä tekstejä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Vuorovaikutus 3, 2 op (Ä19)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Kirjoittaminen 2, 2 op (Ä110)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin. Kurssi valmentaa ylioppilaskokeiden kirjoitustaidon kokeeseen.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (Ä111)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen. Kurssi valmentaa ylioppilaskokeiden lukutaidon kokeeseen.

PAIKALLISET OPINNOT

Kielenhuolto, 2 op (ÄI12)

Tavoitteena on oikeinkirjoitustaidon vahvistaminen ja tyylin kehittäminen. Harjoitukset valitaan kunkin opiskelijaryhmän tarpeiden ja toiveiden mukaan.

Journalismi, 2 op (ÄI13)

Opiskelija tutustuu toimittajan työhön aidossa ympäristössä toimittajien opastuksella.

Biisinteon perusteet, 3 op (ÄI14.ML17)

Opintojakso suoritetaan musiikin (ML17) ja äidinkielen (ÄI14) opintokokonaisuutena. Osiot säveltäminen ja sovittaminen opiskellaan musiikin näkökulmasta ja sanoittaminen äidinkielen näkökulmasta. Opintojakson aikana tutustutaan jokaiseen musiikin tekemisen osa-alueeseen sävellysten, sovitusten ja tekstien kautta. Opintojakson päättötyö sisältää opiskelijan oman musiikkituotoksen, jonka hän kykenee luomaan opitun pohjalta.

Ilmaisutaito, 2 op (ÄI15)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii ilmaisemaan itseään sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä kokonaisuuden, jossa hän käyttää hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kokonaisuus voi olla esimerkiksi pienimuotoinen teatteriesitys. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi. Opintojaksolle osallistuminen ei edellytä aiempaa kokemusta ilmaisutaidon opiskelusta.

Monitaiteinen musiikkiproduktio, 2 op (TAIIOJP)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii ilmaisemaan itseään sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti kokonaisuuden, jossa hän käyttää hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kokonaisuus voi olla esimerkiksi pienimuotoinen teatteriesitys tai taiteiden välinen esitys. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi. Opintojaksolle osallistuminen ei edellytä aiempaa kokemusta ilmaisutaidon opiskelusta.

Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (ENA1)

PAKOLLISET OPINNOT

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1)

Opiskelujaksolla kartoitetaan opiskelijan englannin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa kohdekieltä käytetään mahdollisimman paljon. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti opiskelemalla.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson aikana harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson aikana laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Opintojakson aikana tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Opintoihin voidaan sisällyttää laajahko luovan ilmaisun tuotos.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson aikana kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson aikana syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita, esimerkkinä kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot. Tutustutaan tieteellisen tekstin piirteisiin ja englantiin tieteen kielenä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana muuttuvassa maailmassa. Opintojakson tavoitteena on harjoitella työelämässä ja työnhaussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja, oppia opiskelu- ja työsanastoa ja harjoitella muodollisissa tilanteissa (mm. työhakemus, työhaastattelu) tarvittavaa kielitaitoa esimerkiksi videomuotoisen tuotoksen avulla. Opintojakson aikana opiskelija pohtii jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työtekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson tavoitteena on valmistaa opiskelijaa maailmankansalaiseksi, jolla on tietoa, taitoa ja tahtoa osallistua globaaleista ympäristökysymyksistä käytäviin keskusteluihin. Tekstien aihepiireinä ekologinen, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa sekä globaalisti että opiskelijan omassa elinpiirissä. Analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kerrataan ja täydennetään oppiaineen pakollisten opintojaksojen rakenteita.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson tehtävänä on harjaannuttaa opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa, jota tarvitaan kansainväliseen toimijuuteen. Opintojakson aikana vahvistetaan puhumisen sujuvuutta ja neuvottelemisen taitoja sekä harjoitellaan valmistelua

edellyttävää suullista tuottamista. Kerrataan aiemmin käytyjen opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja valmistaudutaan Opetushallituksen tuottamaan suullisen kielitaidon kokeeseen (erillinen todistus). Lisäksi omaa suullista kielitaitoa arvioidaan suhteessa kehittyvän kielitaidon taitotasokuvauksiin.

PAIKALLISET OPINNOT

Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (ENA9)

Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia aiheita maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Palautetaan mieliin pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aikana opiskeltuja rakenteita, käsiteltyjä aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Lisäksi laajennetaan kielen rakenteiden tarkempaa tuntemusta opiskelijaryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti englannin ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä ja pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

Opintojakso on tarkoitettu käytäväksi pakollisten opintojaksojen jälkeen ja sitä suositellaan erityisesti ylioppilaskokeeseen osallistuville.

Kohti englannin ylioppilaskoetta, 2 op (ENA10)

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti englannin ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään pakollisten ja aikaisempien valinnaisten opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen). Opintojakson aikana tai lopussa suoritetaan ylioppilaskokeen preliminäärikoe tai muu vastaava laaja koe.

Kertaa englannin perusasioita, 2 op (ENA11)

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joille englanti on peruskoulussa tuottanut vaikeuksia tai jotka kokevat tarvitsevansa muistin virkistämistä. Opintojaksolla edetään rauhalliseen tahtiin kerraten ja vahvistaen peruskoulussa opiskeltuja asioita, perussanastoa ja keskeisiä rakenteita. Opintojakson tavoitteena on saavuttaa sellainen kielitaidon taso, josta on helppo jatkaa pakollisten opintojaksojen opiskelua. Opintojakson voi käydä myös opintojen myöhemmässä vaiheessa, mikäli perusasioiden kertaus on tarpeen. Opintojakson tarkka sisältö määräytyy opiskelijoiden toiveiden ja tason mukaisesti. Opintojaksoa ei suositella tentittäväksi.

Toinen kotimainen kieli, ruotsi, B1-oppimäärä (RUB1)

PAKOLLISET OPINNOT

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojaksolla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi.

Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti opiskelemalla.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson aikana harjoitellaan vapaamuotoisia ja tuttavallisia arkeen liittyviä vuorovaikutustilanteita sekä keskustelun ylläpitämiseen tarvittavia strategioita ja ääntämistä. Tavoitteena on myös pohtia eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Tavoitteena on oppia kertomaan omasta kotimaasta ja -seudusta ruotsiksi, tutustua suomenruotsalaisuuteen ja/tai ruotsinsuomalaisuuteen, kehittää tekstinlukutaitoja ja kykyä tuottaa omaa tekstiä sekä vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssin aikana voidaan esimerkiksi laatia aihepiiriin liittyvä pieni esitelmä tai muu tuotos, joka esitetään ja arvioidaan pienryhmissä vertaisarviointina.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson aikana harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja omien tekstien tuottamista. Vahvistetaan aihepiirien sanaston ja teksteissä olevien / tarvittavien rakenteiden hallintaa sekä mielipiteen perustelemista. Kurssin yhtenä tuotoksena voi olla esimerkiksi aihepiiriin liittyvä puhe, joka esitetään ja arvioidaan pienryhmissä.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson tavoitteena on harjoitella työelämässä ja työhaussa tarvittavia vuorovaikutustaitoja, oppia opiskelu- ja työsanastoa, syventää tekstinlukustrategioita ja harjoitella muodollisissa tilanteissa (mm. työhakemus, työhaastattelu) tarvittavaa kielitaitoa. Tavoitteena on myös tutustua opiskelu-, työ- ja yhteistyömahdollisuuksiin Pohjoismaissa ja harjoitella esimerkiksi tiedon tiivistämistä ja/tai videomuotoisen tuotoksen tekemistä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson tavoitteena on vahvistaa suullisen viestinnän ja puhutun kielen ymmärtämisen taitoja, aktivoida ja kerrata aiemmin käytyjen opintojaksojen aihepiirien sanastoa ja valmistautua Opetushallituksen suullisen kielitaidon kokeeseen (erillinen todistus). Lisäksi omaa suullista kielitaitoa arvioidaan suhteessa kehittyvän kielitaidon taitotasokuvauksiin. Sisällöt koostuvat jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteista. Opintojakson aikana hyödynnetään mahdollisuuksien ja opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan ajankohtaisia aiheita ja monimediaisia materiaaleja.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson tavoitteena on syventää erityisesti tekstin lukemis- ja tuottamistaitoja, tutustua eri tekstityyppien piirteisiin ja hioa kirjallista ilmaisua. Kerrataan rakenteita ja vahvistetaan aihepiirien sanastoa ja kuullun ymmärtämistä. Opintojakson aikana tai lopussa suoritetaan ylioppilaskokeen preliminäärikoe tai muu vastaava laaja koe.

PAIKALLISET OPINNOT

Lue, kuuntele ja kirjoita paremmin, 2 op (RUB18)

Opintojaksolla käsitellään esimerkiksi ajankohtaisia aiheita tai kulttuuriaiheita eri tekstilajeja ja medioita hyödyntäen. Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä eri medioita hyödyntäen, vahvistetaan luetunymmärrystaitoa ja kirjoitetaan erilaisia kirjallisia tuotoksia. Samalla laajennetaan sanavarastoa ja kerrataan aiemmin opittuja rakenteita. Opintojakso on tarkoitettu käytäväksi pakollisten opintojaksojen jälkeen ja sitä suositellaan erityisesti ylioppilaskokeeseen osallistuville.

Kertaa ruotsin perusasioita, 2 op (RUB19)

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, joille ruotsi on peruskoulussa tuottanut vaikeuksia tai jotka kokevat tarvitsevansa muistin virkistämistä. Jakson aikana edetään rauhalliseen tahtiin kerraten ja vahvistaen peruskoulussa opiskeltuja asioita, perussanastoa ja keskeisiä rakenteita. Tavoitteena on saavuttaa sellainen taso, josta on helppo jatkaa pakollisten opintojaksojen opiskelua. Opintojakson voi käydä myös lukio-opintojen myöhemmässä vaiheessa, mikäli perusasioiden kertaus on tarpeen. Tarkka sisältö määräytyy opiskelijoiden toiveiden ja tason mukaisesti. Opintojaksoa ei suositella tentittäväksi.

Kohti ruotsin ylioppilaskoetta, 2 op (RUB110)

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti kielikokeen eri tehtävätyyppejä ja palautetaan mieliin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana käytyä kieliooppia, käsiteltyjä aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Lisäksi laajennetaan kielen rakenteiden tarkempaa tuntemusta opiskelijaryhmän toiveiden ja tarpeiden mukaan.

Vieraat kielet, espanja/italia/ranska/saksa/venäjä, B3-oppimäärä**VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT****Perustason alkeet 1, 2 op**

Opintojakson aikana tutustutaan kohdekielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta rutiininomaisissa viestintätilanteissa ja niissä tarvittavia keskeisimpiä viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Perustason alkeet 2, 2 op

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen arkitilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Perustason alkeet 3, 2 op

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät arjen sosiaalisiin kohtaamisiin, tavanomaisiin asiointitilanteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin sekä kouluun.

Perustaso 1, 2 op

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Perustaso 2, 2 op

Opintojakson aikana opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Perustaso 3, 2 op

Opintojakson aikana tutustutaan kohdekielisen maailman kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija tekee oman kohdekielisen tuotoksen.

Perustaso 4, 2 op

Opintojakson aihepiirit liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Harjoitellaan espanjan kielen käyttämistä esimerkiksi jatko-opintoihin tai työnhakemiseen liittyvissä tilanteissa.

Perustaso 5, 2 op

Opintojakson aikana syvennetään eri tasoisten ja pituisten ajankohtaisten kohdekielisten tekstien lukutaitoa. Lisäksi syvennetään opiskelijan taitoa tuottaa kohdekieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

PAIKALLISET OPINNOT**Kohti espanjan/italian/ranskan/saksan/venäjän ylioppilaskoetta, 2 op**

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Käsitellään vaihtelevasti eri aihekokonaisuuksia ja syvennetään aikaisempien opintojaksojen aikana opiskeltuja aihepiirejä ja aihepiirisanastoja. Pyritään vahvistamaan toimivan peruskielitaidon eri osa-alueita (lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen).

Vieraat kielet, japani/kiina, B3-oppimäärä (JPAAB/KIAAB)**VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT****Perustason alkeet 1, 2 op**

Opintojakson aikana tutustutaan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita

sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja. Tutustutaan vähitellen kirjoitusmerkkeihin ja harjoitellaan niiden tunnistamista ja lukemista.

Perustason alkeet 2, 2 op

Opintojakson aikana harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Harjoitellaan kirjoittamaan lisää (yksinkertaistettuja) merkkejä ja suppeita viestejä. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan siihen, kuinka kieltä kirjoitetaan digitaalisilla työvälineillä.

Perustason alkeet 3, 2 op

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Käsitellään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin. Harjoitellaan lukemaan yhä enemmän yleisimpiä kirjoitusmerkkejä. Harjoitellaan yksinkertaistettujen kirjoitusmerkkien kirjoittamista ja omien lyhyiden kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen tekstien tuottamista turvautuen tarpeen mukaan digitaalisiin työvälineisiin.

Perustaso 1, 2 op

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien eroavuuksiin. Aihepiirit käsittelevät viestintää erilaisissa kohtaamistilanteissa Suomessa ja ulkomailla. Kirjoitusmerkkien käyttöä lisätään vähitellen. Hyödynnetään sekä perinteisiä että digitaalisia sanakirjoja ja sanastoja tekstien kirjoittamisessa ja lukemisessa.

Perustaso 2, 2 op

Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Perustaso 3, 2 op

Opintojakson aikana painotetaan luetunymmärtämis- ja kuullunymmärtämisstrategoiden harjoittelua. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Jatketaan kirjoitusmerkeillä kirjoitettujen omien tekstien tuottamista sekä käsin kirjoittaen että digitaalisia välineitä hyödyntäen.

Perustaso 4, 2 op

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Perustaso 5, 2 op

Opintojakson aihepiirit liittyvät ajankohtaisiin aiheisiin ja kohdekielisiin medioihin.

Matematiikka (MA)

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli Lyhyen oppimäärän moduuli

MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia opintoja.

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

PAKOLLISET OPINNOT

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1)

Opintojaksossa kerrataan prosenttilaskennan periaatteet, opitaan käyttämään verrannollisuutta ongelmanratkaisussa sekä syvennetään murtolukujen laskutoimitusten osaamista. Lisäksi kerrataan potenssin laskusäännöt, vahvistetaan ymmärrystä funktion käsitteestä sekä yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteista. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

PAKOLLISET OPINNOT

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, opitaan tuntemaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuuksia ja ratkaisemaan niihin liittyviä yhtälöitä ja yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä sekä tuntemaan polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välinen yhteys. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojaksolla harjaannutaan hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa. Opitaan soveltamaan yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa. Harjaannutaan muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita. Opitaan käyttämään ohjelmistoja tutkittaessa kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Lisäksi opitaan ratkaisemaan yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja ymmärtämään vektorikäsite ja vektorilaskennan perusteet. Vektoreiden avulla opitaan tutkimaan kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä, kulmia ja tasogeometrian ongelmia. Opitaan käyttämään ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla. Opitaan tutkimaan sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla, ratkaisemaan trigonometrisia yhtälöitä ja soveltamaan trigonometrian peruskaavaa. Lisäksi opitaan tuntemaan eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksia ja ratkaisemaan niihin liittyviä yhtälöitä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla. Omaksutaan havainnollinen käsitys funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta. Opitaan ymmärtämään derivaatan tulkinta funktion muutosnopeutena, määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat ja derivoimaan yhdistettyjä funktioita. Lisäksi opitaan hallitsemaan funktioiden kulun tutkiminen derivaatan avulla ja määrittämään niiden ääriarvot suljetulla välillä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojaksolla opitaan ymmärtämään integraalifunktion käsite, määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita, ymmärtämään määrätyn integraalin käsite ja sen yhteys pinta-alaan sekä tutustutaan numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä. Lisäksi opitaan määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla ja perehdytään integraalilaskennan sovelluksiin. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojaksolla opitaan havainnollistamaan diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakauman tunnuslukuja, kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittämään korrelaatiokerroin ja regressiokäyrä. Lisäksi perehdytään kombinatorisiin menetelmiin ja todennäköisyyden käsitteeseen sekä laskusääntöihin. Opitaan ymmärtämään diskreetin todennäköisyysjakauman käsite ja määrittämään jakauman odotusarvo ja tulkitsemaan sitä. Opitaan käyttämään ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä. Hyödynnetään ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojaksolla opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Sovelletaankin lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa. Lisäksi opitaan sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtämään niiden rajoitukset. Opitaan hyödyntämään ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojaksolla syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa sekä tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla. Lisäksi vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä ja tutustutaan kahden muuttujan funktioon. Opitaan käyttämään ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojaksolla opitaan, mikä on algoritmi, kuinka algoritmit toimivat ja miten laaditaan sekä ohjelmoidaan algoritmeja yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin. Lisäksi perehdytään logiikan ja lukuteorian peruskäsitteisiin, alkulukujen ominaisuuksiin ja opitaan tutkimaan kokonaislukujen jaollisuutta. Ohjelmistoja käytetään ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojaksolla syvennetään ymmärrystä analyysin peruskäsitteistä, opitaan muodostamaan ja tutkimaan aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita, täydennetään integraalilaskennan taitoja, perehdytään jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja opitaan soveltamaan normaalijakaumaa. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

PAIKALLISET OPINNOT

Pitkän matematiikan kertaus 1, 2 op (MAA13)

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Pitkän matematiikan kertaus 2, 2 op (MAA14)

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Pitkän matematiikan työkalut, 2 op (MAA0)

Opintojakso auttaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa ja parantaa valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja. Tehokas alku lukiomatematiikan opintoja aloittavalle, suositellaan kaikille.

Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

PAKOLLISET OPINNOT

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojaksossa harjaannutaan käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja opitaan luottamaan omiin matemaattisiin kykyihin. Opitaan muodostamaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua. Lisäksi sovelletaan lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa sekä opitaan käyttämään ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa sekä polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojaksossa harjaannutaan tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Vahvistetaan tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitoja sekä opitaan ratkaisemaan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojaksossa opitaan näkemään reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvataan niitä matemaattisilla malleilla. Tutkitaan lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tehdään ennusteita mallien avulla sekä totutaan arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojaksossa harjaannutaan käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja. Opintojaksossa perehdytään myös todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB6.MAB7)

Opintojaksossa käsitellään talousmatematiikan peruskäsitteet ja perustaidot, syvennetään prosenttilaskennan taitoja ja opitaan kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä. Opitaan hyödyntämään matemaattisia valmiuksia resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan liittyvissä asioissa. Myös lukujonojen kaavoja sekä aiemmin opittuja matemaattisia malleja käytetään talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa ymmärtäen niiden rajoitukset. Lisäksi käytetään tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojaksossa tutkitaan funktion muutosnopeutta derivaatan avulla graafisin ja numeerisin menetelmin. Tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla sekä määritetään sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurinta ja pienintä arvoa. Lisäksi opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojaksossa tutustutaan normaali- ja binomijakaumaan matemaattisena mallina. Vahvistetaan ja monipuolistetaan tilastojen käsittely- ja tutkimustaitoja ohjelmistojen avulla sekä opitaan ymmärtämään luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteet. Lisäksi lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä myös ohjelmistojen avulla.

PAIKALLISET OPINNOT

Lyhyen matematiikan kertaus 1, 2 op (MAB10)

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Lyhyen matematiikan kertaus 2, 1 op (MAB11)

Opintojaksolla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen ja vahvistetaan matematiikan ohjelmistojen osaamista.

Lyhyen matematiikan työkalut, 1 op (MAB0)

Opintojakso auttaa pääsemään alkuun lukiomatematiikan opinnoissa ja parantaa valmiuksia käyttää matematiikan ohjelmistoja. Tehokas alku lukiomatematiikan opintoja aloittavalle, suositellaan kaikille.

Biologia (BI)

PAKOLLISET OPINNOT

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojaksossa opiskellaan elämän tunnusmerkkejä ja perusedellytyksiä sillä tasolla, joka auttaa ymmärtämään evoluution ja ekosysteemin toiminnan. Opiskelija jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen. Opintojaksossa on tavoitteena myös ymmärtää ja osata selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2.BI3)

Opintojaksossa opiskellaan ekosysteemien osakkaiden rakennetta ja toimintaa sekä erilaisten ympäristötekijöiden vaikutusta niihin. Samalla kuvataan luonnon monimuotoisuuden tärkeyttä elämälle. Opintojaksossa tutustutaan ympäristön tilaan ja ympäristöongelmiin. Opiskelijan tavoitteena on oppia vertailemaan, analysoimaan ja arvioimaan ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeihin, esittämään ratkaisumenetelmiä ympäristöongelmiin.

sekä tunnistamaan positiivisia kehityssuuntauksia. Opintojaksossa tutustutaan ekologian tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan tutkimuksen tekemistä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojaksossa opiskellaan solun perusrakenteet, keskeiset toiminnot ja periytymisen perusmekanismit. Opiskelija harjoittelee biologian tutkimusmenetelmiä, kuten mikroskopoimaan erilaisia soluja ja tulkitsemaan mikroskooppisia rakenteita. Opintojaksossa toteutetaan pienimuotoinen tutkimus.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojaksolla perehdytään ihmisen elinten ja elimistöjen rakenteisiin ja toimintaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat homeostasia, elimistön viestintäjärjestelmät, aistit, puolustusmekanismit mikrobeja vastaan ja lisääntyminen. Opintojaksoon kuuluu pienimuotoinen elimistön toimintaa mittaava kokeellinen työ.

Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojaksossa tarkastellaan biotekniikan keskeisiä sovelluksia ja innovaatioita. Opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen jalostuksessa, lääketieteessä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa.

PAIKALLISET OPINNOT

Biologian kertaus, 2 op (BI7)

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 2 op. Suoritusmerkintä.

Maantiede (GE)

PAKOLLISET OPINNOT

Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1)

Kuhmon yhteislukion ainerajat ylittävä opintojakso HI1 + GE1: Ihminen ja ympäristö

Tällä ainerajat ylittävällä opintojaksolla kahta moduulia kuljetetaan saman periodin aikana rinta rinnan. Yhteisopetus toteutuu moduulien jakamien keskeisten temaattisten yhtymäkohtien kautta, tai "ainekohtaisten käsiteparien" kautta. Kussakin teemassa tai käsiteparissa historiallista kontekstia tehdään ymmärrettäväksi maantieteen ilmiöiden avulla ja opiskelijan ymmärrys molemmista oppiaineista kehittyy siirryttäessä ajallisesti teemasta seuraavaan.

Maantieteen moduulissa tutustutaan maantieteeseen tieteenalana, ympäristön ja ihmiskunnan muutoksiin sekä niiden ratkaisukeinoin. Samat teemat ovat toistuneet ihmiskunnan historiassa, jota selvitetään yhdessä historian moduulin kanssa.

Temaattiset yhtymäkohdat (ainekohtaiset käsiteparit):

Teema 1: Varhaisten korkeakulttuurien tuho – eroosio, aavikoituminen

Voidaan käsitellä esimerkiksi muinaisen Mesopotamian viljelysmaiden tahatonta suolaantumista, tai mykeneläisen kulttuurin luhistumista teorisoidun itseaiheutetun eroosion ja maanviljelyn edellytysten katoamisen myötä. Ilmiötä tutkitaan maantieteestä ammennettavien käsitteiden kautta ja verrataan nykyisten eroosioon ja maan pilaantumiseen liittyvien ongelmien kanssa.

Teema 2: Historian eri aikakaudet – väestönkehitys

Perehdytään väestönkehityksen käsitteeseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin erilaisissa historiallisissa konteksteissa: Keskiaika ja maatalouden uudistukset, musta surma, keinotekoisien lannoituksen kehittyminen, maatalouden koneellistuminen, perunarutto Irlannissa, nykyajan esimerkit.

Teeman puitteissa opiskelijat voivat tehdä esimerkiksi arvioitavan esitelmän, jossa analysoidaan väestönkehitystä esimerkiksi aikajanoja tai diagrammeja käyttäen. Aikajanoista voidaan esimerkiksi koota kokonaisuus, jonka avulla koko ryhmä oppii. Mikäli tämä kokonaisuus saa konkreettisen esitysmuodon, voidaan se laittaa esille vaikkapa lukion tiloihin.

Teema 3: Löytöretket, imperialismi ja globalisaatio – vieraslajit ja ympäristön muutos

Opiskelijat tutustuvat ekologisiin muutoksiin, joita eurooppalaisten siirtomaahankkeet ja mannertenvälinen kauppa edistivät. Käsitellään lajien siirtymistä elinalueiden välillä, sekä vaikutuksia ekologiseen monimuotoisuuteen. Teemassa tarkastellaan myös väestöryhmien muuttoliikkeiden kasvua ja niiden vaikutuksia tautien leviämiseen. Samalla erilaiset kulttuurit kohtasivat ja sekoittuvat.

Teema 4: Teollistuminen – ilmastonmuutos ja ympäristöongelmat

Perehdytään teollistumisen edellytyksiin ja erityisesti sen seurauksiin kasvihuonekaasujen sekä muiden päästöjen lisääntymisen myötä. Pohdiskellaan lisääntyvän aineellisen hyvinvoinnin ja toisaalta ympäristön ja sen pilaantumisen vastakkainasettelua. Pohditaan kiihtyvän talouskasvun aiheuttamia ympäristöuhkia erilaisissa historiallisissa ja tämän päivän konteksteissa.

Teema 5: Teollistuminen - kaupungistuminen / slummiutuminen

Tarkastellaan teollistumisen myötä alkanutta hallitsematonta kaupungistumiskehitystä ja tämän kehityksen dramaattisia vaikutuksia välittömään elinympäristöön, vesistöihin jne. Vertaillaan teollistumisen ajan kaupungistumista nykyajan suurkaupunkeihin.

Teema 6: Luokkayhteiskunta – köyhyys ja segregatio

Käsitellään teollistumisen myötä alkanutta yhteiskunnallista muutosta, jossa siirryttiin sääty-yhteiskunnasta luokkayhteiskuntaan. Opetellaan absoluuttisen ja suhteellisen köyhyyden käsitteet. Etsitään vertailukohtia nykyajan köyhyyden ilmiöiden ja esiteollisen sekä varhaisen teollistuneen yhteiskunnan köyhyyden välillä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä Maan planetaarisuudesta, luonnonmaisemien muodostumisesta ja luonnonriskien ilmenemisistä ja perehdytään riskien seurauksiin, ennakointiin ja vaikutusten lieventämiseen. Tiedon hankinnassa ja käsittelyssä käytetään hyväksi geomediala.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojaksolla tarkastellaan ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutus ihmisen toimintaan eri alueilla. Tiedon hankinnassa ja käsittelyssä käytetään hyväksi geomediala.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojaksolla syvennetään aikaisemmilta opinnoilta hankittuja tietoja ja taitoja. Niitä sovelletaan tutkimuksen toteuttamisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa. Opintojakson keskeisiä näkökulmia ovat geomedian sovellukset maantieteellisissä tutkimuksessa ja tietojen hankinnassa. Opintojaksolla tutustutaan aluesuunnittelun tasoihin ja tavoitteisiin sekä kansalaisten mahdollisuuksiin vaikuttaa ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

PAIKALLISET OPINNOT

Maantieteen kertaus, 1 op (GE5)

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 1 op. Suoritusmerkintä.

Fysiikka (FY)

PAKOLLISET OPINNOT

Fysiikan perusteet, 2 op (FY1, FY2)

Opintojaksossa tutustutaan fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä sekä perehdytään energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä. Tarkoituksena on myös saada kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan sekä saada valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi SI-järjestelmä, mittaaminen, graafinen- ja lineaarinen malli, energialajit sekä energiantuotanto.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojaksossa syvennetään ymmärrystä energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä tutkien muun muassa aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä. Lisäksi opitaan soveltamaan termodynamiikan käsitteitä ja malleja

energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa, kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä tunnistetaan energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkitys ilmastomuutoksessa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi voima, mekaaninen työ, termodynaaminen systeemi, lämpötila, paine, energia, olomuodon muutokset ja kaasujen tilanmuutokset.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojaksossa tutkitaan voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä, opitaan ymmärtämään säilymislakien merkitys fysiikassa sekä opitaan tuottamaan ja analysoimaan graafisia esityksiä mittaustuloksista. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi voimien yhteisvaikutus, Newtonin lait, kitka, mekaaninen energia ja mekaniikan energiaperiaate sekä liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojaksossa perehdytään värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä. Lisäksi tutustutaan planetaariseen liikkeeseen ympyräliikkeen avulla. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi momentti, tasapaino, jaksollinen liike, harmoninen voima, mekaaniset aallot ja ääni aaltoliikkeenä.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojaksossa opitaan tutkimaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tekemään sähköopin perusmittauksia. Lisäksi opitaan kentän ja potentiaalilin käsitteet sekä tutustutaan sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviin turvallisuuskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi tasavirtapiirit, jännite, sähkövirta, resistanssi, sähköteho, Coulombin laki, potentiaalienergia, kondensaattori, puolijohteet ja sähköturvallisuus.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojaksossa opitaan ymmärtämään induktioilmiön keskeinen merkitys sähkömagnetismissä sekä sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkitys yhteiskunnan toiminnan kannalta. Lisäksi opitaan tunnistamaan sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia sekä ymmärtämään valo sähkömagneettisena ilmiönä. Keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa magneettinen vuorovaikutus, varatun hiukkasen liike, sähkömagneettinen induktio, generaattori, sähkömagneettinen säteily sekä valoon liittyvät ilmiöt heijastuminen, taittuminen, interferenssi, diffraktio ja polarisaatio.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojaksossa opitaan tuntemaan ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustutaan säteilyn turvalliseen käyttöön. Lisäksi tutustutaan kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan sekä opitaan ymmärtämään kvantittumiseen perustuvan teknologian merkitys nyky-yhteiskunnassa. Keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa energian kvantittuminen, fotonit, atomin ja atomiytimen rakenne, radioaktiivinen hajoaminen, ydinvoima ja maailmankaikkeuden kehitys.

PAIKALLISET OPINNOT

Kokeellinen fysiikka, 1 op (FY9)

Opintojaksossa syvennetään fysiikan osaamista ja ymmärtämistä kokeellisten töiden avulla, opitaan työskentelemään turvallisesti, analysoidaan tuloksia sekä tehdään niistä johtopäätöksiä. Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti fysiikan valinnaisia opintojaksoja suorittaville.

Fysiikan kertaus, 2 op (FY10)

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään fysiikan keskeisiä sisältöjä sekä valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Kemia (KE)

PAKOLLISET OPINNOT

Kemian perusteet, 2 op (KE1.KE2)

Opintojakso koostuu KE1- ja KE2-moduuleista. Opintojaksolla on tarkoitus saada kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan sekä saada valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi jaksollinen järjestelmä, atomin rakenne, puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät, ainemäärä ja konsentraatio, alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus. Lisäksi tutustutaan luonnontieteellisen tiedon luonteeseen, sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa ja opitaan tutkimaan kokeellisesti esimerkiksi seoksen koostumusta tai pitoisuutta.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojaksolla opitaan käyttämään tietoa hiilen yhdisteistä sekä ainemäärän ja konsentraation käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä. Lisäksi tavoitteena on oppia ymmärtämään, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät, hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla, hiiliyhdisteiden rakenne- ja stereoisomeria sekä kvanttimekaaninen atomimalli.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojaksolla on tavoitteena saada kokonaiskuva kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme ja oppia soveltamaan niihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEknologian sovelluksissa ja ymmärtää aineen häviämättömyyden merkitys kemiassa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi erilaiset kemialliset reaktiot, niiden symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen sekä ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojaksolla on tavoitteena oppia ymmärtämään kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita, perustelemaan mielipiteitä keskustelussa energiaratkaisuista, tuntemaan yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätystä ja kiertotalouden periaatteita sekä niihin liittyviä ratkaisuja. Lisäksi tavoitteena on oppia

ymmärtämään energian häviämättömyys kemiallisissa reaktioissa. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi metallit, energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa, hapetus-pelkistysreaktiot ja sähkökemialla.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojaksolla opitaan tunnistamaan kemian merkitys terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Tavoitteena on oppia tutkimaan kokeellisesti ja käyttämään laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä. Keskeisiä sisältöjä ovat esimerkiksi kemiallisen reaktion nopeus, hapot ja emäkset, kemiallinen tasapaino ja tasapainoreaktiot.

PAIKALLISET OPINNOT

Kemian kertaus, 2 op (KE7)

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään kemian keskeisiä sisältöjä sekä valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

Kokeellinen kemia, 1 op (KE8)

Opintojaksolla syvennetään kemian osaamista ja ymmärtämistä kokeellisten töiden avulla, opitaan työskentelemään turvallisesti, analysoidaan tuloksia sekä tehdään niistä johtopäätöksiä, tutustutaan kemian mallintamiseen sekä tutkimiseen liittyviin tietokoneohjelmistoihin. Opintojakso on tarkoitettu ensisijaisesti kemian valinnaisia opintojaksoja valitseville.

Filosofia (FI)

PAKOLLISET OPINNOT

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojaksolla opiskelija oppii hahmottamaan mitä filosofia ja filosofinen ajattelu ovat. Hän harjoittelee selkeän ajattelun ja argumentaation perusteita ja oppii punnitsemaan filosofisia ongelmia esimerkiksi muodostamalla kysymyksiä, ajatuskokeita ja esittämällä omia näkemyksiään perustellen.

Sisällöllisesti opintojaksolla perehdytään filosofian historian keskeisiin kehityslinjoihin niin logiikan, metafysiikan, kuin tietoteoriankin osalta. Keskeiset kysymykset muotoutuvat olemisen, tietämisen ja argumentoimisen ongelmien ympärille. Näitä ongelmia tarkastellaan erilaisten ajatuskokeiden ja esimerkkien kautta, samalla tutustuen filosofian historiassa esiintyviin klassisiin näkemyseroihin eri teemoista.

Etiikka, 2 op (FI2)

Etiikan opintojakson keskeisin tavoite on tarjota opiskelijalle tärkeitä työkaluja oman moraalisen toimintansa ja kehityksensä reflektointiin sekä toisten moraalisten toimijoiden motiivien arvioimiseen. Opintojaksolla moraaliala tarkastellaan perin pohjin. Kysytään esimerkiksi, mitä "hyvällä" tai "oikealla" tarkoitetaan. Samalla tutustutaan erilaisiin filosofian

historian tarjoamiin vastauksiin näitä kysymyksiä ajatellen. Opiskelija saa käsitteellisiä työkaluja myös oman moraalisen näkökulmansa hahmottamiseen, ilmaisemiseen ja kehittämiseen. Näiden käsitteiden käyttöä harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan. Lopulta tarkastellaan yleisimpiä moraalisia ongelmia ja pohditaan niihin valmiiksi esitettyjä ratkaisuja sekä keksitään uusia.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Jokaisen poliittisen puolueen arvojen joukossa etunenässä mainitaan tasa-arvo, demokratia ja vapaus. Jos kaikilla puolueilla on samat arvot, miksi on erilaisia puolueita? Tasa-arvo ja vapaus, yhteiskunta ja yhteisö, demokratia ja diktatuuri, sosialismi ja liberalismi sekä konservatismi. Kaikkia näitä sanoja voidaan ja on hyvä tarkastella filosofisina ongelmina ja asioina, joita me ihmiset tarkastelemme mitä erilaisimmin tavoin. Tällä opintojaksolla tarkastelemme perin pohjin näin eettisesti latautuneiden ja painavien termien historiallista ja käsitteellistä perustaa.

Emme voi ymmärtää nykyaikaista maailmaa ilman näitä käsitteitä ja siksi on hyvä tietää, mitä niillä tarkoitetaan erilaisissa asiayhteyksissä. Ei ole itsestään selvää, että demokratia tarkoittaa meillä samaa asiaa kuin muualla. Opintojaksolla perehdytään yleisimpiin tapoihin käsittää ja oikeuttaa valtaa ja yhteiskunnan rakenteita. Tällä viitataan niin yleisiin tapoihin ilmaista asioita kuin myös yhteiskuntafilosofian klassikoiden näkemyksiä. Opiskelijat ottavat opintojaksolla kantaa itse näihin ongelmiin.

Totuus, 2 op (FI4)

Tällä vaikuttavasti nimetyllä opintojaksolla keskitytään tietoteoriaan ja tieteen filosofiaan, metafysiikkaan, sekä mielen filosofiaan. Opintojakso täydentää monia FI1-opintojakson aihealueita. Opiskelija oppii hahmottamaan sen, miten arkiajattelussa itsestään selviltä tuntuvat käsitteet, kuten tieto, tietoisuus, tunteet ja oleminen voidaan kyseenalaistaa ja pohtii filosofisia ongelmatilanteita, joissa niitä on pakko määritellä uudelleen.

PAIKALLISET OPINNOT

Kohti filosofian ylioppilaskoetta, 1 op (FI5)

Opintojaksolla kerrataan lukion filosofian keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

Psykologia (PS)

PAKOLLISET OPINNOT

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Psykologian opintojakso toimiva ja oppiva ihminen on kaikille opiskelijoille pakollinen psykologian opintojakso. Lukion uuden oppiaineen ainoa pakollista opintojaksoa ei voi

suorittaa tenttimällä. Opiskelija saa perustiedot psykologia tieteestä ja sen soveltamisen mahdollisuuksista.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opiskelija perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin. Opiskelija tutustuu erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän kehityspsykologisiin teorioihin ja tutkimuksiin ja oppii ymmärtämään, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opiskelija ymmärtää kognitiivisten perustoimintojen eli havaitsemisen, muistin ja tarkkaavaisuuden perusprosesseja. Opiskelija oppii ymmärtämään miten hermoston toimintaa ja kognitiivisia perusprosesseja tutkitaan.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opiskelija ymmärtää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen merkityksen ja osaa kuvailla mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä. Opiskelija osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opiskelija osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena. Persoonallisuusteorioihin, persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa käsitteleviin tutkimuksiin ja tutkimusmenetelmiin perehtymällä opiskelija ymmärtää persoonallisuuden käsitteen laajuuden.

PAIKALLISET OPINNOT

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6)

Sosiaalipsykologian opintojakson aikana perehdytään sosiaalipsykologian keskeiseen käsitteistöön ja tieteelliseen tutkimustietoon. Opiskelijat pääsevät tutustumaan sekä vanhoihin sosiaalipsykologian klassikkotutkimuksiin että ajankohtaiseen alan tutkimustietoon. Opintojakson aikana käydään läpi ryhmään kuulumisen merkitystä ja problematiikkaa.

Kohti psykologian ylioppilaskoetta, 1 op (PS7)

Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka aikovat osallistua psykologian yo-kokeeseen. Kerrataan lukion psykologian opintojaksojen keskeistä sisältöä. Opintojakson aikana opiskelija kykenee kehittämään omaa vastaustekniikkaansa. Opiskelijan psykologian osaaminen ja asioiden soveltamisen taito vahvistuvat.

Rentoudu ja hallitse stressiä, 2 op (PS8)

Opintojakso keskittyy opiskelijoiden hyvinvoinnin lisäämiseen syventämällä opintojakson "Tunteet ja mielenterveys" teemoja käytännön harjoituksilla. Opintojakso on myös osa turvallisuusopintoja. Jakson aikana luodaan kokonaiskuva stressin käsitteestä ja siitä, miten stressiä voi yrittää hallita. Jakson pääasiallisena tavoitteena on tutustua erilaisiin palautumista edistäviin menetelmiin/ harjoitteisiin ja löytää niistä itselleen parhaiten sopivia menetelmiä/harjoitteita. Opintojakson käytyään opiskelija ymmärtää, mikä merkitys stressinhallinnalla on yksilön hyvinvoinnille sekä sen kautta

yksilön ja yhteisön turvallisuudelle. Opintojakson voi suorittaa lukio-opintojen alku-, keski- tai loppuvaiheessa.

Historia (HI)

PAKOLLISET OPINNOT

Ihminen ja ympäristö, 4 op (HI1.GE1)

Opintojakson kuvaus maantieteen kohdalla.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojaksolla tutustutaan kansainvälisten suhteiden käsitteistöön ja mekanismeihin keskittymällä viimeisen 150 vuoden historiaan ja siihen, millaisen ideologiat, trendit ja innovaatiot ovat ohjailleet valtioiden ja muiden vaikutusvaltaisten instituutioiden keskinäisiä kanssakäymisiä. Esimerkkeinä toimivat demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu, imperialismi tai kylmän sodan aikainen lännen ja idän ideologinen kilpailu. Erityistä huomiota kiinnitetään maailmanhistorian suuriin konflikteihin, suoriin ja epäsuoriin. Historiallisia kehityslinjoja tarkastellaan sillä tavoitteella, että opiskelijalle muodostuisi hyödyllinen ja kokonaisvaltainen käsitys maailman nykyisestä poliittisesta ja taloudellisesta tilasta sekä siihen johtaneista tekijöistä.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Itsenäisen Suomen historian opintojaksolla tarkastellaan ajanjaksoa Suomen sodasta aina viimeaikaisiin kehityksiin. Opiskelija perehtyy autonomian ajan Suomen tapahtumiin ja kehityslinjoihin, nationalismiin, sortokausiin, sekä niihin tapahtumiin, jotka johtivat itsenäisen valtion syntyyn.

Itsenäistymisen jälkeisissä tapahtumissa tarkastellaan valtion ja kansakunnan taloudellista ja poliittista taivalta läpi vuosisadan. Huomiota kiinnitetään historian kipukohtiin aina sisällissodasta toisen maailmansodan aikaisiin tapahtumiin sekä kylmän sodan kauden Suomettumiseen. Toisaalta kansallista ylpeyttä vahvistetaan perehtymällä talvisodan hengen tai suomalaisen hyvinvointivaltion käsitteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään Suomen menneisyydestä tehtyihin erilaisiin tulkintoihin ja niiden kehitykseen historiantutkimuksen edistymisen myötä. Opiskelijat kartuttavat historiallisia taitojaan esimerkiksi näitä erilaisia näkökulmia vertailemalla. Opintojakson keskeinen tavoite on auttaa opiskelijaa selkeyttämään kansallista identiteettiään ja kehittämään näkemystään siitä, mitä Suomi tänä päivänä on. Tämä onnistuu historiallisten tapahtumien kokonaisvaltaisella ja monipuolisella ymmärtämisellä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Miksi demokratia on länsimaissa ylivoimaisesti yleisin hallintomuoto? Miten on mahdollista, että vain parissa sadassa vuodessa tiede on mahdollistanut ihmiskunnalle älypuhelimet ja Mars- lennot?

Tämänkaltaiset kysymykset löytävät helpommin vastauksensa, kun opintojakso on käyty. "Eurooppalainen ihminen"-opintojakson aikana tarkastellaan länsimaisten ajattelun keskeisimpiä kehityslinjoja aina antiikista nykypäivään. Aatehistorian avulla rakennamme ymmärrystä siitä, miten ennen ajateltiin ja miten nykyaikana länsimaissa valtaa pitävät ideologiat ovat muotoutuneet. Opintojaksolla opiskeltavat sisällöt ja taidot auttavat opiskelijaa ymmärtämään nykyistä poliittista ja talouteen liittyvää keskustelua liberalismien, rationalismin, ja sosialismin kaltaisten käsitteiden tullessa tutuiksi. Opiskelija oppii myös tunnistamaan uskonnollisia erimielisyyksiä sekä taiteen erilaisia suuntauksia ja ymmärtämään uskonnon ja taiteen merkitystä esimerkiksi politiikkaa ajatellen.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Valinnaisella opintojaksolla perehdytään Ruotsin vallan aikaiseen Suomen historiaan. Tarkasteluväli ulottuu keskiajalta Suomen kirjoitetun historian alkamisesta Suomen sotaan. Opintojakso tukee HI3- opintojaksolla saavutettuja tietoja ja taitoja taustoittamalla suomalaisen sivistyksen ja kulttuurin kehitystä vuorovaikutuksessa emämaa Ruotsin ja muiden Itämeren maiden kanssa. Opintojaksolla pohditaan esimerkiksi sitä, mikä Suomesta teki erityislaatuisen osan monikansallista valtakuntaa. Opintojaksolla pyritään ottamaan huomioon paikallishistoria sekä Suomen alueella vaikuttaneiden toisten kansojen, kuten saamelaisien historia.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Toisin kuin aiemmissa historian opintokokonaisuuksissa, "Maailman kulttuurit kohtaavat" - opintojaksolla perehdytään Euroopan ulkopuolisten kulttuurien historiaan. Erityinen painotus on kuitenkin näiden kulttuurien ja eurooppalaisten välisessä kohtaamisessa ja tähän liittyvässä ideologisessa jännitteessä. Opintojakson keskeinen tavoite on tehdä ymmärrettäväksi eurooppalaisten 1600-luvulta moderniin aikaan vahvistunut historiallinen poliittinen, kulttuurinen ja taloudellinen ylivalta - eurosentrisen suhtautuminen toisiin kulttuureihin. Ilmiötä tutkitaan myös muiden kulttuurien välisenä etnosentrisyytenä.

Opintojaksolla perehdytään Afrikan, Aasian, Amerikan ja Australian kulttuureihin ja pyritään ymmärtämään näiden omalaatuisuutta - niin hyvin kuin mahdollista - tarkasteltavien kulttuuripiirien omilla ehdoilla. Samalla tutustutaan kolonialismin ja imperialismin, sekä lopulta menneisyydenhallinnan käsitteisiin ja pohditaan erilaisten tehtävien avulla kulttuurien välisten historiallisten tapahtumien merkitystä nykyaikaa ajatellen.

PAIKALLISET OPINNOT

Kohti historian ylioppilaskoetta, 2 op (HI7)

Opintojaksolla kerrataan lukion historian keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

Yhteiskuntaoppi (YH)

PAKOLLISET OPINNOT

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Suomalainen yhteiskunta on käsitteenä moniulotteinen kokonaisuus, johon sisältyy perinteisen politiikan eri vivahteiden lisäksi talouteen, mediaan ja kansalaisaktiivisuuteen liittyviä ilmiöitä. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi demokratian, oikeusvaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan periaatteisiin ja niiden toteutumiseen Suomessa ja vertailuyhteiskunnissa.

Yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä opiskelijan valmiutta toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Mainittuihin tiedollisiin sisältöihin tutustuminen on osa tätä. Samalla harjoitellaan myös yhteiskunnassa toimimisen keskeisiä taitoja. Esimerkkinä tästä voidaan opintojaksolla järjestää vaikkapa vaalit tai väittelyitä. Lisäksi pyritään olemaan yhteydessä esimerkiksi paikallisiin kunnallisiin tai muihin päättäjiin ja saamaan ensikäden kosketusta yhteiskunnan toimintaan tätä kautta.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojaksolla perehdytään taloustieteen keskeisiin käsitteisiin, kuten vapaa markkinatalous, kansantalous, suhdannevaihtelut ja työttömyys; sekä instituutioihin, kuten valtio kansantalouden ohjailijana tai keskuspankki rahatalouden vartijana.

Tavoitteena on muodostaa alustava ymmärrys Suomen kansantalouden toiminnasta ja siihen liittyvistä eri muuttujista, sekä myös globaalin talouden toiminnasta. Myös mikrotaloustieteen ilmiöitä, kuten yksittäisen kotitalouden tai yrityksen taloudellista toimintaa tarkastellaan. Omien mahdollisuuksien pohtiminen taloudellisena toimijana kuuluu keskeisenä osana opintojakson sisältöön. Sen aikana voidaan harjoitella esimerkiksi oman talouden investointia ja siihen liittyvää lainan ottamista, tai yrityksen perustamista.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Tällä opintojaksolla tarkastellaan laaja-alaisesti globaalia nykyajan politiikkaa ja taloutta. Lähtökohtana on globalisaation käsitteen merkityksen aiempaa syvällisempi ymmärtäminen. Tästä lähtökohdasta voidaan uudella tavalla tarkastella Suomen asemaa maailmassa ja mahdollisuuksia menestyä ja vaikuttaa maailman asioihin osana globaalia erilaisten instituutioiden ja kansainvälisten sopimusten verkostoa. Keskeisin tarkasteltava instituutio on EU, sen elintärkeä ja keskeinen maailmanpoliittisen ja taloudellisen aseman vuoksi. EU itse, sen historia, rakenne ja toiminta, ovat opintojakson oppisisältöjen keskiössä. Suomen asema EU:n osana, mahdollisuudet vaikuttaa siihen ja EU-jäsenyyden myötä Suomelle koituvat edut ja haitat muodostavat ison osan opintojakson sisällöstä. Opintojaksolla tarkastellaan myös kansallisia ja kansainvälisiä turvallisuuspoliittisia teemoja, sekä puhutaan esimerkiksi pohjoismaisesta yhteistyöstä sekä Yhdistyneiden kansakuntien toiminnasta.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Lakitieto, 2 op (YH4)

Lakitieto opintojaksona eroaa hieman aiemmista yhteiskuntaopin opinnoista siten, että siinä perehdytään pääasiassa lain tuntemukseen ja sen soveltamiseen Suomessa ja joissain tapauksissa kansainvälisissä yhteyksissä. Oikeudellinen näkökulma korostuu opintojaksolla alati ja tämä tarkoittaa sitä, että soveltaminen lakitiedossa on

kapeampaa kuin muilla opintojaksoilla. Lain ja sen soveltamisen käytäntöjen tunteminen korostuu, joskaan opiskelijan oma näkemys ja oikeudentaju ei jää tarkastelujen ulkopuolelle kokonaan. Opintojaksolla opitaan tärkeitä kansalaisen, työtä tekevän ihmisen ja kuluttajan perustaitoja. Sen mittaan opitaan työn tekemisen, kaupankäynnin ja esimerkiksi avio- ja perhesuhteiden sekä perimisen oikeudelliset periaatteet.

PAIKALLISET OPINNOT

Kohti yhteiskuntaopin ylioppilaskoetta, 1 op (YH5)

Opintojaksolla kerrataan lukion yhteiskuntaopin keskeiset asiat ja harjoitellaan ylioppilaskokeessa kohdattaviin erilaisiin tehtävyytyyppeihin vastaamista. Opintojakso huipentuu preliminäärikokeeseen, joka antaa opiskelijalle hyvän kuvan siitä, millaiseen arvosanaan osaaminen riittää, ja mitä kannattaa parantaa.

Turvallisuuspolitiikka, 2 op (YH6)

Opintojakson aikana tutustutaan turvallisuuteen liittyviin asioihin ja organisaatioihin aina yksilön tasosta maailmanlaajuiseen toimintaan saakka. Opintojaksoon sisältyy sekä teorian opiskelua että tutustumista paikkakunnalla toimiviin tai siihen liittyviin organisaatioihin, jotka liittyvät turvallisuuteen. Näitä ovat mm. poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, Puolustusvoimat, Maahanmuuttovirasto, Maanpuolustuskorkeakoulu, Kainuun prikaati ja Maanpuolustuskerho.

Tutustu pelastuslaitokseen, 2 op (YH7)

Opiskelija perehtyy monipuolisesti Kainuun pelastuslaitoksen kalustoon ja toimintaan sen henkilöstön opastuksella ja tietää millaisen opinnot ovat vaatimuksena eri tehtäviin työllistymiseksi.

Opiskelijakuntatyöskentely, 2 op (YH8)

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee osallistua aktiivisesti opiskelijakunnan hallituksen toimintaan ja tehtäviin. Opintojaksosta saa todistuksen.

Tutortoiminta, 1 op (YH9)

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Suoritusmerkintään tulee osallistua tutorkoulutukseen ja toimia aktiivisesti uusien opiskelijoiden ohjaamisessa. Opintojaksosta saa todistuksen.

Evangelisluterilainen uskonto (UE)

PAKOLLISET OPINNOT

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opiskelija omaksuu perustiedot maailman uskontotilanteesta ja kykenee analysoimaan uskontoa ja uskonottomuutta ilmiönä. Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, yhteiset piirteet ja eroavaisuudet käydään läpi. Opiskelija oppii ymmärtämään ja kunnioittamaan erilaisen vakaumuksen omaavia ihmisiä.

Maailmanlaajuinen kristinuskon, 2 op (UE2)

Opintojakson aikana tutustutaan maailman suurimpaan uskontoon kristinuskoon. Opiskelija oppii ymmärtämään kristinuskon merkityksen ja vaikutuksen ympäristöön eri puolilla maailmaa, eri aikoina. Opiskelija tuntee kristinuskon keskeisten suuntausten syntyvaiheet ja erityispiirteet sekä osaa arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opiskelija omaksuu Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen keskeisiä piirteitä. Hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden ja shintolaisuuden opetuksia sekä muiden kulttuurien perinnettä opitaan ymmärtämään. Opiskelija tuntee luonnonuskontojen ominaispiirteitä ja tutustuu uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opiskelija perehtyy Suomen uskontotilanteeseen sekä uskonnon ilmenemisen eri muotoihin. Opiskelija perehtyy uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen ja osaa jäsentää Suomessa vaikuttavien uskonnollisten yhteisöjen toimintaa ja merkitystä.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opiskelija perehtyy uskonnon tutkimuksen näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla. Uskonnolliseen symboliikkaan tutustumalla opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon ja taiteen suhdetta.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opiskelija tutustuu uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja kehittää taitoaan arvioida uskonnon ja median välistä suhdetta. Opiskelija tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä.

PAIKALLISET OPINNOT**Testamentit tutuiksi, 2 op (UE7)**

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat syventää Raamatun tuntemustaan. Opintojaksolla tehdään soveltavia, Raamattuun liittyviä tehtäviä. Opiskelija oppii ymmärtämään Raamatun laajoja kulttuurivaikutuksia.

Kohti uskonnon ylioppilaskoetta, 1 op (UE8)

Opintojakso on suunnattu opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa uskonnon yo-kokeessa. Opintojakson aikana käydään läpi lukion uskonnon oppimäärän keskeinen sisältö. Opintojakson aikana käydään läpi erilaisia uskonnon kertaustehtäviä. Opiskelijan osaaminen vahvistuu ja hän saa hyvät valmiudet vastata uskonnon yo-kokeeseen.

Ortodoksinen uskonto (UO)**PAKOLLISET OPINNOT****Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1)**

Opiskelija tutustuu uskontoon ilmiönä. Opiskelija tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritaustaa, yhteisiä piirteitä ja eroavaisuuksia. Opiskelija oppii tunnistamaan eri katsomusten merkitystä ihmisten elämässä.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opiskelija tuntee ortodoksisen kirkon synnyn, historian ja kehityksen ja kykenee määrittelemään ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset. Opiskelija tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja ja niiden merkitystä sekä tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3)**

Opiskelija omaksuu Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneiden uskontojen keskeisiä piirteitä. Opiskelija hallitsee hindulaisuuden, buddhalaisuuden, kungfutselaisuuden, taolaisuuden, shintolaisuuden opetuksia ja oppii ymmärtämään muiden kulttuurien perinnettä. Opiskelija tuntee luonnonuskontojen ominaispiirteitä ja perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiin piirteisiin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4)

Opiskelija perehtyy Suomen uskontotilanteeseen sekä uskonnon ilmenemisen eri muotoihin. Opiskelijan ymmärrys uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta laajenee ja hän osaa jäsentää Suomessa vaikuttavien uskonnollisten yhteisöjen toimintaa ja merkitystä.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (UO5)

Opiskelija perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä. Uskonnolliseen symboliikkaan tutustumalla opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon ja taiteen suhdetta. Jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri ja ikonitaide ortodoksisen taiteen erityispiirteinä.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6)

Opiskelija tutustuu uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa ja kehittää taitoaan arvioida uskonnon ja median välistä suhdetta. Opiskelija tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä.

Elämäkatsomustieto (ET)

PAKOLLISET OPINNOT

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Pohditaan oman identiteetin osatekijöitä, elämänvalintoja ja elämäntieteen keinoja. Tarkastellaan erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä ja pohditaan ihmisen mahdollisuuksia tavoitella hyvää elämää.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Tarkastellaan ja pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Pohditaan kulttuurin käsitettä ja kulttuurin merkitystä ihmisyydelle. Ymmärretään kulttuuriperinnön merkitys jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Perehdytään sekä suomalaisen nyky- yhteiskunnan että maailman monikulttuurisuuteen.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen. Käsitellään erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Ymmärretään, että maailmankatsomukset ovat monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Tutustutaan uskonnollisiin ja uskonnottomisiin katsomuksiin sekä pohditaan niiden merkitystä ja vaikutusta ihmisten arkielämässä ja yhteiskunnassa.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Tutustutaan tulevaisuuden tutkimisen menetelmiin. Perehdytään ihmiskunnan suuriin maailmankuvallisiin ja teknologisiin murroksiin. Pohditaan teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana. Opiskelija saa valmiuksia pohtia omien valintojensa kauaskantoisia vaikutuksia.

PAIKALLISET OPINNOT**Kohti elämäkatsomustiedon ylioppilaskoetta, 1 op (ET7)**

Opintojakso on tarkoitettu opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa elämäkatsomustiedon ylioppilaskokeessa. Opintojakson aikana kerrataan lukion elämäkatsomustiedon oppimäärän keskeiset sisällöt. Opintojakson aikana käydään läpi elämäkatsomustiedon vanhoja koekysymyksiä ja harjoitellaan vastaustekniikkaa. Opiskelija saa hyvät valmiudet osallistua elämäkatsomustiedon ylioppilaskokeeseen.

Terveystieto (TE)**PAKOLLISET OPINNOT****Terveys voimavarana, 2 op (TE1)**

Opintojaksolla opitaan tunnistamaan ihmisen voimavaroja ja terveyttä määritteleviä tekijöitä sekä selittämään eri terveyskulttuurien muodostumista ja arvioimaan niiden vaikutusta terveydelle. Opintojaksolla sovelletaan eri sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä. Lisäksi opitaan tunnistamaan omiin elintapoihin vaikuttavia tekijöitä ja arvioimaan elintapojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle ja antamaan ehdotuksia terveyttä edistävistä elintavoista tai vaarantavien elintapojen ehkäisystä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT**Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää monipuolista tutkimus- ja arkitietoa sekä vertailemaan lähteiden luotettavuutta. Tutustumme terveysviestinnän muotoihin ja vaikutuskeinoihin sekä analysoimme terveysviestinnän merkitystä terveyskäsityksille ja terveydelle. Fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön vaikutukset terveyteen ovat opintojakson keskeisiä teemoja. Opiskelija oppii arvioimaan omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle. Myös riippuvuuden muodot ja niiden syntyyn vaikuttavat tekijät sekä terveys- ja muut haitat käydään opintojaksossa läpi.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojaksossa tutustutaan terveyden edistämiseen ja sairauksien ehkäisyyn eri aikakausina. Käymme läpi keskeisiä tarttumattomien ja tartuntatautien hoitoa ja ehkäisyä sekä arvioimme sairauksien ja tautien merkitystä yksilöstä yhteiskuntaan. Tarkastelemme myös sosiaali- ja terveyspalveluita ja miten niihin hakeudutaan.

erilaisissa tilanteissa. Tärkeinä teemoina ovat opintojaksossa terveyteen ja sairauksiin liittyvät eettiset kysymykset ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti.

PAIKALLISET OPINNOT

Terveystiedon kertaus, 1 op (TE4)

Ylioppilaskokeeseen valmentava opintojakso. Laajuus: 1 op. Suoritusmerkintä.

Ensiapuvalmiudet, 1 op (TE5)

Opintojaksolla käydään läpi ensiavun perusteet. Ensiapuvalmiudet ovat osa lukion turvallisuusopintoja.

Liikunta (LI)

PAKOLLISET OPINNOT

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojaksolla opiskelija käyttää ja soveltaa liikuntataitojaan monipuolisesti erilaisissa liikuntatehtävissä, peleissä ja leikeissä. Opintojaksolla harjaannutaan toimimaan vuorovaikutuksessa muihin vaihtelevissa ryhmissä toisia kunnioittaen, auttaen ja kannustaen.

Aktiivinen elämäntapa, 2 op (LI2)

Opintojaksolla opiskelija arvioi omaa fyysistä toimintakykyään ja sen vaikutusta omaan hyvinvointiinsa. Opiskelija oppii havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan terveyden näkökulmasta. Opiskelija saa tietoa fyysisen toimintakyvyn kehittämisen periaatteista ja kykenee saamansa tiedon perusteella ylläpitämään ja tarvittaessa kehittämään sitä osana omaa arkeaan. Opintojaksolla suoritettavan liikunnan tavoitteena on tukea opiskelijan fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa pyrkien mahdollisuuksien mukaan tutustumaan uusiin liikuntamuotoihin.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojaksolla suunnitellaan, harjoitellaan ja toteutetaan vanhojenpäivien tanssiesitys oheistehtävineen yhteistyössä musiikkiopiston kanssa.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson sisältönä ovat virkistystä lisäävät liikuntamuodot. Opintojaksolla on pyrkimyksenä myös mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä paikallisten liikuntatoimijoiden kanssa. Sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

PAIKALLISET OPINNOT

Eräopinnot, 2 op (LI6)

Eräopinnot valitseva opiskelija osallistuu viikonlopun kestävälle eräretkelle, jonka aikana hän vahvistaa erätaitojaan ja oppii liikkumaan ja majoittumaan luonnossa sitä kunnioittaen ja sitä hyödyntäen. Opinnot toteutetaan lukion yhteistyökumppaneiden kanssa.

Tanssin perusteet, 2 op (LI7)

Opintojakson aikana opiskelija saa monipuolisen kuvan tanssin eri muodoista ja pääsee kokeilemaan niitä itse.

Tanssi näyttämöllä, 2 op (LI8)

Opintojaksossa opiskelijat suunnittelevat tanssikoreografian ja työstävät sen esitettäväksi. Lisäksi opiskelijat tutustuvat luovan prosessin eri vaiheisiin.

Vahvista suunnistustaitojasi, 2 op (LI9)

Opintojakson aikana kerrataan suunnistuksen perusteet ja vahvistetaan suunnistustaitoja vaihtelevissa maastoissa omaan tahtiin. Opintojakso on mahdollista suorittaa useamman vuoden aikana.

Monitaiteellinen musiikkiprojekti, 2 op (TAIL)

Opintojakso voidaan suorittaa joko omana projektityönä tai osana taiteiden välistä produktiota. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen tanssiesitys tai taiteidenvälinen produktio, esim. musikaali. Opiskelija oppii opintojakson käymällä hahmottamaan tanssin merkitystä osana taiteita sekä tiedostaa entistä paremmin tanssin käyttömahdollisuuksia. Hän oppii tanssin avulla kehotuntemusta sekä luovuutta ja hänen ilmaisuvoimansa kehittyy entisestään. Opiskelija toimii itse aktiivisesti ja hahmottaa oman roolinsa osana produktiota. Yhteisproduktio muiden oppiaineiden kanssa toteutetaan joka kolmas vuosi.

Musiikki (MU)

(musiikkilinjan suorittaminen, ohje musiikin opintojaksokuvausten jälkeen)

PAKOLLISET OPINNOT

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1 / ML1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Opintojaksolla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan. Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Opintojaksolla tutustutaan myös musiikkiteknologian suomiin mahdollisuuksiin osana musiikillista ilmaisua ja tuottamista. Opintojaksolla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta teorian ja käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon ja tekijänoikeuksiin.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2 / ML2) (Ei pakollinen, mikäli suoritat KU2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan paremmin suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Opintojakson toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia, kuuntelua ja musiikkiteknologiaa. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiteknologian avulla pyritään edistämään opiskelijan valmiuksia tuottaa omaa

musiikkia osana musiikillista itseilmaisua. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinнемusiikkiin.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3) Valtakunnallinen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan eri maiden musiikkikulttuureja osana globaalia maailmaa. Hän kykenee hahmottamaan musiikin merkitystä osana kulttuurin laajaa kenttää. Opintojakson aikana opiskelija tulee entistä tietoisemmaksi omasta musiikillisesta identiteetistään ja lähtökohdistaan osana länsimaista musiikkikulttuuria. Hän tutustuu eri musiikkityyleihin käytännön musisoinnin, kuuntelun ja musiikkiteknologian avulla mahdollisuuksien mukaan.

Taidemusiikki tutuksi, 2 op (ML3)

Opintojaksolla syvennetään opiskelijoiden tietoja taidemusiikin historiasta ja näyttämömusiikin eri alueista. Jos opiskelijalla on nuoruusvuosina hankittu vankka yleinen musiikkitietopohja, voi opintojakson suorittaa myös itsenäisesti tenttimällä.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4 / ML4) Valtakunnallinen

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, mediassa ja yhteiskunnassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Opintojakson aikana kehitetään opiskelijan luovaa osaamista musiikillisessa prosessissa musiikkiteknologiaa apuna käyttäen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia. Opintojakso voidaan suorittaa osana taiteiden välistä yhteisprosessia.

Kuoro-/Yhtyelaulu, 2 op (MU5)

Opintojaksolla opitaan perusteet äänenmuodostuksesta ja yleisesti laulutekniikasta. Opintojakson aikana opiskelija omaksuu moniäänisen laulun salat. Opintojakson aikana harjoitellaan lauluohjelmisto, joka koostuu perinne- ja populaarimusiikista. Opintojakson päättää ohjelmiston esittäminen yhteisesti sovitussa tilaisuudessa. Opintojakso on mahdollista suorittaa yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakso voidaan suorittaa yhdessä ML9.1 -opintojakson kanssa.

Maailmanmusiikista jazziin, 2 op (ML5)

Opintojaksolla luodaan yleiskatsaus jazzin kehitykseen ja historiaan sekä tarkastellaan joitakin etnisiä musiikkikulttuureita ja niiden ilmentymiä osana maailmanmusiikkia. Tavoitteena on opiskelijoiden musiikillisen kokemuspiirin laajentaminen kuunnellen, analysoiden ja musisoiden.

Musiikinteoria ja säveltapailu, 2 op (ML6.1)

Kuhmon yhteislukion järjestämällä "Musiikinteorian ja säveltapailun" -opintojaksolla (ML6.1) opitaan sävellajit, intervallit, sointujen rakenne, sointukäännökset, reaalisoitumerkinnät ja nuottien aika-arvot. Lisäksi harjoitetaan rytmin ja melodian lukua ja kirjoitusta sekä kuunnellaan intervaleja ja sointuja. Työskentelyssä käytetään perinteisten menetelmien lisäksi eri soittimia ja käytännön esimerkkejä teoria-asioiden konkretisoimiseksi. Jos opiskelijalla on vankka musiikinteoria- ja säveltapailupohja, voi opintojakson suorittaa myös itsenäisesti tenttimällä. Musiikkilinjan opiskelijan on suoritettava vähintään yksi musiikinteorian ja säveltapailun opintojakso. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen teoria- ja säveltapailuopintojaan lukion opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion teorian opintojakson ML6.1.

Musiikinteoria ja säveltapailu 2, 2 op (ML6.2)

Kuhmon yhteislukion järjestämällä "Musiikinteorian ja säveltapailun" -opintojaksolla (ML6.2) syvennetään ensimmäisellä opintojaksolla opittuja musiikin teorian tietoja ja erityisesti säveltapailutaitoja. Lisäksi harjoitetaan rytmin ja melodian lukua ja kirjoitusta sekä kuunnellaan intervaleja ja sointuja. Työskentelyssä käytetään perinteisten menetelmien lisäksi eri soittimia ja käytännön esimerkkejä teoria-asioiden konkretisoimiseksi. Jos opiskelijalla on vankka musiikinteoria- ja säveltapailupohja, voi opintojakson suorittaa myös itsenäisesti tenttimällä. Musiikkilinjan opiskelijan on suoritettava vähintään yksi musiikinteorian ja säveltapailun opintojakso. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen teoria- ja säveltapailuopintojaan lukion opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojakson ML6.2.

Musiikinteoria ja säveltapailu 3, 2 op (ML6.3)

Kuhmon yhteislukion järjestämällä "Musiikinteorian ja säveltapailun 3" -opintojaksolla (ML6.3) syvennetään ensimmäisellä ja toisella opintojaksolla opittuja musiikin teorian tietoja ja säveltapailutaitoja. Lisäksi harjoitetaan rytmin ja melodian lukua ja kirjoitusta sekä kuunnellaan intervaleja ja sointuja. Työskentelyssä käytetään perinteisten menetelmien lisäksi eri soittimia ja käytännön esimerkkejä teoria-asioiden konkretisoimiseksi. Jos opiskelijalla on vankka musiikinteoria- ja säveltapailupohja, voi

opintojakson suorittaa myös itsenäisesti tenttimällä. Musiikkilinjan opiskelijan on suoritettava vähintään yksi musiikinteorian ja säveltapailun opintojakso. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen teoria- ja säveltapailuopintojaan lukion opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojakson ML6.3.

Vapaa säestys ja improvisointi 1, 2op (ML7.1P/ML7.1K)

Opintojaksolla perehdytään valitun instrumentin perusteiden oppimiseen ja hallintaan. Opintojakson haastavuus perustuu soittoteknisten vastusten voittamiselle, harmonian, rytmin ja soinnin käsittelyn rikastamiselle sekä oman improvisointi-ilmaisuun kehittämiseksi. Sisältöjen valinnassa ja ryhmäjaossa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet. Valittavina soittiminä ovat joko piano tai kitara. Opintojakso järjestetään pienryhmäopetuksena.

Vapaa säestys ja improvisointi 2, 2 op (ML7.2P/ML7.2K)

Opintojaksolla syvennetään ensimmäisen opintojakson aikana saatuja oppeja. Opintojakson haastavuus perustuu soittoteknisten vastusten voittamiselle, harmonian, rytmin ja soinnin käsittelyn rikastamiselle sekä oman improvisointi-ilmaisuun kehittämiseksi. Sisältöjen valinnassa ja ryhmäjaossa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet. Valittavina soittiminä ovat joko piano tai kitara. Opintojakso järjestetään pienryhmäopetuksena.

Vapaa säestys ja improvisointi 3, 2 op (ML7.3P/ML7.3K)

Opintojaksolla syvennetään ensimmäisen ja toisen opintojakson aikana saatuja oppeja. Opintojakson haastavuus perustuu soittoteknisten vastusten voittamiselle, harmonian, rytmin ja soinnin käsittelyn rikastamiselle sekä oman improvisointi-ilmaisuun kehittämiseksi. Sisältöjen valinnassa ja ryhmäjaossa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja henkilökohtaiset tavoitteet. Valittavina soittiminä ovat joko piano tai kitara. Opintojakso järjestetään pienryhmäopetuksena.

Musiikkiteknologia, 2 op (ML8.1)

Ensimmäisellä opintojaksolla (ML8.1) opetellaan erilaisten piuhojen, vahvistimien, mikrofoniin ja mikserin käyttöä lähinnä äänentoistotarkoituksessa. Opintojaksolla saadaan myös perustietoa äänestä, sähköisestä äänen tuottamisesta ja muokkauksesta. Opintojaksolla tutustutaan niin ikään musiikin tekemisen mahdollisuuksiin tablettia apuna käyttäen. Lisäksi perehdytään sekvensseriohjelmaan, audioeditoriin ja nuotinkirjoitusohjelmaan.

Musiikkiteknologia 2, 2 op (ML8.2)

Toisella opintojaksolla (ML8.2) syvennyttään studiotyöskentelyyn: äänittämiseen, miksaukseen ja masterointiin. Opetellaan erilaisia äänitystilanteissa käytettäviä mikitystapoja ja tehdään äänityskokeiluja. Opintojaksolla perehdytään myös äänitystyöskentelyyn tablettia käyttäen. Toteutetaan äänitysprojehti.

Kuoro-/Yhtyelaulu, 2 op (ML9.1)

Ensimmäisellä opintojaksolla opitaan perusteet äänenmuodostuksesta ja yleisesti laulutekniikasta. Opintojakson aikana opiskelija omaksuu moniäänisen laulun salat. Opintojakson aikana harjoitellaan lauluohjelmisto, joka koostuu perinne- ja

populaarimusiikista. Opintojakson päättää ohjelmiston esittäminen yhteisesti sovitussa tilaisuudessa. Opintojakso on mahdollista suorittaa yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakso voidaan suorittaa yhdessä MU5 -opintojakson kanssa.

Kuoro-/Yhtyelaulu 2, 2 op (ML9.2)

Toisen opintojakson tavoitteena on syventää ensimmäisen opintojakson oppeja. Lauluohjelmistoa pyritään jalostamaan monipuolisemmaksi ja haastavammaksi. Opintojakso voidaan suorittaa yhteistyössä ulkopuolisten tahojen kanssa.

Kuoro-/Yhtyelaulu 3, 2 op (ML9.3)

Kolmannen opintojakson tavoitteena on syventää ensimmäisen ja toisen opintojakson oppeja. Lauluohjelmistoa pyritään jalostamaan monipuolisemmaksi ja haastavammaksi. Opintojakso voidaan suorittaa yhteistyössä ulkopuolisten kurssien tai tahojen kanssa.

Bändimusiisointi, 2 op (ML10.1)

Ensimmäisellä bändiopintojaksolla opiskellaan bändi-instrumenttien perusteet ja yhteismusiisoinnin salat. Opiskelija tulee tietoiseksi eri soitinten suomista mahdollisuuksista ja oppii perusteet bändisoittimien soitosta. Lisäksi hän kykenee hahmottamaan eri instrumenttien välisiä rooleja osana bändimusiisointia. Opintojakson aikana opetellaan musiikkiohjelmisto, jota – tai jonka osia – voidaan esittää kouluun liittyvissä tilaisuuksissa.

Bändimusiisointi 2, 2 op (ML10.2)

Toisen opintojakson tavoitteena on syventää ensimmäisellä opintojaksolla opittua. Haasteet lisääntyvät eri instrumenttien soitannassa, soittotavoissa ja useiden tehtävien yhtäaikaishallitsemisessa. Myös ohjelmistoon lisätään haastetta ja tavoitteena on opiskelijan luovan ajattelun päästäminen valloilleen bändimusiisoinnin ideoinnissa, sovituksissa ja soitannassa. Lisäksi ohjelmistoa laajennetaan ja sitä voidaan käyttää eri kouluun liittyvissä tilaisuuksissa.

Bändimusiisointi 3, 2 op (ML10.3)

Kolmannen opintojakson tavoitteena on syventää ensimmäisellä ja toisella opintojaksolla opittua. Haasteet lisääntyvät eri instrumenttien soitannassa, soittotavoissa ja useiden tehtävien yhtäaikaishallitsemisessa. Myös ohjelmistoon lisätään haastetta ja tavoitteena on opiskelijan luovan ajattelun päästäminen valloilleen bändimusiisoinnin ideoinnissa, sovituksissa ja soitannassa. Lisäksi ohjelmistoa laajennetaan ja sitä voidaan käyttää eri kouluun liittyvissä tilaisuuksissa.

Kamarimusiikki, 2 op (ML11.1)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusiisointiopintojaan lukion yhteismusiisointikursseiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista kursseista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Kamarimusiikki 2, 2 op (ML11.2)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisointikursseiksi ja myös korvata niillä lukiokursseja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista kursseista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään kurssisuoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden kurssin vuodessa.

Kamarimusiikki 3, 2 op (ML11.3)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisointikursseiksi ja myös korvata niillä lukiokursseja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista kursseista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään kurssisuoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden kurssin vuodessa.

Orkesterisoitto, 2 op (ML12.1)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Orkesterisoitto 2, 2 op (ML12.2)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Orkesterisoitto 3, 2 op (ML12.3)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin

opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Kesämuusikot, 2 op (ML13.1)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Kesämuusikot 2, 2 op (ML13.2)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Kesämuusikot 3, 2 op (ML13.3)

Opetuksen järjestävänä tahona toimii musiikkiopisto. Opiskelija voi hyväksilukea musiikkioppilaitoksen yhteismusisointiopintojaan lukion yhteismusisoinnin opintojaksoiksi ja myös korvata niillä lukion opintojaksoja. Näistä hyväksiluettavista tai korvaavista opintojaksoista käytetään seuraavia koodeja:

Kamarimusiikki 1–3 (ML11.1–ML11.3), Orkesterisoitto 1–3 (ML12.1–ML12.3) ja Kesämuusikot 1-3 (ML13.1–ML13.3) (2 op / opintojakso)

Vain ohjattu yhteismusisointi hyväksytään opintojakson suoritukseksi. Yhteismusisointiin osallistuminen tuottaa yhden opintojakson vuodessa.

Festivaalin järjestäminen, 2 op (ML14)

Opintojaksolla osallistutaan esim. Kuhmon Kamarimusiikin, Kuhmon Talven tai Ihminen ja Kosmos -tapahtuman järjestelytehtäviin. Opetuksen toteuttamisesta vastaa Kuhmon Kamarimusiikki.

Kansanmusiikin maailma, 2 op (ML15)

Opiskelijat perehtyvät kansanmusiikin eri tyyleihin sekä soiton ja laulun lajeihin. Tavoitteena on valmistaa pienimuotoinen musiikkiproduktio, esim. konsertti tai osa

konserttia. Opintojaksolla painopisteenä on omaehtoinen musisointi opiskelijoiden intressien mukaan. Opintojakson opetuksesta vastaa Runolaulu-Akatemia.

Solistiset opinnot, 2 op (ML16.1)

Musiikkilinjan opiskelija voi halutessaan aloittaa solistisen aineen opiskelun Kuhmon musiikki- opistossa ja hyväksilukea musiikkiopiston solistisia opintojaan lukion opintojaksoiksi (ML16.1– ML16.3). Tavoitteena on kehittää opiskelijan soitto- tai laulutaitoa ja yleistä muusikkoutta. Itsenäisen harjoittelun ja esiintymisten kanssa opintojen laajuus on yksi opintojakso vuodessa. Opetusta annetaan seuraavissa solistisissa aineissa: piano, harmonikka, klassinen kitara, kantele, jousisoittimet, vaski- ja puupuhaltimet, lyömäsoittimet, laulu (klassinen yksinlaulu tai kansanlaulu), sähkökitara ja sähköbasso. Opintojakson opetuksesta vastaa musiikkiopisto.

Solistiset opinnot 2, 2 op (ML16.2)

Musiikkilinjan opiskelija voi halutessaan aloittaa solistisen aineen opiskelun Kuhmon musiikkiopistossa ja hyväksilukea musiikkiopiston solistisia opintojaan lukion opintojaksoiksi (ML16.1–ML16.3). Tavoitteena on kehittää opiskelijan soitto- tai laulutaitoa ja yleistä muusikkoutta. Itsenäisen harjoittelun ja esiintymisten kanssa opintojen laajuus on yksi opintojakso vuodessa. Opetusta annetaan seuraavissa solistisissa aineissa: piano, harmonikka, klassinen kitara, kantele, jousisoittimet, vaski- ja puupuhaltimet, lyömäsoittimet, laulu (klassinen yksinlaulu tai kansanlaulu), sähkökitara ja sähköbasso. Opintojakson opetuksesta vastaa musiikkiopisto.

Solistiset opinnot 3, 2 op (ML16.3)

Musiikkilinjan opiskelija voi halutessaan aloittaa solistisen aineen opiskelun Kuhmon musiikkiopistossa ja hyväksilukea musiikkiopiston solistisia opintojaan lukion opintojaksoiksi (ML16.1–ML16.3). Tavoitteena on kehittää opiskelijan soitto- tai laulutaitoa ja yleistä muusikkoutta. Itsenäisen harjoittelun ja esiintymisten kanssa opintojen laajuus on yksi opintojakso vuodessa. Opetusta annetaan seuraavissa solistisissa aineissa: piano, harmonikka, klassinen kitara, kantele, jousisoittimet, vaski- ja puupuhaltimet, lyömäsoittimet, laulu (klassinen yksinlaulu tai kansanlaulu), sähkökitara ja sähköbasso. Opintojakson opetuksesta vastaa musiikkiopisto.

Biisinteon perusteet, 3 op (ÄI14.ML17)

Opintojakso suoritetaan musiikin (ML17) ja äidinkielen (ÄI14) opintokokonaisuutena. Osiot säveltäminen ja sovittaminen opiskellaan musiikin näkökulmasta ja sanoittaminen äidinkielen näkökulmasta. Opintojakson aikana tutustutaan jokaiseen musiikin tekemisen osa-alueeseen sävellysten, sovitusten ja tekstien kautta. Opintojakson päättötyö sisältää opiskelijan oman musiikkituotoksen, jonka hän kykenee luomaan opitun pohjalta.

Karaokea - laulaen ja vetäen!, 1 op (ML18)

Opintojakson perusajatuksena on, että jokainen opintojaksolle osallistuva opiskelija rohkaistuu laulamaan entistä enemmän ja kykenee toimimaan karaokevetäjän tehtävissä. Tähän sisältyvät seuraavat osa-alueet:

- Äänentoistojärjestelmän hallitseminen - kaiuttimet, mikseri, mikrofonit, kaapelit jne.

- Karaokeohjelmiston käytön hallitseminen - Melplay, Singa tai vastaava ohjelma
- Laulaminen karaoketaustojen pohjalta

Opintojakso pyritään suorittamaan mahdollisuuksien mukaan osana Nuori Yrittäjyys (NY) - opintoja. Opintojakson päättää tunnit, joissa jokainen opiskelija laulaa ja vetää vuorollaan karaokea. Vaihtoehtoisesti opintojakson päätös voidaan pitää ennalta sovitussa paikassa karaokea vetäen. Opintojakso tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden tulla ammattitaitoiseksi karaoken vetäjäksi.

Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op (TAIM)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi.

MUSIIKKILINJAN SUORITTAMINEN (LOPS 2021)

Musiikkilinjan musiikin opintojaksot ja niiden suoritusajankohdat

MUSIIKKILINJAN MUSIIKIN OPINTOJAKSOT	SUORITUSAJANKOHDAT		
<u>Valtakunnalliset opintojaksot</u>	I VUOSI	II VUOSI	III VUOSI
1. Musiikki ja minä (ML1)	x		
2. Moniääninen Suomi (ML2)		x	
3. Demo – luovasti yhdessä (ML4=MU4)		x	x
<u>Paikalliset opintojaksot</u>			
4. Taidemusiikki tutuksi (ML3)		x	x
5. Maailmanmusiikista jazziin (ML5)		x	x
6. Musiikinteoria ja säveltapailu 1–3 (ML6.1-ML6.3)	x		
7. Vapaa säestys ja improvisointi (ML7.1-ML7.3)	x	x	x
8. Musiikkitekniologia 1–2 (ML8.1-ML8.2)	x	x	x
9. Kuoro-/Yhtyelaulu (ML9.1-ML9.3)	x	x	x
10. Bändisoitto (ML10.1-ML10.3)	x	x	x
11. Kamarimusiikki (ML11.1-ML11.3)	x	x	x
12. Orkesterisoitto (ML12.1-ML12.3)	x	x	x
13. Kesämusikko (ML13.1-ML13.3)	x	x	x
14. Festivaalin järjestäminen (ML14)	Suoritusajankohta vapaa		
15. Kansanmusiikin maailma (ML15)	Suoritusajankohta vapaa		
16. Solistiset opinnot (ML16.1-ML16.3)	x	x	x
17. Biisinteon perusteet (ML17 / ÄI14)		x	x
18. Karaokea – laulaen ja vetäen! (ML18)	Suoritusajankohta vapaa		
19. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TAIM)	Suoritusajankohta vapaa		
20. Musiikin lukiodiplomikurssi (MULD6)			x

Musiikkilinjan 24 opintopisteen laajuisia musiikin valintoja ohjaavat seuraavat säännöt:

1. Opiskelijan on suoritettava molemmat valtakunnalliset pakolliset opintojaksot (ML1 ja ML2).

2. Opiskelijan on suoritettava seuraavat syventävät opintojaksot:

- Taidemusiikki tutuksi (ML3),
- Maailmanmusiikista jazziin (ML5),
- Yksi musiikin teoriaan ja säveltapailuun liittyvä kurssi (ML6.1),
- Vapaa säestys ja improvisointi 1 (ML7.1),
- Musiikkiteknologia 1 (ML8.1),
- Kuoro-/Yhtyelaulu 1 (ML9.1) ja
- Bändisoitto 1 (ML10.1)

3. Jotta opintopisteitä kertyy vaadittavat 24, opiskelijan on suoritettava jäljelle jäävistä opintojaksoista edellisten lisäksi vähintään kolme opintojaksoa.

Opintosuoritusten korvaaminen ja hyväksilukeminen

Musiikkilinjan musiikin opintojaksosuorituksia voi korvata vain sisällöltään ja tavoitteiltaan vastaavilla opinnoilla.

Musiikkioppilaitoksen perusasteen opinnot voidaan hyväksilukea vain, jos kyseiset opinnot on suoritettu lukioaikana. Arviointina on suoritusmerkintä.

Musiikkioppilaitoksen opintoja hyväksiluetään Kuhmon yhteislukiossa seuraavien vastaavuustaulukkojen mukaan:

Opintojaksokertymä eri musiikin perusasteen ja musiikkiopistoasteen aineissa

Musiikin perusteet 2	1 op (läsnäolo: puolet opintojaksosta)
Musiikin perusteet 3	2 op (hyväksiluku: opintojakso ML6.4)
Musiikkitieto, perustaso	2 op (hyväksiluku: opintojakso ML3)
Teoria, opistotaso	4 op (hyväksiluku: opintojakso ML6.5)
Säveltapailu, opistotaso	4 op (hyväksiluku: opintojakso ML6.6)
Harmoniaoppi, opistotaso	4 op (hyväksiluku: opintojakso ML6.7)
Musiikkitieto, opistotaso	4 op (hyväksiluku: opintojakso ML6.8)
Yhteismusisointi	2 op / lukuvuosi
Solistiset opinnot	2 op / lukuvuosi

Kuhmon musiikkiopiston kesämusiikkokoulutus ja kesämusiikkotoiminta

Musiikkilinjan opiskelija voi suorittaa lukioaikanaan yhteismusisointiopintojaksoja (ML13.1-ML13.3) osallistumalla musiikkiopiston järjestämään Kuhmon kesämusiikkokoulutukseen ja toimimalla Kuhmon kaupungin kesämusiikkona. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä.

MUSIIKIN OPINTOJAKSOT MUSIIKKILINJALLA

Valtakunnallinen valinnainen opintojakso ”Genre – globaali uteliaisuus” (MU3) toteutuu musiikkilinjan opintojaksoissa seuraavasti:

Genre – globaali uteliaisuus (MU3) = ML3 Taidemusiikki tutuksi ja ML5 Maailmanmusiikista jazziin.

Vapaa säestys ja improvisointi, musiikkiteknologia, yhteismusisointi, musiikinteoria ja säveltapailu ja solistiset opinnot ovat opintokokonaisuuksia, joissa opiskelijan on mahdollista suorittaa useampikin kuin yksi opintojakso.

Kuvataide (KU)

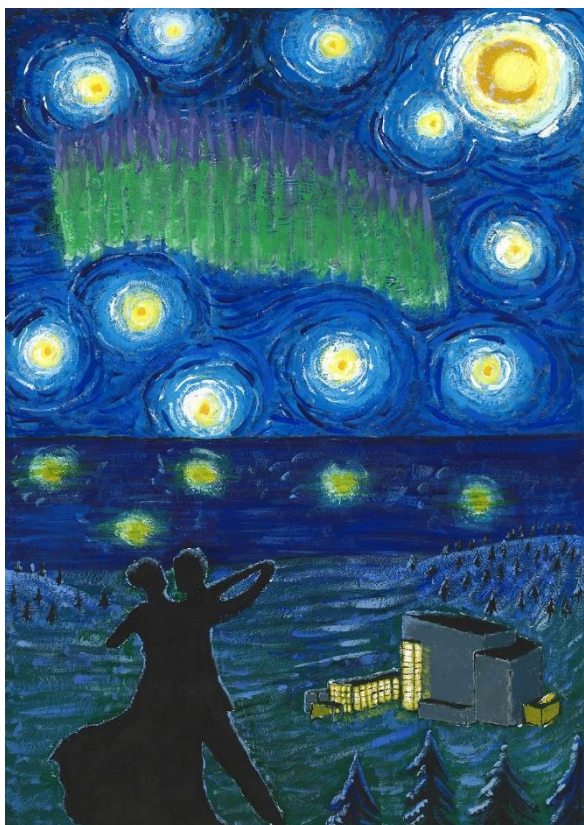
PAKOLLISET OPINNOT

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Omat kuvat, jaetut kulttuurit -opintojaksossa havainnoidaan, tutkitaan ja sovelletaan sekä omia että taiteen ja ympäristön kuvia. Opintojaksolla käytetään erilaisia kuvailmaisun välineitä, joiden avulla tutustutaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Taiteen merkitystä itselle, yhteiskunnalle ja maailmalle pohditaan tarkastelemalla, tuottamalla ja muokkaamalla erilaisia kuvia. Opintojaksossa pyritään työskentelyyn, jossa tutkiva ote, pitkäkestoisuus ja ilmiökeskeisyys tukevat harjaantumista kuvataiteessa.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2) (Ei pakollinen, mikäli suoritat MU2 / ML2)

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt -opintojaksolla tutustutaan ja syvennyttään omiin ja ympäristön kuviin. Rakennetut, digitaaliset ja luonnon ympäristöt ovat opintojakson keskeisin kohde, ja niiden parissa voidaan oppia muun muassa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen maailmoista. Tutkiva ja tulkitseva oppiminen esimerkiksi yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista käsin lisää ymmärrystä itsestä ja ympäristöstä.

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Kuva viestii ja vaikuttaa -opintojaksossa laajennetaan omien ja median kuvien tuntemusta tutustumalla erilaisiin median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin ilmaisuun, tuotantoon ja esittämisen tapoihin. Opintojaksossa hyödynnetään omia ja median kuvia tuottamalla, muokkaamalla ja esittämällä niitä. Suhdetta mediaan, taiteeseen, digitaaliseen kuvaan ja teknologiaan syvennetään kehittämällä ajattelun ja ilmaisun taitoja.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Taiteen monet maailmat -opintojaksossa syvennetään suhdetta omiin ja taiteen kuviin eri ajoilta ja eri kulttuureista. Kuvan tarkastelussa ja tekemisessä hyödynnetään kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keinoja. Opintojaksoon sisältyy kuvien kanta-aottavuuden ja opiskelijoiden toimijuuden teemoja. Opintojaksossa perehdytään käsiteltäviin teoksiin ja taiteen käsitteistöön, ja havaintoja niistä etsitään esimerkiksi erilaisista näkemyksistä taiteen tehtävistä.

PAIKALLISET OPINNOT

Digikuvauksen työpaja, 2 op (KU5)

Digikuvauksen työpaja -opintojaksossa tutustutaan digikameroiden maailmaan, ja kameroita hyödynnetään opintojakson aikana tavoitteellisessa työskentelyssä. Digitaaliseen kuvaukseen pureudutaan sekä teknisesti että taiteellisesti laadukkaiden tuotosten aikaansaamiseksi. Opintojaksolla harjoitellaan kuvankäsittelyn perusteita. Opiskelijoiden omat kuvamaailmat ovat keskiössä, ja niitä yhdistetään opintojakson aikana erilaisiin tehtäviin.

Monitaiteelliset projektiopinnot, 2 op (TAIK)

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi ohjelmaa koulun juhliin, video tai taiteidenvälinen projekti. Opintojakso toteutetaan joka kolmas vuosi.

Opinto-ohjaus (OP)**PAKOLLISET OPINNOT****Minä opiskelijana, 2 op (OP1)**

Tutustutaan lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon. Harjaannutaan lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Pohditaan elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Kehitetään edelleen itsetuntemusta sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitoja. Perehdytään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Tutustutaan toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan. Lisätään työelämätaitoja sekä syvennetään työelämäntuntemusta.

PAIKALLISET OPINNOT**Lukioon perehdyttäminen, 1 op (OP3)**

Opintojaksolla perehdytään lukio-opinnoissa ja ylioppilaskirjoituksissa vaadittavien TVT- taitojen harjoitteluun. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Johtajuus ja yrittäjyys, 2 op (OP4)

Opintojakso on Kuhmon Rotaryklubi ry:n järjestämä johtajuus- ja yrittäjyysopintojakso nuorille. Ryla-opintojakso sisältää puheenvuoroja ja tehtäviä sekä tutustumiskäyntejä. Teemoina ovat yrittäjyys, johtaminen, vaikuttaminen, viestintä ja vuorovaikutustaidot.

Temaattiset opinnot (TO)

PAIKALLISET OPINNOT

Kuhmosta - ylpeydellä!, 2 op (TO1)

Opintojakson aikana tarkastellaan Kuhmoa monen eri oppiaineen ja tieteen näkökulmasta ja opitaan erottamaan olennaiset asiat ja huomaamaan ylpeyden aiheet. Suoritettuaan opintokokonaisuuden opiskelija pystyy kertomaan Kuhmosta oppaan tavoin kaupungissa vieraileville turisteille.

Osaaminen arjessa, 2 op (TO2)

Opintojakson aikana opiskelija soveltaa oppimiaan taitoja työelämässä, vapaaehtoistoiminnassa tai kansainvälisessä toiminnassa.

Someviestintä ja markkinointi, 2 op (TO3)

Opintojakson aikana harjoitellaan someviestintää ylläpitämällä koulun somekanavia. Someviestintä on monimediaista ja koostuu esimerkiksi valokuvaamisesta, kuvankäsittelystä, videoiden kuvaamisesta, editoimisesta ja erilaisten tekstien kirjoittamisesta. Tuotetusta somemateriaalista voidaan koostaa koulun vuosikirja tai muita julkaisuja (julisteita, esitteitä...). Lisäksi opintojakson aikana tutustutaan esimerkiksi markkinoinnin kohdentamiseen eri ikäisille kohderyhmille. Opintojakso suoritetaan hajautetusti yhden tai useamman lukuvuoden aikana.

Lukiodiplomit (LD)

VALTAKUNNALLISET VALINNAISET OPINNOT

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Kuvataiteen lukiodiplomi -opintojaksossa opiskelija osoittaa kuvataiteellisen osaamisensa tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla kuvia. Lukiodiplomin visuaalisessa kokonaisuudessa teos ja portfolio tukevat tosiaan sisällöllisesti. Opintojakson tavoitteet perustuvat kuvataiteen lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Opintojaksolla opiskelija tekee teoksen ja kerää työskentelyprosessistaan, itsearvioinnistaan ja kulttuurin tuntemuksestaan portfolioon.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolioon tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolioon muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa musiikin lukiodiplomi lukion aikana osoitetusta erityisharrastuneisuudesta ja tavallista vaativammasta osaamisesta musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Opintojakson keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto. Hyväksytystä lukiodiplomista tulee erillinen liite lukion päättötodistukseen. Lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on vähintään neljän lukion musiikkiopintojakson laajuiset opinnot.

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Keskeisenä sisältönä on opiskelijan valitsema tanssillinen tehtävä, sen valmistelu sekä kirjallinen työ. Tehtävän voi suorittaa joko tanssijana tai koreografina. Lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus. Numeroarviointi.

8 ARVIOINTI JA TODISTUKSET

Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava lukioasetuksen mukaan riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Opiskelija-arviointi perustuu opetussuunnitelman määräyksiin. Arvioinnilla pyritään kannustamaan opiskelijaa asettamaan itselleen omia tavoitteita ja kehittämään työskentelyään. Koulu edellyttää, että opiskelija pyytää huoltajan allekirjoituksen jaksoarvosteluihin ja muihin opiskelijaa koskeviin

tiedotteisiin, jotta voidaan varmentaa, että huoltajat saavat lukioasetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.

Kuhmon yhteislukiossa on käytössä Wilma-ohjelma, joka on opintojen seurantaohjelma. Huoltajat voivat seurata ohjelman kautta oman nuoren opintojen edistymistä ja poissaoloja. Tunnuksen voimassaolo päättyy nuoren täyttäessä 18 vuotta, mutta koulu toivoo, että myös 18 vuotta täyttävät lukiolaiset pitävät vanhempiaan ajan tasalla opintojen etenemisestä.

Opintojakson arviointi

Jokainen opintojakso arvioidaan erikseen. Arviointi perustuu kokonaisnäyttöön, joka koostuu loppukokeesta, opintoihin liittyvistä muista suorituksista sekä aktiivisesta työskentelystä kunkin opintojakson aikana. **Yksityiskohtaiset arviointiperusteet ja -tavat selvitetään opiskelijoille opintojakson alkaessa.** Opintojaksot arvostellaan numeroin (4-10, 4 = hylätty). Joistakin opintojaksoista annetaan suoritusmerkintä S tai H (S = suoritettu ja H = hylätty.) K merkitään silloin, kun suoritus keskeytyy eikä suoritusta ole arvioitu. Keskeytettyä opintojaksoa ei voi suorittaa täydentämällä, vaan se on opiskeltava kokonaan uudelleen. K merkitään sekä opettajan päiväkirjaan että todistukseen. T tarkoittaa, että opiskelijan tulee täydentää suorituksiaan saadakseen opintojaksosta arvioinnin.

Oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojaksojen perusteella. Paikallisia opintojaksoja voidaan pitää arvosanaan vaikuttavana lisänäyttönä, mutta ne eivät missään tapauksessa laske päättötodistukseen tulevaa arvosanaa. Paikalliset opintojaksot on kuitenkin suoritettava hyväksyttävästi. Opettajat voivat harkintansa mukaan korottaa päättöarvosanaa, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat aineen opiskelun päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan

- kaikki pakolliset oppiaineet lukuun ottamatta liikuntaa sekä sellaisia oppiaineita, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden opintojakson.

- valinnaiset vieraat kielet, mikäli oppimäärä käsittää enemmän kuin neljä opintopistettä

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä. Pyyntö tehdään kirjallisesti abin aikataulussa ilmoitettuun päivään mennessä ennen päättötodistuksen antamista.

Opiskelija voi korottaa päättöarvosanaa yhden kerran tentissä ennen päättötodistuksen antamista. Tämän kuulustelun laajuus määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmasta. Kuulustelussa voi olla myös kirjallinen osa. Yleensä kuulustelut järjestetään ennen ylioppilastutkintoa, jolloin ne palvelevat siihen valmistautumista. Tentteihin ilmoittautumisesta ja niiden tarkemmista ajankohdista annetaan erilliset ohjeet. Ilmoittautuminen on sitova: jos tenttiin ilmoittautunut ei saavu tenttiin eikä esitä hyväksyttävää syytä poissaololleen, hänen katsotaan käyttäneen tenttimismahdollisuutensa.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisumahdollisuus

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista pyytää arvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille kirjallisesti. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Mualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen

Lukio-opintoja voidaan suorittaa myös mm. kansalaisopistossa ja musiikkiopistossa tai esimerkiksi Tutorhousen toteuttamana. Myös pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintojaksoja voi korvata muualla, esim. kesäyliopistossa tai etälukiossa suoritetuilla opinnoilla. Myös vaihto-opiskelun aikana suoritettut opinnot otetaan huomioon soveltuvien osin.

Muualla suoritettavista opinnoista on sovittava etukäteen rehtorin kanssa, jotta ne voidaan hyväksyä lukiolaisen yksilölliseen opinto-ohjelmaan. Edellytyksenä on, että opintojakson vaatimustaso vastaa lukiotasoisia opintoja, opiskelija osallistuu vähintään 35 oppitunnille (45 minuuttia) ja opinnot liittyvät lukion yleisiin oppimis- ja kasvatustavoitteisiin. Koulun ulkopuolisten opintojen on oltava ohjattu, suunniteltu ja tavoitteellinen kokonaisuus ja suorituksesta on esitettävä kirjallinen todistus. Lisäksi edellytetään, että nämä opintojaksot suoritetaan lukioaikana. Muualla suoritettavia opintoja ovat esim. autokoulu, seurakunnan isoskoulutus, ensiapukurssit, musiikkiopisto-opinnot ja ohjatut liikuntaharrastukset. Opiskelija maksaa itse lukion ulkopuolisten opintojaksojen maksut, jollei lukio ole toisaalla ilmoittanut muuta. Esimerkiksi Sotkamon kansalaisopiston tarjoama Tutustu pelastuslaitokseen - opintokokonaisuus on lukiolaisille maksuton.

Opintotodistus

Periodin päättyttyä opiskelijoille annetaan todistus, josta näkyvät kaikkien suoritettujen opintojaksojen arvosanat, kyseisen periodin arvosanat erityisellä merkinnällä (=lihavoituina) sekä periodin poissaolot. Todistukset jaetaan ryhmänohjaajan tunnilla lukuvuosikalenteriin

merkittyinä päivinä. Joka periodi jaettavien todistusten avulla myös huoltajat voivat seurata opintomenestystä, koska opiskelijat pyytävät huoltajiensa allekirjoituksen todistuksiin. Joissakin tilanteissa koulu voi toimittaa todistuksen tiedoksi suoraan huoltajille. Yksittäisiä opintopisteitä suorittanut opiskelija (aineopiskelija) tai koulusta eroava opiskelija saa todistuksen suoritetuista opinnoista.

Päättötodistus

Opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän, annetaan lukion **päättötodistus**. Lukion oppimäärän suorittamiseksi edellytetään, että on suoritettu vähintään 150 opintopistettä, joista ainakin 20 on valtakunnallisista valinnaisista opinnoista. Kaikki pakolliset opintojaksot pitää olla suoritettuina. Päättötodistukseen merkitään oppiaine, suoritettujen opintojaksojen määrä ja niistä saatu päättöarvosana. Oppiaineen oppimäärä hyväksytään, kun aineen pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opintojaksoista 2/3 on suoritettu hyväksytysti. Hylättyjä opintojaksoja saa olla kuitenkin korkeintaan 3 oppiainetta kohti. Ylioppilastutkintotodistuksen saaminen edellyttää lukion päättötodistuksen suorittamista.

9 TURVALLISUUS

UHKATEKIJÄT OPETUKSEN JA OPISKELUN HÄIRIINTYMISELLE

1. Tapaturmat, äkilliset sairastumiset Ilmoita välittömästi rehtorille tai kansliaan ja anna ensiapua. Hälytä 112 numerosta tarvittaessa ambulanssi. Kuolemantapauksen aiheuttaman kriisitilanteen hoitamisesta vastaa rehtori erillisten ohjeiden mukaisesti.

2. Tulipalo, räjähdys, ilkivalta Hälytä kiinteistönhoitaja (puh. 044 -710 5032 lukio, 044-7105031 kirjasto, 044 710 5035 kivikoulu) ja rehtori (puh. 044-0819996). Hälytä tarvittaessa numerosta 112 palokunta ja poliisi 10022. Opiskelijat siirretään turva-alueelle pois onnettomuuspaikan välittömästä läheisyydestä. Opiskelulle järjestetään vaihtoehtoiset tilat.

3. Kemikaali- ja kaasuonnettomuus Hälytä palokunta (112) ja rehtori (puh. 044-0819996). Toimitaan saatavien ohjeiden mukaan.

4. Radioaktiivisuus Opiskelijat menevät/jäävät kotiin. Siirrytään itsenäiseen opiskeluun.

5. Opettajan sairastuminen/puuttuminen Yhteys otettava rehtoriin/vararehtoriin/kansliaan. Opiskelijoille järjestetään itsenäistä opiskelua, kunnes toisin ilmoitetaan.

6. Opiskelijan sairastuminen Opiskelija ilmoittaa sairastumisesta koululle ja selvittää poissaolot heti kouluun palattuaan. Annetaan ohjeet itsenäiseen opiskeluun ja opiskelijan tervehdyttyä autetaan tukiopetuksen avulla. Lyhytaikainen (1-2 pv) sairaus ei aiheuta koulun taholta toimenpiteitä. Jos sairaudesta johtuvia poissaoloja on jatkuvasti paljon, sovitaan terveydenhoitajan kanssa tarvittavien tutkimusten ja hoitojen aloittamisesta.

7. Tupakka, alkoholi ja huumeet sekä lääkkeiden väärinkäyttö Tupakointi koulun alueella on kielletty. Jos opiskelija tupakoi koulun alueella, rehtori antaa hänelle huomautuksen ja ilmoittaa asiasta alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajille. Ongelman toistuessa rehtori ilmoittaa lain noudattamista valvoville viranomaisille ja alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle.

Päihteiden alaisena ei saa olla koulussa eikä niitä saa tuoda kouluun. Päihtymystilan ollessa ilmeinen on asiasta ilmoitettava heti kotiin ja tehtävä alle 18-vuotiaasta lastensuojeluilmoitus sosiaalitoimistoon (puh. 6156 5730). Päihtynyt toimitetaan kotiin tai vakavassa tapauksessa terveyskeskukseen. Terveystenhoitaja voi auttaa tapauksen käsittelyssä.

Huumeiden käytön epäilystä on aina tiedotettava rehtorille. Rehtori keskustelee välittömästi epäillyn kanssa. Tarvittaessa otetaan yhteyttä terveydenhoitajaan (puh.615 55354, 044-7970364) Alle 18-vuotiaista ollaan yhteydessä huoltajiin ja sosiaalitoimeen (puh. 615 65734). Jos henkilöllä on huumausaineita hallussa, otetaan yhteyttä myös poliisiin (puh. 10022). Jatkotoimista ja tiedottamisesta koulun sisällä sovitaan aina opiskelijan ja alle 18-vuotiaan tapauksessa huoltajien kanssa.

8. Väsymystila Jos opiskelijalla on jatkuvaa väsymystä ja poissaoloja, sopii ryhmänohjaaja jatkosta terveydenhoitajan kanssa. Terveystenhoitaja kutsuu opiskelijan tutkimuksiin, jos epäillään sairautta. Muutoin ryhmänohjaaja yhteistyössä opiskelijan ja huoltajien kanssa etsii ratkaisun ongelmaan.

OPINTOTARJOTIN JA TUNTIKAAVIO

Kurssitarjotin 2025-2026, 1. periodi (alku)

Kuhmon yhteislukio

1. periodi (alku) 06. - 27.08.2025

1	MAY01	MAY01lyhyt	ÄI05	ENA07		
2	PS01.1	RUB11.1	MAB04	KE05	ÄI09	
3	ÄI01.1	MAA05	FI03	SAB31	TE02	RUB110OJP
4	BI01.1	MAA08	MAB08	ML09.1OJP		
5	RUB11.2	UE02	BI07OJP	HI07OJP		
6	ENA04	PS05				
6	OP03OJP.1					
6	MAB00OJP	OP03OJP.2				
7	HI02	RUB17				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	FY07	ML08.2OJP				
8	LI01.1	KU02				
8	KU01.1	LI01.2				
9	UO05	VEB37				
10	LI07OJP					
11	LI09OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			
12	OP02.23AB					

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.2	6	8	10	7, 7.1
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.3	8	1
16:45 - 18:00		9		9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 1. periodi (loppu)

Kuhmon yhteislukio

1. periodi (loppu) 28.08. - 26.09.2025

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	MAY01	MAY01lyhyt	Äi05	ENA07		
2	PS01.1	ENA01.1	MAB04	KE05	Äi09	
3	Äi01.1	MAA05	FI03	SAB31	TE02	RUB110OJP
4	BI01.1	MAA08	MAB08	ML09.1OJP		
5	ENA01.2	UE02	BI07OJP	HI07OJP		
6	ENA04	PS05				
6	MAB00OJP	OP03OJP.2				
6	OP03OJP.1					
7	HI02	RUB17				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	FY07	ML08.2OJP				
8	LI01.1	KU02				
8	KU01.1	LI01.2				
9	UO05	VEB37				
10	LI07OJP					
11	LI09OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			
12	OP02.23AB					

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.2	6	8	10	7, 7.1
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.3	8	1
16:45 - 18:00		9		9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 2. periodi (alku)

Kuhmon yhteislukio

2. periodi (alku) 29.09. - 24.10.2025

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	ENA02.1	ÄI01.2	RUB14	MAA10		
2	YH02	UE05	FY08	ÄI10.1	ENA11OJP	ML06.1OJP
3	BI01.2	RUB12.1	MAA09	ÄI11.1	SAB32	
3	FY10OJP					
3	MAB11OJP					
4	FI01.1	MAA02	FY04	ML05OJP	PS08OJP	
5	PS01.2	BI02	MAB09	MAA13OJP		
6	YH01	TE03	KE06	PS06OJP	ML10.2OJP	ML10.3OJP
7	FI02	ENA09OJP				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	ÄI12OJP					
8	LI01.1	KU02				
8	KU01.1	LI01.2				
9	UO06	VEB38				
10	IAB31.1	RAB31				
10	LI07OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.3	6	8	10	7, 7.2
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.1	8	1
16:45 - 18:00	10	9	10	9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 2. periodi (loppu)

Kuhmon yhteislukio

2. periodi (loppu) 27.10. - 25.11.2025

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	ENA02.1	ÄI01.2	RUB14	MAA10		
2	YH02	UE05	FY08	ÄI10.1	ENA11OJP	ML06.1OJP
3	BI01.2	RUB12.1	MAA06	ÄI11.1	SAB32	
3	MAB11OJP					
3	FY10OJP					
4	FI01.1	MAA02	FY04	ML05OJP	PS08OJP	
5	PS01.2	BI03	MAB09	MAA13OJP		
6	YH01	TE03	KE06	PS06OJP	ML10.2OJP	ML10.3OJP
7	FI02	ENA09OJP				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	ÄI12OJP					
8	LI01.1	KU02				
8	KU01.1	LI01.2				
9	UO06	VEB38				
10	IAB31.1	RAB31				
10	LI07OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.3	6	8	10	7, 7.2
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.1	8	1
16:45 - 18:00	10	9	10	9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 3. periodi (alku)

Kuhmon yhteislukio

3. periodi (alku) 26.11. - 16.12.2025

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	MAA02	MAB02	RUB15	ENA10OJP		
2	RUB12.1	ENA02.1	ÄI06	MAA14OJP		
2	FI05OJP					
3	BI04	MAA12	YH06OJP	SAB33		
4	HI01.1	PS03	KE07OJP	MAB10OJP	ML07.2KOJP	ML07.3POJP
5	GE01.1	KE01.1	UE06	HI05	FY05	
6	MAA06	ÄI11.2	YH04	KU03		
6	PS07OJP					
6	UE08OJP					
7	ENA08					
7	YH05OJP	TE04OJP				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	LI04	ÄI10.2	RUB19OJP	ML07.1KOJP		
8	FY10OJP					
8	GE05OJP					
9	RAB32					
10	LI07OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.1	6	8	10	7, 7.3
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.2	8	1
16:45 - 18:00	9		9		

Kurssitarjotin 2025-2026, 3. periodi (loppu)

Kuhmon yhteislukio

3. periodi (loppu) 17.12.2025 - 02.02.2026

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	MAA04	MAB02	RUB15	ENA10OJP		
2	RUB12.2	ÄI07	MAA14OJP			
2	FI05OJP					
3	ENA02.2	BI04	MAA12	YH06OJP	SAB33	
4	HI01.1	PS03	KE07OJP	MAB10OJP	ML07.2KOJP	ML07.3POJP
5	GE01.1	KE02.1	UE06	HI05	FY05	
6	MAA06	ÄI11.2	KU03	YH04		
6	UE08OJP					
6	PS07OJP					
7	ENA08					
7	YH05OJP	TE04OJP				
7.1	OP01					
7.2	MAA00OJP	MU01.2				
7.3	MU01.1	ML01OJP				
8	LI04	ÄI10.2	RUB19OJP	ML07.1KOJP		
8	FY10OJP					
8	GE05OJP					
9	VEB39OJP					
10	RAB32					
10	LI07OJP					
11	MULD6	KULD2	TALD7			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7, 7.1	6	8	10	7, 7.3
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7, 7.2	8	1
16:45 - 18:00	10	9	10	9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 4. periodi (alku)

Kuhmon yhteislukio

4. periodi (alku) 03. - 24.02.2026

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	MAA04	ÄI02.1	RUB16		
2	RUB12.2	HI01.2	PS04	ML02OJP	MU02
3	FI01.2	ENA02.2	BI05	SAB34	
4	UE01	HI03			
5	TE01	ENA05			
6	GE01.2	ÄI02.2	MAA07	MAB05	
7	OP02.24A	FY01			
8	ML08.1OJP				
8	LI02	KU01.2			
8	LI03				
9	VEB39OJP				

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7	6	8		7
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7	8	1
16:45 - 18:00		9		9	

Kurssitarjotin 2025-2026, 4. periodi (loppu)

Kuhmon yhteislukio

4. periodi (loppu) 25.02. - 02.04.2026

Kurre 7.36.22.1
26.06.2025 11:36

1	MAA04	ÄI03.1	RUB16		
2	RUB12.2	HI01.2	PS04	ML02OJP	MU02
3	FI01.2	ENA02.2	BI05	SAB34	
4	UE01	HI03			
5	TE01	ENA05			
6	GE01.2	ÄI03.2	MAA07	MAB05	
7	OP02.24A	FY02			
8	ML08.1OJP				
8	LI02	KU01.2			
8	LI03				

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7	6	8		7
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7	8	1
16:45 - 18:00					

Kurssitarjotin 2025-2026, 5. periodi (alku)

Kuhmon yhteislukio

5. periodi (alku) 07. - 28.04.2026

Kurre 7.36.22.1

26.06.2025 11:36

1	ENA03.1	RUB13.2	MAB06	MAA11
2	ENA03.2	YH03	PS02	
3	MAA03	MAB03	BI06	
4	FY03	HI04	RUB18OJP	
5	ÄI04	ENA06		
6	RUB13.1	FY06	HI06	
7	KE01.2	ÄI08		
8	ML10.1OJP			
8	LI03			
8	LI02	KU01.2		
9	RAB33			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7	6	8		7
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7	8	1
16:45 - 18:00	9		9		

Kurssitarjotin 2025-2026, 5. periodi (loppu)

Kuhmon yhteislukio

5. periodi (loppu) 29.04. - 30.05.2026

Kurre 7.36.22.1
26.06.2025 11:36

1	ENA03.1	RUB13.2	MAB07	MAA11
2	ENA03.2	YH03	PS02	
3	MAA03	MAB03	BI06	
4	FY03	HI04	RUB18OJP	
5	ÄI04	ENA06		
6	RUB13.1	FY06	HI06	
7	KE02.2	ÄI08		
8	ML10.1OJP			
8	LI03			
8	LI02	KU01.2		
9	RAB33			

Tuntikaavio

Tunti	Ma	Ti	Ke	To	Pe
08:30 - 09:45	7	6	8		7
09:55 - 11:10	3	2	4	6	5
11:40 - 12:55	5	5	1	2	2
13:05 - 14:20	4	1	6	4	3
14:30 - 15:45	8	3	7	8	1
16:45 - 18:00	9		9		